

Het brede bereik van duurzaamheid

Faciliteiten: hoog tijd
voor modernisering

De positieve druk van de
netwerkorganisatie

Beringen maakt werk
van e-inclusie

Documenten vliegensvlug versturen.
Dat doen wij voor u.
Op papier en elektronisch.
Terwijl u op ons platform meekijkt.

The Mailing Factory nv
Rusatiralaan 1
1083 Ganshoren
www.themailingfactory.be
info@themailingfactory.be
02/464.13.11

Acto Print and Mail Services nv
Satenrozen 2
2550 Kontich
www.actoservices.be
info@actoservices.be
03/450.88.88

14

LENLAERIS

32

STEFAN DEWICHERE

36

STEFAN DEWICHERE

44

BF

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Maarten Van Tieghem**
- 14 **Interview: 'De faciliteiten zijn toe aan modernisering'**
De faciliteitenregelgeving is intussen bijna zestig jaar oud. De burgemeesters van Mesen, Voeren en Wemmel vinden het hoog tijd voor een modernisering. 'De faciliteiten belemmeren onze werking op tal van vlakken.'
- 20 **Belastingblauwdruk niet neutraal voor gemeenten**
- 22 **Labo lokale burgerparticipatie biedt inzichten**
- 25 **OFP Prolocus neemt vliegende start**
- 28 **De toekomst van Staf Henderickx: 'We eten veel te zoet, te vet en te zout'**
- 32 **Nieuwe infrastructuur – Een open school, klaar voor de toekomst**
In de kijker op 1 september: samen met het schoolteam, de kinderen, de buurt en de verenigingen maakte de gemeente Wuustwezel met basisschool 't Blokje in Loenhout werk van een school voor de toekomst. Het resultaat is een open school die harmonieus is ingebed in de hele buurt en omgeving.
- 36 **Interview met Joris Voets: 'Netwerkorganisaties zetten lokale besturen positief onder druk'**
Wanneer wordt een samenwerkingsverband een organisatienetwerk, en hoe moet je zoiets managen? En is samenwerken wel altijd nodig of goed? Ook lokale besturen moet voortdurend die afwegingen maken in deze 'eeuw van de samenwerking'. Professor Joris Voets schept helderheid.
- 44 **Beringen maakt werk van e-inclusie**
In Beringen werken sociale en andere diensten van de stad samen met lokale middenveldorganisaties om de digitale kloof te verkleinen en uitsluiting tegen te gaan. E-inclusiebeleid is er een transversaal verhaal van partnerschappen waarbij de stad de regie voert.
- 48 **Digitale inclusie: coaches in opleiding delen hun ervaring**
- 50 **Woonreservegebieden straks onder de stolp**
- 54 **Roeselare: duurzaam stadhuis wijst weg naar duurzame stad**
- 56 **Oostende strijdt tegen voedselverspilling**
- 58 **In contact met Frederik Thoelen**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Filip fileert**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover: September is de maand waarin ook de Week van de Duurzame Gemeente plaatsheeft, die dit jaar in het teken van inclusie en gelijkheid staat. Sander Vandenberghe van fietskoerierdienst Cargo Velo in Gent voegt aan het brede bereik van 'duurzaamheid' nog het puzzelstukje 'logistiek' toe, dat in een komende editie uitgebreider aan bod komt.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsbg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsbg.be/lokaal-abonnement

Praat mee over Lokaal met #VVSglokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsbg

Undertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

REFERENTIEBUDGETTEN VOOR MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE IN DE OCMW-PRAKTIJK

MET REMI NAAR GELIJKWAARDIGE FINANCIËLE HULPVERLENING

CEBUD
@THOMAS MORE

CEBUD, het Centrum voor budgetadvies en -onderzoek, ontwikkelde REMI: een **onlinetool voor OCMW's** waarmee op maat van iedere cliënt een **referentiebudget voor een menswaardig inkomen** kan worden berekend. Dit boek is een **handleiding** die het gebruik van REMI en de referentiebudgetten in de praktijk van de sociale dienst van een OCMW ondersteunt.

WAARVOOR KAN JE REMI GEBRUIKEN?

- Behoeftigheid van grote groepen cliënten op een eenvoudige en wetenschappelijke manier vaststellen.
- Behoeftigheid van individuele cliënten zeer nauwkeurig diagnosticeren.

WAT KAN JE TERUGVINDEN IN HET HANDBOEK?

- Antwoorden op veelgestelde vragen;
- Tips voor REMI-gebruikers;
- Achtergrondinformatie over de berekening van de referentiebudgetten.

MET REMI NAAR GELIJKWAARDIGE FINANCIËLE HULPVERLENING

ISBN (print): 9782509039729

Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

De samenwerkingsparadox

Een bestuur heeft grofweg drie mogelijkheden om iets te realiseren: zelf doen, uitbesteden of samenwerken. Samenwerking heeft de afgelopen jaren in de lokale publieke sector een hoge vlucht genomen. In bestuurskundig jargon wordt er dan over ‘organisatienetwerken’ en ‘netwerkmanagement’ gesproken. Zo’n samenwerking kan uiteenlopende gedaanten aannemen, gaande van tijdelijke (project-) samenwerking gericht op een specifiek doel over samenwerking op langere termijn in een bepaalde sector – denk bijvoorbeeld aan de vervoerregio’s of de eerste lijnszones – tot en met brede en structurele samenwerking zoals deze in de regiovorming wordt beoogd.

In deze editie van Lokaal plaatst professor Joris Voets belangrijke kanttekeningen bij samenwerking. Een kernelement in zijn betoog is de ‘samenwerkingsparadox’: het gegeven dat veel besturen samenwerken om extra capaciteit te creëren, maar tegelijkertijd (te) weinig capaciteit hebben om de samenwerking zelf op te volgen of aan te sturen. Samenwerking en de manier waarop we ze vorm geven moet dus zowel door de lokale besturen zelf, maar zeker ook door de andere bestuursniveaus, met meer kritische zin worden bekeken.

Een ander artikel in deze editie van Lokaal gaat over burgerparticipatie. Het Labo burgerparticipatie werkte in de afgelopen maanden een analyserapport uit dat meer inzicht geeft in de vele vormen die burgerparticipatie kan aannemen. In essentie gaat het bij burgerparticipatie ook over nieuwe manieren van samenwerking, tussen burger en bestuur dan. Ook deze samenwerking kan verschillende vormen aannemen, gaande van een enquête in de voorbereidende fase van een nieuw project tot en met burgers die de uitvoering van bepaald beleid overnemen.

Organisatienetwerken en burgerparticipatie zijn begrippen die allebei positieve connotaties oproepen. Méér samenwerken in netwerken en méér burgerparticipatie lijken wel per definitie een positieve ontwikkeling. Maar welke impact hebben deze samenwerkingsvormen op democratisch vlak? Wanneer we als lokale besturen toetreden tot sectorale samenwerkingsverbanden, waarbij potentieel ook andere actoren uit die sector betrokken zijn, wie bepaalt dan eigenlijk de doelstellingen die het samenwerkingsverband nastreeft? Worden de lokale besturen, hun raden, colleges en administraties daar voldoende in gekend? Of lopen we het gevaar in een eenzijdig sectorale of zelfs technocratische logica terecht te komen? En wie

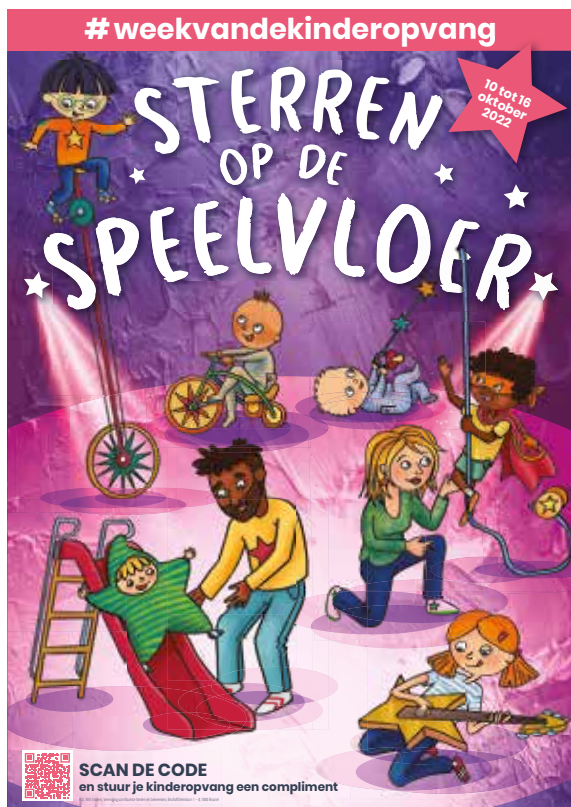
weegt op een democratisch gelegitimeerde manier de belangen en doelstellingen over sectoren heen af? Gelijkaardige vragen gelden er voor burgerparticipatie. Het ‘recht om uit te dagen’ klinkt goed. Maar zijn alle bevolkingsgroepen wel even geneigd om de overheid uit te dagen? Of dreigen we een beleid op verschillende snelheden te krijgen? En welke taak is nog weggelegd voor een raad – de kern van de representatieve democratie – wanneer een administratie of college rechtstreeks met (een groep van) burgers aan beleid werkt?

Deze vragen zijn allesbehalve een pleidooi om niet op samenwerking in te zetten. Samenwerking is zeker in het huidige tijdperk waarin we met tal van complexe vraagstukken en schaarse middelen worden ge-

Samenwerking moet steeds goed overwogen gebeuren. Die overwegingen moeten niet enkel de efficiëntie en effectiviteit betreffen, maar ook – en vooral – de doelstellingen van de samenwerking. Een belangrijke succesfactor daarbij zal de mate zijn waarin verkozen raden hun rol erin kunnen opnemen.

confronteerd noodzakelijk. Samenwerking moet wel steeds goed overwogen gebeuren. Die overwegingen moeten niet enkel de efficiëntie en effectiviteit van de samenwerking betreffen, maar ook – en vooral – de doelstellingen van de samenwerking. Een belangrijke succesfactor daarbij zal de mate zijn waarin verkozen raden hun rol erin kunnen opnemen. Samenwerkingsvormen waarbij de democratische beslissingsmacht van verkozen raden weglekt naar andere, vaak meer diffuse besluitvormingscircuits, dreigen zowel de motivatie van verkozen raadsleden als het vertrouwen van burgers in de transparantie en de impact van hun lokaal bestuur te eroderen. —

kort

Week van de kinderopvang: Geef eens een complimentje

Met 'Sterren op de speelvloer' willen we elke medewerker van en uit de kinderopvang laten schitteren. Elke dag spelen zij de sterren van de hemel en zetten ze zich met hart en ziel in om elk kind in Vlaanderen en Brussel een fijne opvangtijd te bezorgen. Zich aanpassend aan elke situatie of omstandigheid tot ze soms 'sterren zien', staan ze elke dag opnieuw paraat. Ze verdienen stuk voor stuk een podium, dat is zeker! Tijdens de week van de kinderopvang willen we hen, samen met jullie, extra in de kijker zetten om ze de verdiende erkenning te geven voor het fantastische werk dat ze leveren.

De actie vindt plaats van maandag 10 tot en met zondag 16 oktober. Het uitgelezen moment om alle kinderbegeleiders bij lokale besturen in de spotlights te zetten. Of waarom niet meteen alle medewerkers van alle kinderopvang op het grondgebied van jouw gemeente een persoonlijk 'dankjewel' bezorgen?

Op zoek naar inspirerend materiaal om er een geslaagde week van te maken? De verschillende pools (waaronder de VVSG) en ondersteuningsnetwerk Mentees bezorgen jullie materiaal en inspiratie... Karen De Meyer

Meer info en promomateriaal vind je op [vvsg.be/week-kinderopvang](https://www.vvsg.be/week-kinderopvang)

Deel zeker ook jullie acties of berichten op de facebookpagina van het VVSG-Steunpunt Kinderopvang met #weekvandekinderopvang.

Recht van antwoord: column 'De Politiek van de Ondergrond'

In Lokaal 7-8 van juli-augustus 2022 bevatte de column van professor Filip De Rynck een feitelijke onjuistheid, waarop Fluvius graag wil reageren. Zo gaat de tekst (p. 62) er verkeerdelijk van uit dat het lokale bestuur van Merksplas zijn nutsleidingen zelf beheert, terwijl dat beheer al geruime tijd volledig gebeurt door Fluvius.

Daarnaast wil Fluvius erop wijzen dat het geen belang heeft bij de aanleg van meer of minder lichtpunten – hetgeen in de regel gebeurt in overleg met de gemeenten –, en dat investeringen in openbare verlichting, nog afgezien van hun duurzaam karakter, geen aanleiding geven tot een dividend. | Fluvius

oproepen

Tot 26 september 12.00 uur _ Lokaal e-inclusiebeleid

De Vlaamse overheid stelt in totaal 25.000.000 euro subsidies ter beschikking van de lokale besturen die inzetten op verschillende soorten acties om het lokale e-inclusiebeleid te versterken. Drie categorieën komen in aanmerking: individuele toegang tot het internet op het thuisadres van kwetsbare burgers, uitrol van een overkoepelend e-inclusiebeleid binnen een lokaal bestuur en acties rond de verschillende deelaspecten van e-inclusie.

Subsidie voor de uitrol van een lokaal e-inclusiebeleid
www.vlaanderen.be/samenleven/subsidies

Tot 1 oktober _ Projectsubsidies gelijke kansen

Via projectsubsidies moedigt de Vlaamse overheid onder meer lokale besturen aan om het beleid voor gelijke kansen en integratie mee vorm te geven. Ze is daarbij op zoek naar creatieve en frisse projectideeën, goede praktijken die toepasbaar zijn in een bredere beleidscontext en projecten die een lacune in de beleidsuitvoering aanpakken.

Projectsubsidie aanvraag gelijke kansen
www.vlaanderen.be/samenleven/subsidies

Een arbeidsongeval is gauw gebeurd

Jaarlijks gebeuren bij de Belgische overheden ruim 40.000 arbeidsongevallen, waarvan ongeveer de helft bij de lokale besturen. Dat blijkt uit een nieuwe publicatie van Medex. Aparte data voor de verschillende soorten lokale besturen of over de drie gewesten zijn er niet, maar toch bevat de studie enkele interessante gegevens.

Voor 2020 registreerde Medex in totaal 31.343 arbeidsongevallen bij de overheid, zowat 29% minder dan de 44.200 van een jaar eerder. Door de coronacrisis werkten ook bij de overheid heel veel medewerkers van thuis uit. Bij de lokale besturen evolueerden de arbeidsongevallen van 19.822 in 2019 naar nog 15.324 in 2020, of 22,7% minder. Wellicht is de daling kleiner doordat bij lokale besturen meer banen aanwezigheid op het terrein vereisen. Dat betekent ook meer woon-werkverkeer, en dus risico op een arbeidsongeval.

Voor de hele overheid gebeurt trouwens 22% van de arbeidsongevallen onderweg en de rest op het werk zelf. Bij de lokale besturen is het aandeel van verkeersongevallen met 18% nog wat kleiner. Dat kan dan weer te maken hebben met de gemiddeld kortere afstanden tussen woon- en werkplaats.

Mannen worden bij lokale besturen in verhouding een stuk vaker het slachtoffer van een arbeidsongeval dan vrouwen, maar het risico neemt wel af met de leeftijd. Wellicht hebben meer mannen risicovol werk, want het verschil zit vooral bij de arbeidsongevallen op het werk zelf.

In principe moet de werkgever een arbeidsongeval binnen twee dagen na de aangifte door het slachtoffer indienen bij Publiato, een online dienst voor de aangifte van arbeidsongeval-

len in de publieke sector. Bij de lokale besturen blijken er gemiddeld 20 dagen te verlopen tussen het arbeidsongeval zelf en de registratie in Publiato. Voor een deel heeft dat natuurlijk te maken met een laattijdige aangifte door de medewerker zelf. Die 20 dagen liggen trouwens een stuk lager dan bij de andere overheidsniveaus.

In 94% van de gevallen neemt de werkgever een positieve beslissing over het arbeidsongeval. Bij lokale besturen ligt dat aandeel met 91,3% een beetje lager. Slechts ongeveer 1% van de beslissingen over een arbeidsongeval valt in de lokale sector na meer dan 30 dagen.

Bij lokale besturen leidt zowat 30% van de arbeidsongevallen niet tot (tijdelijke) arbeidsongeschiktheid, een aandeel dat vergelijkbaar is met de andere overheidsniveaus. Alleen het Vlaamse onderwijs wijkt daar met 51% sterk van af. Verder zien lokale besturen dat zowat 51% van de ongevallen een arbeidsongeschiktheid van 1 tot 29 dagen meebrengt. In slechts iets meer dan 1% van de gevallen loopt ze op tot langer dan een jaar. – Jan Leroy

Medex is een afdeling van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu.

De studie 'Arbidsongevallen publieke sector 2016-2020' is beschikbaar via <https://www.health.belgium.be/nl/studie-arbidsongevallen>.

Toekomstverkenning: werken in een circulaire economie

De circulaire economie draagt de belofte in zich van een meer ecologisch duurzame, sociaal inclusieve en economisch welvarende samenleving. Dat roept de vraag op wat circulaire economie en de arbeidsmarkt voor elkaar betekenen, waarop we ons moeten voorbereiden en hoe. Dan gaat het niet enkel meer om duurzaam omgaan met materialen en energie, maar ook om duurzaam omgaan met talenten en loopbanen. Maar kennen en begrijpen de verschillende actoren van 'de circulaire economie' en 'de arbeidsmarkt en HR' elkaar voldoende om deze vraag te beantwoorden, en om een gemeenschappelijke visie op de toekomst te ontwikkelen? Deze toekomstverkenning biedt rijke verhalen die tonen welke vragen we ons vandaag kunnen stellen om ons voor te bereiden op een duurzame toekomst.

<https://kbs-frb.be/nl/werken-een-meer-circulaire-economie-horizon-2035>

EU-subsidiegids voor lokale besturen

Het Vlaams-Europees verbindingsgenootschap (VLEVA) en de VVSG lanceerden onlangs de EU-subsidiegids voor lokale besturen. Het is een gratis online tool die lokale besturen moet helpen de weg te vinden naar de juiste Europese subsidieprogramma's. Het Europese subsidielandschap is immers een complex landschap waar je snel verloren loopt tussen de verschillende programma's, financieringsmechanismen en contactpunten. Dankzij VLEVA vind je nu alle Europese subsidiemogelijkheden voor lokale besturen op één plek, samen met een handig thematisch overzicht per beleidsdomein, inspirerende projectvoorbeelden en een jaaroverzicht van alle oproepen per thema.

www.vleva.eu/nl/subsidiegids-voor-lokale-besturen

Tot 31 oktober _ Lokale medewerkers versterken collega-besturen bij het armoedebeleid

Tussen Vlaamse gemeenten is er grote diversiteit in armoede, context, organisatie en aanpak ervan. Deze projectoproep stimuleert lokale besturen om succesvolle vormen van armoedebeleid onderling uit te wisselen. De VVSG speelt een verbindende rol bij de matching van twee besturen en bij de verdere begeleiding van het traject. Lokale besturen kunnen zich melden bij de VVSG via dewisselaar@vvsb.be.

Projectoproep lokale medewerkers versterken collega-besturen bij het armoedebeleid
vvsb.be/de-wisselaar

Kies voor een milieuverantwoord beheer van het wagenpark

Febelauto, het beheersorganisme voor afgedankte voertuigen in België, wil de Vlaamse steden en gemeenten aanmoedigen om hun wagenpark te beheren volgens de richtlijnen uit de omzendbrief 'Verwerving en vervreemding, gebruik en beheer van dienstvoertuigen'. Oudere auto's die ze wegdoen, moeten ze dan eerst screenen om te bepalen of ze nog voldoen voor verkoop op de tweedehandsmarkt of al te vervuילend zijn.

Op 16 juli 2021 keurde de Vlaamse regering de omzendbrief Verwerving en vervreemding, gebruik en beheer van dienstvoertuigen goed. Die bepaalt dat dieselwagens met euronorm 4 en lager en benzine- en LPG-wagens met euronorm 2 en lager niet meer verkocht mogen worden. Het is verplicht dergelijke vervuילende dienstvoertuigen via erkende centra in België te recyclen. Met deze maatregel wil de Vlaamse overheid de zogenaamde verhuizing van CO₂-uitstoot tegengaan. De omzendbrief geldt voor de diensten van de Vlaamse overheid, de Vlaamse kabinetten, de Vlaamse provincies en de leden van de Vlaamse regering. Ook het Facilitair Bedrijf past de bepalingen toe. Febelauto vraagt de Vlaamse steden en gemeenten dit voorbeeld te volgen en de bepalingen van de omzendbrief op

te nemen in het gemeentelijk of stedelijk wagenparkbeleid. Op die manier kunnen ze inzetten op het globale klimaat en een inspiratiebron zijn voor andere fleetbeheerders.

Lokale besturen die kiezen voor een milieuverantwoord beheer van afgedankte dienstvoertuigen kunnen Febelauto hiervan op de hoogte brengen. Het beheersorganisme wil dergelijke stedelijke en gemeentelijke initiatieven graag opvolgen en opnemen in zijn communicatie om dit voorbeeldgedrag zo breed mogelijk uit te dragen. _ Mira Wyverkens

Meer informatie staat op de website van Febelauto.
Met vragen kun je terecht bij catherine.lenaerts@febelauto.be.

Wegwijs in de wetgeving cateringmateriaal

Op 1 januari 2022 ging er een verbod in op het gebruik van wegwerp-cateringmateriaal voor voeding door Vlaamse overheden. Gaan lokale besturen daar goed mee om? We sommen de regels nog eens op.

De wetgeving over recipiënten voor voeding geldt enkel voor Vlaamse overheden en lokale besturen in eigen werking en op door hen georganiseerde evenementen. Met eigen werking bedoelt de OVAM de administratieve werking (kantoren, personeel enzovoort). In geval van overheidsdiensten, zoals een OCMW, moet bekeken worden wie het hoofdaandeel in de cateringafname op zich neemt. Indien het merendeel uit externen bestaat, mogen er nog eenmalige voedingsverpakkingen aangeboden worden. De wetgeving is niet van toepassing op voorverpakte etenswaren die niet ter plaatse bereid of samengesteld zijn of daarmee vergelijkbare voorverpakte voedingsmiddelen zoals chips en koekjes.

Nog altijd praktische vragen

Anja Snoekx is duurzaamheidsambtenaar bij de gemeente Pelt. Toen de wetgeving cateringmate-

riaal van kracht werd, schoot de gemeente Pelt direct in actie om volledig aan de wetgeving te voldoen. Toch zijn er nog altijd werkpunten en praktische vragen over het bannen van de wegwerpmaterialen, vertelt ze. 'Broodjes voor vergaderingen worden besteld zonder individuele verpakking. We merken dat sommige collega's nog individueel verpakte broodjes bestellen voor hun vergaderingen, terwijl dat niet de afspraak is. Zij worden hier wel op aangesproken. We bekijken nu of we de verplichting standaard kunnen opnemen in de raamovereenkomst voor levering van broodjes.'

De VVSG is voorstander van meer beleidsmaatregelen betreffende afvalpreventie en vindt het verbod op wegwerp-cateringmateriaal een stap vooruit in de circulaire economie. Maar ze stelt vast dat het feit dat niet-overheden wel nog werpwerpmateriaal mogen gebruiken op hun evenementen, in de praktijk verschillende problemen veroorzaakt, de markt niet naar herbruikbaar duwt en het probleem niet aan de bron oplost. De VVSG vraagt daarom de wetgeving omtrent cateringmateriaal consequent door te trekken en zich niet te richten op de sectoren, maar eerder op de productsoorten zelf. Het zou ons nog een grotere stap vooruit brengen in de circulaire economie. _ Loes Weemaels

Op donderdag 15 september vindt de inspiratiedag Lokaal Afvalbeleid plaats. In sessie 5 bespreken we het traject van de gemeente Pelt om tot een gemeentehuis zonder wegwerpmaterialen te komen en geeft de OVAM een overzicht van goede praktijken van lokale besturen. Programma en inschrijvingsformulier kun je terugvinden via <https://opleidingen.vvsg.be/afvalbeleid>

Noodkoopfonds wil uitbreiden

Onderzoek toont aan dat de helft van de woningeigenaars onvoldoende financiële middelen hebben om een diepgaande energierenovatie te betalen, noodkopers komen zelfs het volledige bedrag (gemiddeld 50.000 euro of meer) tekort. Toch moeten de renovatiegraad van woningen en de energierenovatieambitie fors opgetrokken worden, maar dan wel zonder (kwetsbare) gezinnen in de kou te laten staan.

Volgens de klimaat- en renovatiedoelstellingen moeten tegen 2050 alle woningen een A-label hebben en koolstofneutraal zijn. Met het tempo van nu en de budgetten die mensen beschikbaar hebben, geraken we daar nooit. Zeker eigenaars van noodkoopwoningen zullen het zonder steun niet halen. Gelukkig zijn er al mooie voorbeelden zoals het rollend fonds "Gent Knapt Op" dat eerder de provincie Vlaams-Brabant inspireerde. Op Vlaams niveau lanceerde VEKA het Noodkoopfonds in twee calls. Op basis van de opgedane ervaringen werden de voorwaarden voor de derde call (september - november 2022) aanzienlijk verbeterd. We hopen dat zoveel mogelijk lokale besturen hierop intekenen.

De promotor van deze projecten wordt het OCMW. Het dient het project in, selecteert de doelgroep en neemt de wettelijke hypotheek voor het leningbedrag. Het Energiehuis staat in voor het

beheer van de lening en de woninganalyse en volgt het renovatiedossier op. Individuele sociale begeleiding staat kwetsbare eigenaars bij en ook externe renovatiespecialisten kunnen hun steentje bijdragen.

Het Noodkoopfonds wordt het best geïntegreerd in de bestaande renovatiewerking van elk lokaal bestuur, zodat iedere burger – ongeacht financiële en organisatorische zelfredzaamheid – de klimaat- en energie-uitdagingen kan halen. – Kris Moonen

Alle informatie en een link naar het VVSG-webinar over het Noodkoopfonds staan bijeen op vvsq.be/noodkoopfonds.

Uitgebreide informatie met ook de derde call vind je op www.vlaanderen.be/projectoproep-voor-ocmws-voor-ondersteuning-van-renovatie-van-noodkoopwoningen.

Mails met vragen of verzoeken om ondersteuning zijn welkom bij joris.deleenheer@vvsq.be en kris.moonen@vvsq.be.

Wetgevend kader voor gezonde binnenlucht op komst

De ministers van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke en van Justitie Vincent Van Quickenborne nemen een wetgevend initiatief om de luchtkwaliteit in alle gesloten, publiek toegankelijke ruimtes te verbeteren. De federale wet met de algemene principes wordt dit najaar nog verwacht. We vatten de belangrijkste punten samen.

Omdat de CO₂-concentratie een goede indicator is voor de luchtkwaliteit van een binnenruimte worden richtinggevendende luchtkwaliteitsnormen geformuleerd volgens de soort infrastructuur. Ze worden dus niet verplicht. De aanwezigheid van een luchtkwaliteitsmeter die de CO₂-concentratie meet in elke voor het publiek toegankelijke ruimte, wordt wel verplicht.

Met een label voor binnenluchtkwaliteit kunnen uitbaters van een publieke ruimte de consument of bezoeker informeren over de kwaliteit van de binnenlucht. Het label zal uitgereikt worden door een certificeerder. De labels van alle publieke ruimtes worden samengebracht in een nieuwe databank, zodat de overheid de toestand van de binnen-

luchtkwaliteit kan opvolgen en, bij een volgende pandemie, gerichte maatregelen kan nemen.

Tot slot komt er ook een nieuw kennisplatform voor binnenluchtkwaliteit. Dat moet de kennis over binnenluchtkwaliteit verbeteren, data en nieuwe wetenschappelijke inzichten samenbrengen en delen, voorstellen formuleren voor een toekomstgerichte en wetenschappelijk onderbouwde beleidsagenda op Belgisch en Europees niveau, de toepassing van het beleid op het terrein ondersteunen en de bewustmaking bij professionals vergroten. – Lore Vandeurzen

Een uitgebreidere versie van deze tekst staat in een nieuwsbericht van 2 augustus op de VVSG-site.

'Gemeentebesturen hebben in dit land een verregaande autonomie, ook inzake fiscaliteit. Het is hen niet verboden om eigen keuzes te maken. Alleen moeten ze die degelijk verantwoorden. Je mag een bepaalde categorie inwoners of bedrijven zwaarder belasten dan een andere, alleen moet je dat redelijk argumenteren en het verschil moet fair blijven.'

Advocaat Jan Buelens over de nieuwe bedrijfsbelasting in Zelzate – Knack 6/7

Het werk is nooit gedaan en je voelt effectief dat we aan onze limiet zitten. Ik doe mijn hoed af voor de maatschappelijk werkers die dit er nu al maanden bij al hun andere taken bijnemen. Ook de burgers die opvang bieden en in se ook een deel van de begeleiding op zich nemen, verdienen een pluim. Ik zie veel engagement maar ik merk ook dat het stilaan genoeg is. Het 'kraakt' een beetje.

Hans Bonte, burgemeester Vilvoorde, over de opvang van Oekraïense vluchtelingen, De Standaard 18/8

We moeten dringend beter bepalen wat voor toekomstige stad we willen. Waar willen we samen naartoe? En dan pas onderzoeken hoe technologie ons daarbij kan helpen. De slimme stad gaat niet over het digitaliseren van onze levensstijl. Het gaat over hoe we die en onze omgeving kunnen veranderen om gezonder, duurzamer en inclusiever samen te leven.

Marianne Lefever, Experte 'gezonde steden' bij PosadMaxwan in Den Haag, De Tijd 15/8

Werkelijk alles stuit op protest, ook al zorgt een bouwproject ervoor dat nieuwe mensen in de buurt komen wonen – iets wat bijvoorbeeld de middenstand zou moeten toejuichen. We participeren onze manier van leven kapot.

Leo Van Broeck, gewezen Vlaamse Bouwmeester hekelde het ontspoorde burgerprotest, Knack 3/8

Waar veel vooruitgang is geboekt, is het stedenbeleid. Toen ik twintig jaar geleden als journalist begon, werd over Gent, Mechelen en Antwerpen nog gesproken zoals vandaag over Molenbeek. Dat is echt helemaal veranderd. [...] Die vooruitgang wordt mee aangestuurd door het federale en het Vlaamse niveau. In de steden zie je dus nog echt dat politiek dingen ten goede kan veranderen.

Bart Eeckhout, columnist bij De Morgen, over wat politici goed doen (1), De Morgen 16/7

Dat lijkt mij het meest positieve: nabijheid. Goddank doen veel lokale besturen goed hun werk.

Isabel Albers, algemeen hoofdredacteur De Tijd en L'Echo over wat politici goed doen (2), De Morgen 16/7

Actieplan zij-instroom: leren en werken in zorg en welzijn combineren

De VVSG sloot op 1 juli met de werkgeverskoepel van de private socialprofitsector, de vakbonden en de Vlaamse regering een kaderakkoord om 3300 mensen die nog niet over de juiste kwalificaties beschikken via kortlopende opleidingen onmiddellijk aan de slag te helpen in knelpuntberoepen in de zorg- en de welzijnssector. Het gaat om verzorgende/zorgkundige, logistiek medewerker in de zorg, kinderbegeleider en opvoeder-begeleider. Er komt ten laatste op 1 januari 2023 een online platform met alle opleidingsmogelijkheden. Dit akkoord is een onderdeel van het actieplan zij-instroom en past binnen het VIA6-akkoord dat de Vlaamse regering en de sociale partners eerder al afsloten.

Zowel personeelsleden die al in een zorg- of een welzijnsvoorziening werken maar niet over de vereiste kwalificaties beschikken als nieuwkomers die elders aan de slag zijn of niet beroepsactief zijn, komen in aanmerking voor deze opleidingen. Het zijn kortlopende opleidingen van maximaal 1,5 jaar. Ze worden modulair aangeboden en gecombineerd met stages en werk. Wie zo'n opleiding volgt krijgt een coach op de werkvloer. De zij-instromers krijgen een contract van onbepaalde duur en kunnen rekenen op werkzekerheid als ze het opleidingstraject afwerken en de kwalificatie behalen. Zowel het loon, de opleidingskosten als de coaches worden betaald door de Vlaamse overheid.

STEFAN DEWICKERE

Er komt vanaf 1 januari 2023 ook een online platform dat een overzicht biedt van alle opleidingen in de zorg- en welzijnssector. Daar zul je ook tips en begeleiding vinden om de opleiding te kiezen die het best bij je past.

Om zoveel mogelijk mensen aan te trekken richten de sociale partners zich uitdrukkelijk tot nieuwe doelgroepen die nu nog niet beroepsactief zijn. Er worden contacten gelegd met de lokale besturen en de socio-culturele verenigingen (armoedeorganisaties, organisaties die werken met personen met een migratie-achtergrond, erkende vluchtelingen...) om op zoek te gaan naar mensen die aan de slag willen in de zorgsector.

Een en ander moet nu nog verder uitgewerkt worden in CAO's en een sectoraal akkoord. Regelgeving en financieringsbesluiten moeten aangepast worden, de opleidingscentra moeten aan de slag. We houden u op de hoogte. – Piet Van Schuylenbergh

piet.vanschuylenbergh@vvsbg.be

Knelpuntberoepen in de zorg- en welzijnssector zijn onder meer verzorgende/zorgkundige, logistiek medewerker in de zorg, kinderbegeleider en opvoeder-begeleider.

Derde generatie stroomgebiedbeheerplannen goedgekeurd: stevige opdracht voor lokale besturen

De Vlaamse regering keurde op 1 juli de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen (2022-2027) goed. Samen met deze plannen keurde ze ook een conceptnota 'de grote stroomversnelling' goed die extra beleid en doelstellingen uitstippelt om sneller voortgang te boeken in de opdracht om tegen 2027 watersystemen in goede toestand te krijgen.

Lokale besturen en hun rioolbeheerders moeten voor meerdere jaren zekerheid krijgen over de gewestbijdrage waarop ze kunnen rekenen.

Voor de lokale besturen en hun rioolbeheerders is de verdere uitbouw en optimalisatie van het rioolnet de grootste opdracht. De VVSG roept de lokale besturen en hun rioolbeheerders op om hiermee verder aan de slag te gaan. Ze pleit er ook voor dat de Vlaamse overheid blijft inzetten op terugkoppeling en afstemming met ge-

meenten en hun rioolbeheerders, zodat we tot gedragen doelstellingen komen waarbij ook de financiering is uitgeklaard. Lokale besturen en hun rioolbeheerders moeten ook voor meerdere jaren zekerheid krijgen over de gewestbijdrage waarop ze zullen kunnen rekenen.

Tot slot vindt de VVSG dat handhaving van de uitvoering van de

gemeentelijke rioolopdracht kan worden opgezet, op voorwaarde dat vooraf afspraken worden gemaakt over doelen en financiering (inclusief Vlaamse gewestbijdrage). De handhavingsvoorstellen in de conceptnota zijn in strijd met het gelijkheidsbeginsel en het decreet lokaal bestuur. – Christophe Claeys

MARTINAS

Inkomhal wzc

Deur- en liftcamouflage in een beschermde afdeling van een woonzorgcentra voorkomt **weglooptgedrag** bij mensen met **dementie** en zorgt voor **rust** en **geborgenheid**.

LIVIBEL BRENGT DOELGERICHT SFEER IN LEEFOMGEVINGEN

- Hallen en gangen
- Ontmoetingszalen
- Zithoeken en rustplaatsen
- Refters en cafetaria
- Toiletten en verzorgingsruimtes
- Wayfinding in- en outdoor
- Ziekenhuizen
- Woonzorgcentra
- Beschermde dementie-afdelingen
- Verblijfcentra voor mensen met een beperking
- Revalidatiecentra
- Kinderafdelingen
- Psychiatrische afdelingen

VOOR

liftcamouflage

NA

VOOR

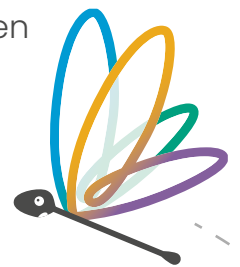

deurcamouflage

NA

- Voor meer info of een afspraak op locatie, neem contact op met Cris of An op info@livibel.be of via **03 326 18 92**.
- Wil je meer cases zien of inspiratie opdoen, kijk dan op www.livibel.be.

Maarten Van Tieghem

Schepen Wortegem-Petegem

Maarten Van Tieghem, schepen in Wortegem-Petegem, kreeg het estafettestokje van schepen Carine Meyers uit Berlare om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Wortegem-Petegem.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Het mooiste aan het schepenenambt is dat je je visie op het beleid kunt omzetten in heel concrete projecten en zo je engagement voor de maatschappij kunt realiseren.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Vanuit mijn studie Slavistiek en Oost-Europakunde wou ik initieel een sociaal-maatschappelijk project in het buitenland opzetten. Ik studeerde vijf maanden in Moskou en woonde toen in bij een Russisch gezin; daar begon ik politiek en de organisatie van de samenleving anders te bekijken en besliste ik me eerst lokaal in Wortegem-Petegem te engageren. Een jaar later nam ik als 23-jarige deel aan de gemeenteraadsverkiezingen.

Kom je uit een politiek nest?

Nee, al heeft onze gewezen gemeenteraadsvoorzitter Carlos Aelvoet, die gepassioneerd is door heemkunde en genealogie, ontdekt dat mijn voorvader Johannes Baptiste Van Tieghem van 1791 tot 1820 burgemeester van Petegem was. Dat vond ik speciaal.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Een prestatie is mijns inziens nooit een puur individuele realisatie, maar soms ben je wel trekker. Zo ben ik trekker geweest van de digitalisering (met de Wortegem-Petegem App) en burgerparticipatie (met de burgerbegroting BuurtBouwers).

Neem je dit ambt mee naar huis?

Sowieso. In een landelijke gemeente ken je heel veel mensen persoonlijk en ben je vaak het eerste aanspreekpunt. Dikwijls krijg en beantwoord ik 's avonds laat of in het weekend berichten via Facebook of WhatsApp. Je kiest natuurlijk zelf hoever je daarin meegaat.

Heb je vrienden in de politiek?

Absoluut. Enerzijds mensen die ik leerde kennen van de politiek en die hechte vrienden werden, anderzijds vrienden die ik zelf voor de politiek heb geëngageerd.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Vaak met een van die vrienden. Door die goede persoonlijke band geven ze ongezoeten hun mening en kun je erop vertrouwen dat hun advies oprecht is.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Toen ik in 2014 als 25-jarige onverwachts schepen werd, kwam het vrij zware bevoegdheidspakket van mijn voorganger integraal bij mij terecht. Ik heb me onmiddellijk in alle dossiers vastgebeten. Die leergierigheid en drang naar dossierkennis vind ik essentieel.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Door mijn streven om snel voortgang te maken kan ik

bij vertragingen in dossiers mijn ongenoegen moeilijk verbergen. Dat is nooit persoonlijk bedoeld, maar het komt soms harder over dan nodig.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositielid?

Ik hou van een goede discussie op basis van dossierkennis en sta altijd open voor constructieve voorstellen van een oppositielid. Als ik sommige verhalen uit andere gemeenten lees, denk ik dat het bij ons nog *deftig* verloopt.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Goh, ik identificeer me niet echt met iemand, noch politiek, noch privé.

Wie zijn je huidige helden?

Ik heb sinds ik zijn colleges aan de UGent volgde, veel bewondering voor filosoof Johan Braeckman. In de muzikwereld zijn Arjen A. Lucassen (Ayreon) en Nick Cave voor mij echte genieën.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Zonder het Rusland-Oekraïne-conflict zat ik nu (*juli-augustus, nvdv*) met mijn partner op de Trans-Siberische spoorlijn van Moskou naar Vladivostok. Dat is mijn droomreis.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

In navolging van.

Wat koester je het meest?

Ik ben veel meer dan ik soms laat blijken, een familiemens. Kleine geluksmomenten in familiale kring kikkeren me altijd op.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Je enige familie of vrienden verliezen, geen uitweg meer zien, en de zin in het leven kwijtraken.

Wat is je favoriete bezigheid?

Te veel om op te noemen, maar op bezoek gaan bij mijn broers gezin en mijn petekinderen, een avondje FIFA spelen, sporten, reizen, lezen en nieuwe muziek ontdekken horen er zeker bij.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Ja, vrij vaak. Ik trek in het weekend graag met de laptop naar de kroeg om daar te werken. Je ontmoet inwoners, je ondersteunt de lokale economie en de koffie is er beter dan thuis.

Wat is je motto?

Life can only be understood backwards; but it must be lived forwards. | Søren Kierkegaard

Aan wie geef je de estafettestok door?

Hij heeft exact dezelfde naam als mijn vader, maar het is geen familie: Geert Van Tieghem uit Brugge. Ik ken hem van naam maar heb hem nog nooit ontmoet.

Vlaanderen telt twaalf gemeenten met faciliteiten voor Franstalige inwoners. De faciliteitenregelgeving is intussen bijna zestig jaar oud. De burgemeesters Sandy Evrard (Mesen), Joris Gaens (Voeren) en Walter Vansteenkiste (Wemmel) vinden het hoog tijd voor een modernisering. 'De faciliteiten belemmeren onze werking op tal van vlakken.'

De faciliteiten zijn toe aan modernisering

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

'We hebben de kennis in huis om met Vlaanderen te bespreken hoe het beter kan. Maar Vlaanderen lijkt ons te vergeten.'

LOKALERS

LAWLAERS

Walter Vansteenkiste: 'Nu kunnen we rekenen op veel goodwill van de gemeenten waarmee we samenwerken. Zal dat ook nog het geval zijn als zij tot een fusie overgaan?'

In het juninummer van Lokaal had Luc Dupont, burgemeester van Ronse, het even over de onmogelijkheid voor faciliteitengemeenten om te fusioneren. Omdat de specifieke problemen van Vlaamse gemeenten met faciliteiten voor Franstaligen wat meer aandacht verdienen, bracht Lokaal drie burgemeesters bij elkaar: Sandy Evrard, Joris Gaens en Walter Vansteenkiste. Sandy Evrard is al meer dan twintig jaar burgemeester van Mesen, met 1072 inwoners de kleinste stad van Vlaanderen. Mesen ligt nabij de Franse grens, op een tiental kilometer van Ieper. Joris Gaens volgde begin 2020 Huub Broers op als burgemeester van het Limburgse Voeren, dat iets meer dan 4300 inwoners telt. Voor Walter Vansteenkiste is het de tweede bestuursperiode als burgemeester van Wommel, een van de zes Brusselse randgemeenten. De gemeente is superdivers, met meer dan negentig nationaliteiten op een bevolking van 17.000 inwoners.

Faciliteitengemeenten kunnen geen fusies aangaan. Wat betekent dat?

Walter Vansteenkiste: 'Wommel is een vrij kleine gemeente qua inwonersaantal en oppervlakte. Stel dat onze grotere buurgemeenten in de toekomst fusies afsluiten, dan zullen wij achterop blijven en weggedrukt worden. Mijn grote bezorgdheid is dat we de bestuurlijke slagkracht niet meer zullen hebben om de vaart van Vlaanderen te volgen, want die is steeds meer afgestemd op grotere gemeenten.'

Joris Gaens: 'Wat voor Wommel geldt, geldt nog vele malen sterker voor Voeren. Meer en meer Vlaamse en federale bevoegdheden gaan naar

de lokale besturen, onze kleine administratie krijgt het steeds moeilijker om al die taken uit te voeren. Ik maak me daar zorgen over, niet voor morgen maar wel voor overmorgen. Hoe meer gemeenten fusioneren, hoe meer ze aankunnen en hoe meer bevoegdheden Vlaanderen zal doorschuiven. Tot vandaag kunnen ook kleine lokale besturen voldoende dienstverlening geven aan hun inwoners, maar op langere termijn wordt dat een probleem.'

Sandy Evrard: 'Wij hebben, de algemeen directeur en de sociale dienst van het OCMW inbegrepen, maar zes administratief en twee technisch medewerkers, we hebben geen industrie. Nu redden we het nog, maar op termijn rijst er twijfel of we nog wel aan de basisbehoeften van onze inwoners kunnen voldoen. De faciliteitengemeenten worden vergeten in de hele discussie over schaalvergroting en bestuurskracht.'

Walter Vansteenkiste: 'Nu al is aan sommige geldstromen van Vlaanderen een vereiste gekoppeld van een minimaal aantal inwoners. Voor bepaalde integratiemiddelen in het kader van het Plan Samenleven bijvoorbeeld gaat het over minstens 7500 inwoners van niet-Europese afkomst, terwijl wij er "slechts" 6200 hebben. Maar er is een mogelijkheid om die middelen toch te krijgen door samen te werken met andere gemeenten. Ik begrijp de redenering van Vlaanderen dat de subsidies gemeenten ertoe moeten aanzetten meer samen te werken, totdat ze uiteindelijk zoveel samen doen dat ze fusioneren. Maar dan dreigen wij eruit te vliegen. Wij werken nu veel samen met Asse en Dilbeek. Als zij beslissen om samen te gaan, hebben ze ons niet meer nodig. En zijn ze dan nog wel bereid om die "lastige" Wemmelaars erbij te nemen die altijd afkomen met hun taalverplichtingen? Nu kunnen we rekenen op veel goodwill van de gemeenten waarmee we samenwerken. Zal dat ook nog het geval zijn als zij tot een fusie overgaan?'

Wat zou een mogelijke oplossing zijn?

Walter Vansteenkiste: 'De faciliteiten afschaffen kan enkel via een wet die met een bijzondere meerderheid wordt goedgekeurd, wat onder meer wil zeggen dat er een meerderheid moet zijn in elke taalgroep. Dat is politiek niet haalbaar en onze bevolking zal het nooit aanvaarden. Maar we kunnen de faciliteiten wel onder de loep nemen en moderniseren. Ik vind dat de mogelijkheden van districtsvorming naar Antwerps voorbeeld moeten worden onderzocht. Wommel zou een van de districten kunnen worden in een grotere gemeente. Zo zouden we een hele reeks taken zoals veiligheid en mobiliteit kunnen delen met de andere districten. De persoonsgebonden materies die te maken hebben

met de grondwettelijk vastgelegde faciliteiten zoals onderwijs of de manier waarop we aan cultuur moeten doen, worden dan niet ondergebracht in het grotere geheel. Die behoren tot het takenpakket van de districtsburgemeester en het districtsbestuur. Indertijd heeft Luc Van Biesen dit denkspoor al eens voorgesteld.'

Sandy Evrard: 'Die districtsgedachte zijn ook wij genegen. Vroeger waren we best gelukkig met de zekerheid dat we niet tot een fusie verplicht zouden worden. Nu denk ik daar helemaal anders over en ik voel dat de inwoners klaar zijn om mee te gaan in een districtsformule.'

Walter Vansteenkiste: 'Ik denk dat het in stappen zal moeten gebeuren. Waarom zouden we niet eerst nadenken over een associatie van gemeenten, zoals er ook een politieassociatie bestaat?'

Kunt u dat model even toelichten?

Joris Gaens: 'We zijn voor de politie een eenge-meentezone, wellicht de kleinste van het land. We hebben een associatie met de politiezone Bilzen-Hoeselt-Riemst. We zijn twee zones gebleven met een eigen korpschef, budget en begroting, maar we werken op veel vlakken samen. We hebben bijvoorbeeld een gezamenlijk aankoopbeleid waardoor we investeringen kunnen doen die we alleen niet zouden aankunnen. Ook de interventieploegen treden soms samen op.'

Walter Vansteenkiste: 'Wemmel zit ook in een associatie met twee andere politiezones. We delen de officieren van wacht, ICT, intern toezicht, aankoopbeleid enzovoort. Bij grote interventies brengen we de drie korpsen bijeen, dan heb je al gauw vijftig, zestig man en veel meer slagkracht dan als je alles alleen moet doen. Dat werkt goed. Je kunt daar heel ver in gaan. Voor gemeenten zou je aan iets soortgelijks kunnen denken.'

In hoeverre kan intergemeentelijke samenwerking een alternatief zijn voor een fusie? Of zijn daar grenzen aan?

Walter Vansteenkiste: 'Dat kan tot op zekere hoogte een oplossing zijn, maar de faciliteiten in onze gemeente zijn ook een zekere last voor onze buurgemeenten. Ik zei het al, zullen ze nog wel bereid zijn om ons erbij te pakken, als ze door fusies zelf meer dan voldoende slagkracht hebben?'

Wat bedoelt u met een last voor buurgemeenten?

Walter Vansteenkiste: 'Voor de covidvaccinatie bijvoorbeeld moeten Franstalige Wemmelaars in hun eigen taal bediend kunnen worden. We hebben een tweetalig vaccinatiecentrum nodig.

LATLAERIS

Andere gemeenten in onze eerstelijnszone konden dat niet bieden en dus is er in Wemmel zo'n centrum geopend. De andere gemeenten hebben daar geen probleem van gemaakt. Maar we zijn afhankelijk van hun welwillendheid.'

Joris Gaens: 'Hetzelfde is bij ons gebeurd. Per eerstelijnszone werden in principe twee vaccinatiecentra ingericht, Tongeren en Bilzen waren de logische locaties. Maar naast het probleem van de tweetaligheid hadden wij ook nog de moeilijkheid van de afstand. De vrees was dat veel Voerenaren zich niet zouden laten vaccineren. Daarom heeft de eerstelijnszone in Voeren een satelliet gecreëerd.'

Vandaag is er krapte op de arbeidsmarkt. Medewerkers van faciliteitengemeenten vanaf C-niveau die met burgers in contact komen, moeten de twee talen spreken en daarvoor een taalexamen afleggen. Speelt dat u parten?

Sandy Evrard: 'Onze administratieve medewerkers zijn allemaal van A- en B-niveau, zij zijn verplicht een examen in twee talen af te leggen. Dat is een groot probleem, wij lopen capabele mensen mis.'

Walter Vansteenkiste: 'We vinden heel moeilijk medewerkers. Nu de taalpremie is afgeschaft, kunnen we hun ook geen financieel voordeel meer bieden. Dan gaan kandidaten liever aan de slag in onze buurgemeenten zonder faciliteiten, waar ze veel minder tot helemaal geen Franstaligen aan de frontdesk krijgen.'

Sandy Evrard: 'Het is zelfs zo dat buurgemeenten Franstaligen naar ons sturen.'

Joris Gaens: 'Ik sprak onlangs met burgemeester Dupont van Ronse, die stad past de taalwet-

---

Sandy Evrard:
'Vroeger waren we best gelukkig met de zekerheid dat we niet tot een fusie verplicht zouden worden. Nu denk ik daar helemaal anders over en ik voel dat de inwoners klaar zijn om mee te gaan in een districtsformule.'

LEVI LAERTS

Joris Gaens:
‘Niet alleen Vlaanderen vergeet ons, ook enkele samenwerkingsverbanden doen dat. Zij hebben geen tweetalige dienstverlening. Dat is begrijpelijk, maar wij moeten wel voldoen aan die faciliteiten-wetgeving.’

geving anders toe dan wij. Wij zijn zeer strikt, te strikt wellicht. Wij organiseren taalexamen voor al onze medewerkers, ook voor kandidaten van de groendienst of de technische dienst.’

Walter Vansteenkiste: ‘Dat doen wij niet. Mensen die in contact komen met de burger moeten een taalexamen doen, maar bijvoorbeeld iemand van de groendienst niet.’

Joris Gaens: ‘Ik ben ervan overtuigd dat dit een betere werkwijze is dan die van ons.’

Walter Vansteenkiste: ‘Om nog even terug te komen op de taalpremie. In onze politiezone moeten ook mensen van de interventieploegen of de verkeerspolitie een taalexamen afleggen omdat ze op het grondgebied van de vier gemeenten opereren. Politieagenten die slagen voor het taalexamen, krijgen wel nog een tweetaligheidspremie. Ongeveer zestig procent van de politiemensen in de zone heeft dus dankzij Wemmel een tweetaligheidspremie. Dat is een klein voordeel tegenover andere zones om personeel aan te trekken. Ik merk wel dat het zeer moeilijk is om wijkagenten te vinden. Zij kiezen niet voor Wemmel maar voor de Vlaamse gemeenten zonder faciliteiten, omdat ze daar geen Frans hoeven te spreken, ook al zijn ze geslaagd voor hun examen. Het is voor politiemensen altijd makkelijker op te treden in hun moedertaal.’

Sandy Evrard: ‘Een verklaring afnemen in het Frans is iets anders dan een praatje maken met een bewoner.’

Hoe gaan jullie om met de vraag van Franstalige inwoners om in het Frans bediend te worden?

Moeten ze dat elke keer opnieuw vragen?

Joris Gaens: ‘Bij ons wel.’

Walter Vansteenkiste: ‘In Wemmel volstaat het om het eens in de vier jaar te doen. We geven daar niet veel ruchtbaarheid aan, één keer per

jaar een kort berichtje in ons infoblad, dat is het. Ik denk dat er ongeveer 1300 aanvragen zijn geweest voor de vermoedelijk 10.000 Franstaligen in de gemeente. Overigens is het volgens de Raad van State rechtmatig om met zo’n lijst te werken, de rondzendbrieven van Leo Peeters en zijn opvolgers kunnen volgens de Raad niet meer worden ingeroepen.’

In hoeverre betekenen de faciliteiten ook een financiële last?

Sandy Evrard: ‘Ons budget bedraagt amper 1,2 miljoen euro. Dat alle drukwerk in twee talen moet, dat alle politiereglementen tweetalig moeten zijn, creëert kosten die andere gemeenten niet hebben. Voor onze woondienst bijvoorbeeld werken we samen met Wervik en Menen, ook daarvoor moeten we alles vertalen om onze inwoners te bedienen. Hetzelfde geldt voor de eerstelijnszone die niet verplicht is om tweetalig te werken.’

Walter Vansteenkiste: ‘Het is soms absurd. Neem onderwijs. We hebben bijna 800 leerlingen in ons Franstalig lager onderwijs. De gebouwen kosten ons veel geld. Vlaanderen betaalt de onderwijzers, dat is geen probleem. En net als voor ons Nederlandstalig onderwijs voorziet Vlaanderen voor het Franstalig onderwijs in zorgmidde-len voor bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding. Het probleem is dat die via de CLB’s lopen, maar voor het Franstalig onderwijs staat het PMS van Brussel in en dat kan die middelen niet aanvragen. Er staat dus 200.000 euro klaar die niet kan worden vrijgegeven voor de Franstalige scholen. En dus past de gemeente bij. Alles bij elkaar gaat het jaarlijks toch over 400 à 500.000 euro. Wij doen echt wel ons best om aan te sluiten bij Vlaanderen, maar wij vragen van Vlaanderen dat het ons verwelkomt en rekening met ons houdt. Met

Mijn Burgerprofiel bijvoorbeeld ontzorgt Vlaanderen de gemeenten administratief, dat is fantastisch. Maar Mijn Burgerprofiel bestaat niet in het Frans. En dus zullen we wellicht zelf een privéfirma moeten aanspreken om de software te ontwikkelen. En zo is het met heel veel Vlaamse initiatieven en regelgeving. In het nieuwe decreet lokaal bestuur bijvoorbeeld is het heel duidelijk dat er achteraf een aanhangsel is geschreven voor de faciliteitengemeenten.'

Joris Gaens: 'We hebben anderhalf jaar gewacht om Mijn Burgerprofiel te implementeren, omdat we van het Agentschap Binnenlands Bestuur de zekerheid wilden hebben dat het ons zou steunen als er een klacht van een Franstalige komt. Die verzekering hebben we helaas niet op papier gekregen, toch zijn we van start gegaan. Niet alleen Vlaanderen vergeet ons, ook enkele samenwerkingsverbanden doen dat. Zij hebben vaak geen tweetalige dienstverlening. Dat is begrijpelijk, maar wij moeten wel voldoen aan die faciliteitenwetgeving. Zeker voor een klein lokaal bestuur is dat een zware financiële dobber, waarvoor we geen enkele compensatie krijgen van de hogere overheid.'

Is er een groot taalprobleem of taalconflict in uw gemeente?

Walter Vansteenkiste: 'Bij ons is er in de gemeenteraad al jaren geen discussie meer over taal- of communautaire problemen. Maar het is een vuur dat smeult zonder op te flakkeren. Daarom denk ik dat je de faciliteiten niet zomaar opeens kunt afschaffen.'

Joris Gaens: 'Wij kregen de voorbije tweeënhalve jaar nog twintig klachten over taal. Die werden allemaal ongegrond verklaard maar je moet er wel energie in stoppen. Dan moet je toch besluiten dat faciliteiten al lang hun oorspronkelijke doel niet meer dienen. Ze belemmeren vooral de lokale werking. Maar ik ben zeker geen voorstander van een nieuwe communautaire discussie die uit de hand loopt. Dat onze communicatie tweetalig is, is ook een vorm van goede dienstverlening.'

Sandy Evrard: 'Ik schat dat tachtig procent van de inwoners van Mesen tweetalig is, dat is geen probleem. Bovendien hebben we in Mesen intussen een vijftiental nationaliteiten. Ik hoor medewerkers soms in het Engels bezig, we hebben iemand die Russisch spreekt.'

Joris Gaens: 'Er zijn ook bij ons intussen veel mensen van andere origine bijgekomen, moet je dan ook voor hen in faciliteiten voorzien?'

Tot slot wil ik u graag nog de bijzondere regeling voorleggen voor de zes gemeenten in de Brusselse rand en voor Voeren en Komen-Waasten. Daar worden de OCMW-raad en de schepenen rechtstreeks door de burgers verkozen. Wat zijn daarvan de gevolgen?

Walter Vansteenkiste: 'In de OCMW-raad kun je een andere meerderheid hebben dan in de gemeenteraad. Dat is bijvoorbeeld het geval in Kraainem. Dat is bijzonder lastig. Gemeente en

OCMW zijn twee aparte besturen, twee rechtspersonen, maar ze hebben één geconsolideerde begroting. De OCMW-raad kan dus de begroting goedkeuren en de gemeenteraad kan de OCMW-begroting afkeuren. Wat dan? En dan heeft Vlaanderen ook nog het verplichte overlegcomité tussen gemeente en OCMW afgeschaft, behalve voor de financiën, maar dat heeft dan enkel een adviserende functie. Met een beetje slechte wil komt alles volledig vast te zitten.'

Joris Gaens: 'Gemeente en OCMW hebben een verschillend kiespubliek. Niet-Belgen die hier vijf jaar verblijven, mogen stemmen en kandidaat zijn voor de gemeenteraad maar niet voor de OCMW-raad. Dat verklaart voor een groot deel het verschil in samenstelling tussen de twee raden. Wij hebben een meerderheid in de gemeenteraad van tien tegen vijf, in de OCMW-raad van vijf tegen vier. Het is niet logisch dat niet-Belgen niet mogen stemmen voor de OCMW-raad terwijl ze wel een beroep kunnen doen op de dienstverlening van het OCMW. Bovendien kunnen niet-Belgen in andere lokale besturen wel gewoon stemmen voor zowel gemeente- als OCMW-raad.'

Walter Vansteenkiste: 'Wij hebben negentig nationaliteiten in de gemeente. Voor de OCMW-raad mogen die niet stemmen. Neem die mensen dan maar eens mee in je verhaal. Ze hebben er niets over te zeggen.'

Joris Gaens: 'Het is afwachten wat de afschaffing van de opkomstplicht in 2024 zal betekenen.'

Walter Vansteenkiste: 'Voor de gemeenteraadsverkiezingen is de opkomstplicht afgeschaft. Maar de OCMW-raadsverkiezingen zijn federaal vastgelegd. Vlaanderen zegt dat de afschaffing ook geldt voor de OCMW-raad, maar ik heb daar mijn twijfels over. Is daar overleg over geweest?'

Wat houdt de rechtstreekse verkiezing van het schepencollege in?

Joris Gaens: 'We hebben in het college een schepen van de oppositie. Het college moet bij consensus beslissen, en meestal is dat geen probleem. Als die man toch eens tegenstemt, moeten we naar de gemeenteraad. Als we straks een echte dwarsligger in het college krijgen, dan zul je drie, vier keer per maand de gemeenteraad moeten samenroepen en wordt de gemeente feitelijk onbestuurbaar.'

Walter Vansteenkiste: 'En dan kom je bij het probleem dat de gemeenteraad niet voor alles bevoegd is. Voor het afleveren van omgevingsvergunningen bijvoorbeeld is in de regelgeving niet bepaald dat de gemeenteraad zich erover kan uitspreken. Hoe kun je dat dan oplossen? Dan moet de provincie het overnemen.'

Sandy Evrard: 'Als die niet wordt afgeschaft.'

Walter Vansteenkiste: 'Het is dus hoog tijd om de faciliteiten te moderniseren. Vlaanderen, begin daar nu eens aan. Er zit heel veel kennis bij de besturen van de faciliteitengemeenten over wat beter kan, maar Vlaanderen maakt daar weinig of geen gebruik van. De wereld staat niet stil, maar de faciliteitenwetgeving wel al bijna zestig jaar.' —

Belastingblauwdruk niet neutraal voor gemeenten

In opdracht van minister van Financiën Vincent Van Peteghem schreef fiscalist Mark Delanote een blauwdruk voor een brede fiscale hervorming. De VVSG las het rapport met een lokale bril.

Dat de fiscale wetgeving in ons land een koterij is, daarover bestaat weinig discussie. Op elke belastingregel bestaat wel een uitzondering, wat het geheel zeer complex maakt. Bovendien werken diverse regels elkaar tegen, leiden ze tot administratieve overlast enzovoort. In België komt daar nog bij dat niet alleen de federale overheid, maar ook de gewesten, de provincies en de gemeenten belastingen heffen. Bovendien zijn de belastingheffingen niet altijd gelieerd aan de bevoegdheden van elk van die overheden én hangen ze ook samen, omdat de ene overheid aanvullende belastingen heft op de belasting van een andere.

Het federale regeerakkoord van oktober 2020 wil inzetten op een verlaging van de lasten op arbeid, een vereenvoudiging van de personenbelasting, een fiscaliteit die een verhoging van de werkzaamheidsgraad stimuleert en de klimaat- en milieudoelstellingen ondersteunt. De regering vroeg Mark Delanote van het Instituut voor Belastingrecht (Universiteit Gent) om hiervoor een reeks voorstellen te formuleren.

In tegenstelling tot tal van andere organisaties werd de VVSG niet gehoord tijdens de totstandkoming van het rapport. De auteurs vinden een overleg met de vertegenwoordigers van de lokale besturen wel aangewezen.

Bij het uitschrijven van de blauwdruk lag de nadruk uiteraard op de federale fiscale bevoegdheden, want van daaruit kwam ook de opdracht. Toch zijn de auteurs zich bewust van de interferentie met de andere overheidsniveaus in ons land. In tegenstelling tot tal van andere organisaties – vakbonden, werkgevers, milieuverenigingen, armoedeorganisaties enzovoort – werd de VVSG niet gehoord tijdens de totstandkoming van het rapport. De

auteurs vinden een overleg met de vertegenwoordigers van de lokale besturen wel aangewezen, zeker in het licht van de mogelijke effecten op de gemeentelijke inkomsten uit de aanvullende personenbelasting.

Daar zit meteen een eerste mogelijk gevolg dat de gemeenten bezighoudt. De blauwdruk vertrekt van een verlaging van de lasten op arbeid, bijvoorbeeld door de aanslagvoeten te doen zakken en/of de verschillende belastingen te verbreden. Dit zou deels worden gecompenseerd door de afschaffing van tal van aftrekposten en belastingverminderingen. Toch lijkt het waarschijnlijk dat, als er effectief een belastinghervorming komt, dit leidt tot een verschuiving van de lasten op arbeid naar die op consumptie (btw, accijnzen) en vervuulende activiteiten (bijvoorbeeld CO₂-uitstoot), al was het maar om de operatie budgettair neutraal te houden. Vandaag heffen 297 van de 300 Vlaamse gemeenten een aanvullende belasting op de personenbelasting (APB), wat samen goed is voor zowat 2 miljard euro. Als de personenbelasting daalt, zakt dus ook de APB-opbrengst. Uiteraard kunnen gemeenten dit compenseren door de eigen aanslagvoet in dezelfde mate te verhogen, maar politiek is dat niet vanzelfsprekend. Al snel ontstaat immers de perceptie dat gemeenten de federale belastingvermindering weer helemaal afromen, wat uiteraard niet het geval is als de eigen tariefverhoging enkel dient op de APB-ontvangsten op peil te houden. In haar memorandum voor de verkiezingen van 2019 stelde de VVSG trouwens voor om in de belastingwetgeving een specifieke berekeningsbasis voor de APB op te nemen, die niet langer zou worden beïnvloed door federale en Vlaamse fiscale maatregelen en dus vooral de evolutie van de belastbare inkomens zou volgen. Misschien kan dit element meegenomen worden bij de brede fiscale hervorming die nu (mogelijk) in de steigers staat.

Interessant voor de gemeenten is het voorstel om de zogenaamde vervenootschappelijking fiscaal te ontmoedigen. Vandaag stellen we vast dat het vanuit belastingoogpunt vaak interessanter is een activiteit als zelfstandige of vrij beroep in een vennootschap onder te brengen, en aan de zaakvoerder een eerder beperkt inkomen uit te keren. Alleen dat laatste valt onder de personenbelasting (en dus de gemeentelijke APB), de rest valt onder de vennootschapsbelasting, dus zonder enige inkomst voor de gemeenten. De blauwdruk wil uitdrukkelijk alle inkomsten die duidelijk uit beroepsactiviteiten komen, fiscaal gelijk behandelen en stelt een reeks maat-

regelen voor die het oprichten van een vennootschap om pure belastingredenen moeten ontmoedigen. Voor de gemeenten kan dit een verruiming van de fiscale basis betekenen, met dus een positief effect op de APB-ontvangsten.

Het rapport doet ook een reeks voorstellen voor de belastingen op onroerende goederen, bijvoorbeeld door niet langer te werken met het KI verhoogd met 40%, maar op basis van de werkelijke huurinkomsten of de reële huurwaarde. Uiteraard zouden dan ook de investeringen die gedaan worden aan dat vastgoed aftrekbaar worden. Vanwege de interferentie met hun bevoegdheid op het vlak van de onroerende voorheffing stelt de blauwdruk wel dat hierover overleg met de gewesten nodig is. Maar ook de gemeenten zijn natuurlijk betrokken partij, want via het systeem van de opcentiemen gaat zo wat 80% van de totale betaalde onroerende voorheffing naar hen.

Verder zijn er ook voorstellen om de btw-efficiëntie te verhogen, vooral door de verlaagde tarieven te schrappen of te verhogen. Ook dit is iets wat lokale besturen aanbelangt, want voor het gros van hun activiteiten is

de btw niet aftrekbaar maar een pure uitgavenpost; dat staat in contrast met de ondernemingswereld waar de btw een eerder neutraal gegeven is. Vandaag genieten lokale besturen een verlaagd tarief voor de aankoop van voeding in woonzorgcentra, investeringen in scholenbouw, in sociale huisvesting enzovoort. Een eventuele verhoging blijft dus niet zonder budgettaire gevolgen voor lokale besturen.

Het is duidelijk dat de voorstellen voor een grondige hervorming van het Belgische belastingstelsel niet neutraal zijn voor de lokale besturen, ook al zal ze wellicht over een langere periode worden uitgesmeerd. De VVSG rekent er dan ook op dat dit, vanuit een interbestuurlijke loyaliteit, in grondig overleg gebeurt tussen alle betrokken overheidsniveaus. —

JAN LEROY
senior expert data en analyse

Het volledige rapport is beschikbaar via https://financien.belgium.be/nl/Statistieken_en_analysen/analysen/overige_publicaties

Hoe omgaan met (langdurige) arbeidsongeschiktheid van personeelsleden (statutair en contractueel)?

GSJ advocaten deelt haar kennis

Reeds meer dan 35 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

Labo lokale burgerparticipatie biedt inzichten

Het Labo lokale burgerparticipatie is een netwerk van lokale besturen die een voortrekkersrol spelen wat betreft burgerparticipatie, aangevuld met experts en ervaringsdeskundigen. Sinds 2020 verzamelt, analyseert en verspreidt het innovatieve praktijken van lokale burgerparticipatie. Daarnaast zette het een experimentlijn op in verband met het right to challenge. In 2022 ging het zijn derde projectjaar in. Tijd dus om het analyserapport van het Labo te presenteren.

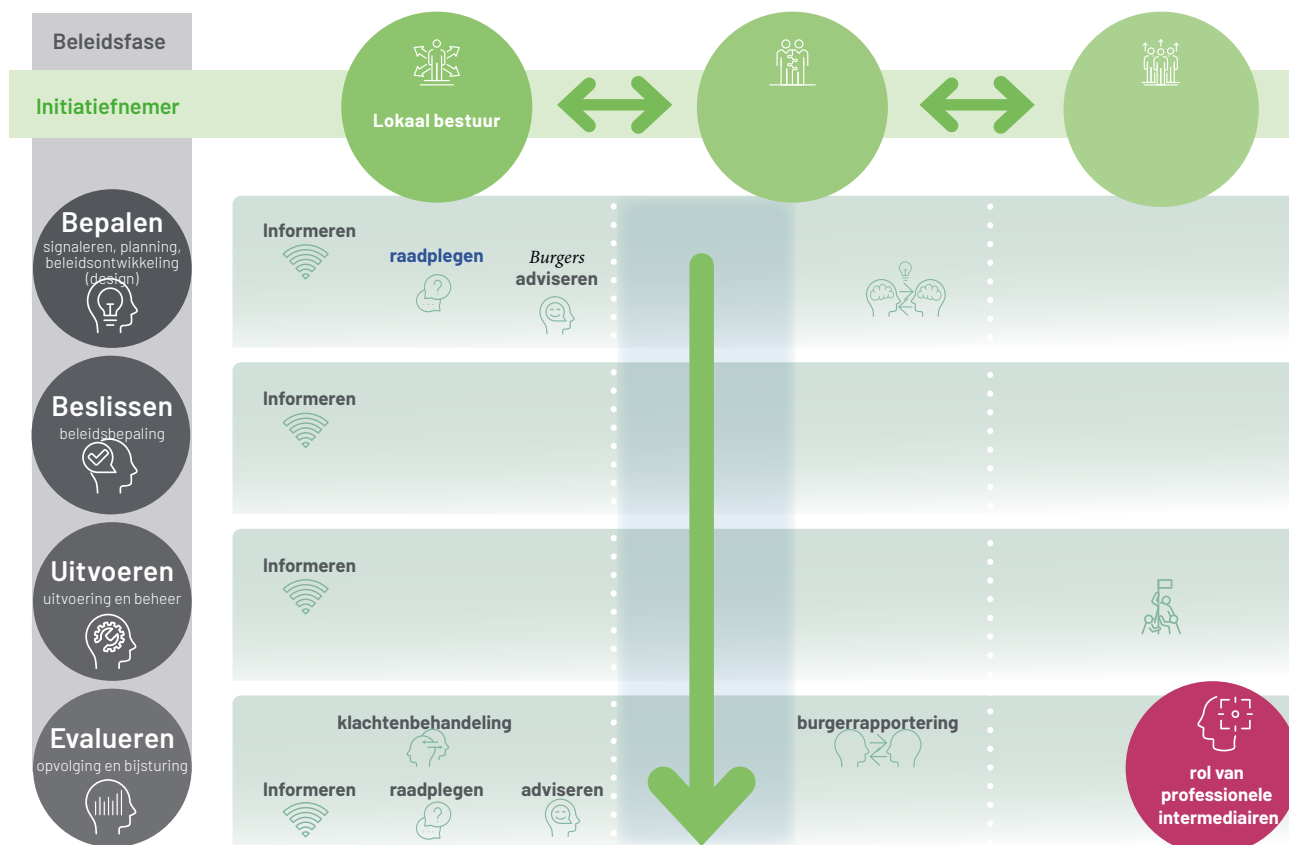
Om te beginnen werpt het analyserapport een blik op het begrip 'lokale burgerparticipatie'. Het Labo ziet het ruimer dan de klassieke betekenis van participatie. In klassieke visies op beleid wordt vaak aangegeven dat er op een bepaald moment participatie móét zijn: de overheid organiseert dan activiteiten en nodigt burgers uit eraan deel te nemen. Hoewel het label 'klassiek' is, is het vandaag nog steeds een zoektocht naar hoe ze burgers het best kan laten participeren. Het laat-

ste decennium zien we een verschuiving naar de vaststelling dat er van onderuit allerlei initiatieven komen. Het is voor lokale besturen dan niet altijd duidelijk of ze iets met zulke burgerinitiatieven kunnen doen en hoe ze er dan mee moeten omgaan. Er zijn dus de overheidsinitiatieven enerzijds en de burgerinitiatieven anderzijds. Maar deze tweedeling blijkt te zwart-wit te zijn: er komt een groot aantal arrangementen of partnerschappen net tot stand uit de interactie tussen burgerinitiatieven en

de overheid, aangevuld met andere maatschappelijke betrokkenen zoals kennisinstellingen, bedrijven of investeerders. Vaak wordt dit de 'tussenruimte' genoemd, de ruimte tussen de systeemwereld van de (lokale) overheid en de leefwereld van burgerinitiatieven.

Alle soorten en maten

Het participatieveld in Vlaanderen is groot en divers. Om op een eenvoudige manier inzicht te kunnen geven in de variëteit aan burgerparticipatie,

ontwikkelde het Labo een overzichtskader. Participatieve praktijken passen meestal niet in één afgebakend hokje, maar zijn een dynamisch gegeven. We zien dit kader als een continuüm (vandaar de stippellijnen en pijlen). Een case gestart als burgerinitiatief kan in de uitvoeringsfase voortgezet worden door het lokale bestuur of als partnerschap openbloeien.

Het Labo maakte ook een inventaris met intussen meer dan 450 praktijken. Daaruit vallen enkele interessante statistieken te puren. 'Maar' 42% van die praktijken kwam bijvoorbeeld uit centrumsteden. Burgerparticipatie is dus zeker niet enkel iets voor steden. 35% van de innovatieve praktijken zijn burgerbegrotingen, burgerbudgetten of wijkbudgetten. Deze innovatieve subsidielijnen voor burgerinitiatieven rijzen als paddenstoelen uit de grond en lopen sterk voorop in vergelijking met burger-

panels (29%), volksraadplegingen (10%) of vernieuwde adviesraden (8%).

Hoewel corona tot een toename van digitale participatie leidde, zien we toch dat 72% van deze praktijken nog offline georganiseerd werd. Vanuit het Labo werd echter aangestipt dat we een onderscheid moeten maken tussen een digitale vertaling van een offline instrument (zoals een digitaal burgerpanel) en een digitale strategie voor burgerparticipatie.

Er was in het Labo lokale burgerparticipatie uiteraard ook aandacht voor goede praktijken. Verschillende overheidsinitiatieven kwamen aan bod, zoals de Wetteraden in Wetteren. Wetteren slaagde erin om enkele adviesraden te hervormen tot 'Wetteraden' die open, dynamisch en projectmatig te werk kunnen gaan. Daarnaast bespraken de leden van het netwerk verschillende voorbeelden

van partnerschappen, zoals de herbestemming van de Vetex-site in Kortrijk. Voor het stadsbestuur bood de oude Vetex-site mogelijkheden om het woonaanbod in Kortrijk uit te breiden, maar voor buurtbewoners komt deze ruimte tegemoet aan diverse(re) noden. Om de belangen van beide partijen samen te brengen werd een participatietraject in gang gezet met een buurtinformatieavond, bevraging, inspraakmoment en een werkgroep met vertegenwoordiging van de buurt. Deze samenwerking tussen burgers en het stadsbestuur gaf vorm aan het nieuwe Masterplan 19. Ten slotte werden ook burgerinitiatieven en de ondersteuning ervan behandeld en werden vertegenwoordigers ervan uitgenodigd in het Labo. OpgewekTienen bijvoorbeeld, een open en onafhankelijke burgerbeweging die de samenhang versterkt en actief burgerschap stimuleert om leven en wonen in de stad zo

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedield? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

Binnen het project De Grond der Dingen kreeg elke inwoner van Mechelen één vierkante meter om samen de toekomstige stad vorm te geven. Over de voorstellen is met de Mechelaars onderhandeld en gediscussieerd, gewikt en gewogen.

SOPHIE NIJTTEN

aangenaam, sociaal en duurzaam mogelijk te maken.

Experiment: uitdaagrecht

En dan was er nog de experimentlijn right to challenge. Het right to challenge of uitdaagrecht is een participatievorm die individuele burgers of georganiseerde groepen en verenigingen van burgers de mogelijkheid biedt om een voorstel in te dienen om taken die in hun directe omgeving worden volbracht door of in opdracht van een betrokken overheid, over te nemen. Vier lokale besturen nemen momenteel nog deel aan het experiment. Al snel bleek right to challenge

hun wijk verbeteren enzovoort. Telkens verschuiven verantwoordelijkheden hier naar burgers, zoals bij het right to challenge. We nemen dus de bestaande ervaringen met gelijkaardige vraagstukken mee in het experiment.

Eigen maat en ritme

Wat zijn nu de algemene conclusies? De grootte van de inventaris leert ons allereerst dat er veel participatie bestaat in Vlaanderen. De inventaris is vast niet volledig, maar detecteert wel duidelijke tendensen. Ten tweede zien we dat lokale besturen innoveren op verschillende snelheden: wat voor het ene innovatief

burgerparticipatie expliciet als bevoegdheid van een schepen of burgemeester gezien wordt, illustreert dit. Een vierde conclusie is dat het niet altijd duidelijk is wie de initiatiefnemer is. Soms start de overheid een initiatief omdat ze een duidelijk signaal kreeg via een burgerinitiatief. Maar soms worden initiatieven ook genomen door een gesubsidieerde non-profitinstelling, eventueel onder impuls van een overheidsdienst. Vaak zie je ook dat een burgerinitiatief op een later tijdstip gefaciliteerd of zelfs overgenomen wordt door de overheid.

Tot slot blijven er nog verschillende onderzoekssporen, bijvoorbeeld betreffende evaluatie. De inzet en kosten van burgerparticipatie zijn immers groot. Daarom is er na vaak vermoeiende trajecten weinig tijd en energie over om ook nog grondig te evalueren. Zeker voor lokale besturen met minder capaciteit, waar burgerparticipatie soms tot een breder takenpakket behoort van slechts één ambtenaar, is het moeilijk om trajecten grondig te evalueren. Het wordt dan bijna een afweging tussen kwaliteit (evalueren) of kwantiteit (een volgend traject opzetten). Tips, methodieken en goede praktijken van evaluaties zijn dan ook altijd welkom. —

Lokale besturen innoveren op verschillende snelheden: wat voor het ene innovatief is, is voor het andere al lang dagelijkse kost. Daar schuilt geen waardeoordeel achter, het toont dat lokale besturen, elk op eigen ritme, instrumenten inzetten.

een concept te zijn dat vele ladingen dekt en dat hier en daar al toegepast wordt onder een andere noemer. Zo organiseren verenigingen het groenonderhoud al in een groot deel van Hasselt, baten talloze verenigingen openbare dienstencentra uit, kunnen inwoners met honderden wijkbudgetten de leefbaarheid in

is, is voor het andere al lang dagelijkse kost. Daar schuilt geen waardeoordeel achter, het toont dat lokale besturen, elk op eigen ritme, instrumenten inzetten. Verder zien we duidelijk dat de houding van de overheid verandert: het feit dat het aantal participatieambtenaren deze legislatuur duidelijk is toegenomen en

ROMAN CLUYTENS
VVSG-projectmedewerker
innovatieve burgerparticipatie
KAROLIEN DEZEURE
Consultant MonDea

De integrale nota lees je via
vvsq.be/analyserapport-LLB

OFP Prolocus neemt vliegende start

Zo goed als alle Vlaamse lokale besturen die voor het aanvullende pensioen van hun contractanten tot eind 2021 een beroep deden op de groepsverzekering bij Belfius Insurance en Ethias, zijn intussen overgestapt naar het pensioenfonds OFP Prolocus. Samen met de besturen die al bij voorganger OFP Provant waren aangesloten, betekent dit dat OFP Prolocus intussen 737 lokale en provinciale besturen bedient met ruim 85.000 medewerkers. Het wordt daarmee in één klap een van de grootste pensioenfondsen van het land.

Het is nog maar goed een jaar geleden dat de verzekeraars Belfius Insurance en Ethias aankondigden dat ze de lopende groepsverzekering met ingang van 1 januari 2022 zouden stopzetten. Gelukkig was de VVSG op dat moment al in gesprek met OFP Provant over een nieuw aanbod. Na maandenlange voorbereidingen konden de Vlaamse besturen vanaf februari 2022 aansluiten bij OFP Prolocus, de rechtsopvolger van OFP Provant, die voortaan zou openstaan voor lokale entiteiten in heel Vlaanderen. Ze hebben dat ook massaal gedaan,

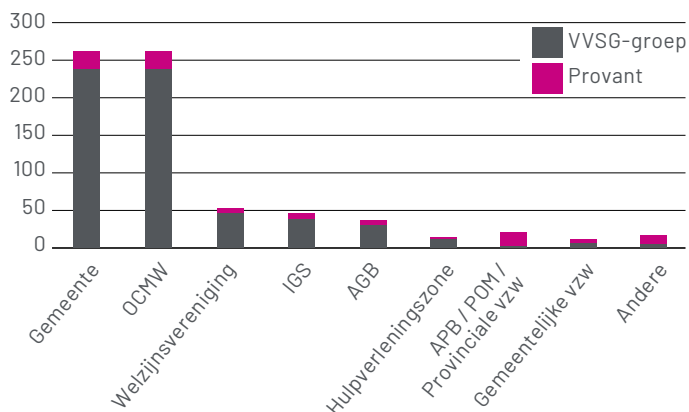
want begin juli 2022 stond de teller op 635 nieuwe toetredingen. Daar komen er zeker nog een aantal bij, want het besluitvormingsproces heeft hier en daar wat vertraging opgelopen.

Van de 300 Vlaamse gemeenten zijn er vandaag al 263 (87,7%) aangesloten bij OFP Prolocus. De meeste van de overige gemeenten doen voor de tweede pensioenpijler een beroep op het 'Plan Limburg' of hebben gekozen voor een eigen oplossing. De VVSG kent geen Vlaamse lokale besturen die een aansluiting bij het initiatief van de Fede-

Vlaamse lokale besturen gingen massaal in op het aanbod van OFP Prolocus, want begin juli 2022 stond de teller op 635 nieuwe toetredingen.

1 Aantal besturen OFP Prolocus volgens type

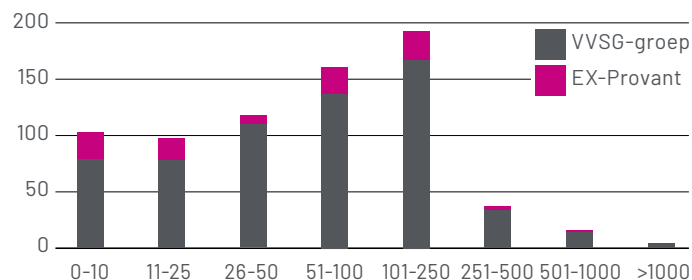

rale Pensioendienst zouden overwegen. Naast gemeenten zijn er bij OFP Prolocus ook 54 welzijnsverenigingen, 49 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, 38 autonome gemeentebedrijven, 16 hulpverleningszones en 22 provincies en provinciale instellingen.

Meer contractanten

OFP Prolocus staat in voor de aanvullende pensioenopbouw van 85.028 medewerkers, onder wie 9091 van de vroegere Provant-besturen en 75.937 van de nieuwe toetreders. Dat aantal neemt de komende periode zeker nog toe, en niet alleen als gevolg van de bijkomende aansluiting van besturen. In de lokale sector is immers volop een 'contractualisering' bezig: nieuwe medewerkers worden steeds meer aangesteld met een arbeidsovereenkomst, ook al komen ze in de plaats van een statutair personeelslid. OFP Prolocus is vandaag al een van de

2 Aantal personeelsleden besturen aangesloten bij OFP Prolocus

staan in functie hiervan. De besturen van de VVSG-groep daarentegen zijn toegetreden met een 'vastebijdragenplan' ('defined contribution'). Dat betekent dat de werkgever maandelijks een vast percentage van het loon bijdraagt aan de opbouw van de tweede pijler. Wat dat uiteindelijk oplevert, hangt af van de prestaties van de beleggingen van OFP Prolocus en het toegekende rendement, met dien verstande dat elke aangeslotene recht heeft op een rendement van ten minste 1,75% per jaar actieve dienst.

Van de 635 besturen van de VVSG-groep kozen er bij de aansluiting 22 (of 3,5%) voor een zogenaamde 'steprate': ze betalen een hogere pensioenbijdrage voor het loongedeelte boven het plafond voor de berekening van het wettelijke pensioen dan voor het loongedeelte daaronder. Op die manier compenseren ze voor een deel het feit dat het wettelijke pensioen geen rekening houdt met het loongedeelte boven ongeveer 64.000 euro per jaar. Deze 22 besturen tellen wel 7047 medewerkers, of ongeveer 9,3% van de aangeslotenen van de VVSG-groep. Naarmate de contractualisering toeneemt, is de kans reëel dat meer besturen voor een steprate kiezen om zo hun aantrekkelijkheid ook voor de hogere looncategorieën te behouden. Van de 22 besturen met een steprate zijn er negen met een toezegging van 3 en 5% (samen goed voor 657 medewerkers) en zes met een toezegging van 5,25 en 10,50% (4941 contractanten).

Bij de besturen zonder steprate is 3% veruit het populairste toezeggingspercentage, met 454 werkgevers en 52.697 medewerkers. Daarnaast vormen ook de 51 besturen die 4% toepassen voor 5344 medewerkers een belangrijke groep. Met deze toezegging van doorgaans 3% of meer doen de lokale besturen het behoorlijk goed in vergelijking met wat gangbaar is in de privésector. Verschillende besturen verhoogden bij de overgang van de groepsverzekering naar OFP Prolocus trouwens ook de pensioentoezegging.

MIPS

Een werkgever betaalt alleen voor het aanvullende pensioen van wie effectief in dienst is. Wie het bestuur verlaat, wordt een zogenaamde 'slaper'. Vanaf dan heeft hij of zij ook geen recht meer op het gegarandeerde minimumrendement van (vandaag) 1,75% per jaar. Om dergelijke negatieve effecten te vermijden kunnen besturen afspreken om bij OFP Prolocus aan te sluiten met een zo-

Bij de besturen zonder steprate is 3% veruit het populairste toezeggingspercentage, met 454 werkgevers en 52.697 medewerkers.

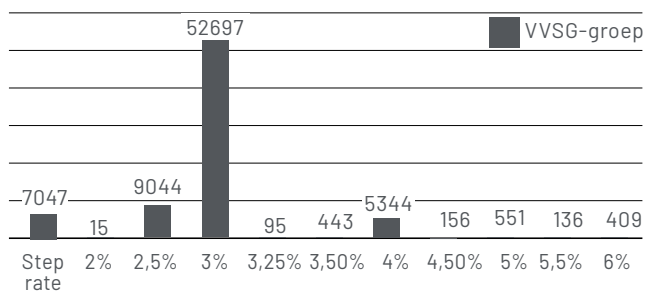
grootste pensioenfondsen van het land. Uit een sectoroverzicht van regulator FSMA blijkt immers dat in 2020 maar zes van de 184 Belgische pensioenfondsen meer dan 100.000 deelnemers telden.

Bijna 200 van de 737 besturen hebben 101 tot 250 contractuele medewerkers, maar daarnaast zien we ook ongeveer 200 besturen met minder dan 25 medewerkers en aan het andere uiteinde 23 met meer dan 500 contractanten. Voor alle duidelijkheid: aangezien gemeente en OCMW aparte rechtspersonen en dus werkgevers zijn, sluiten ze elk apart aan.

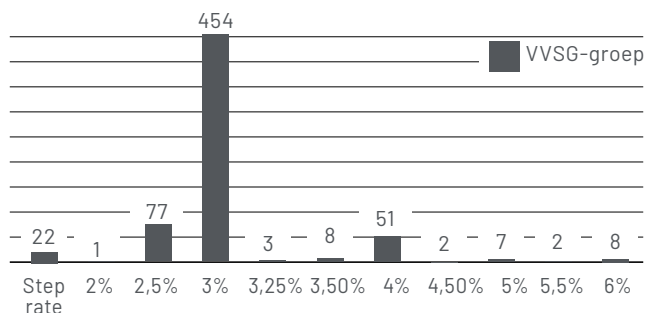
Pensioentoezegging

Zo goed als alle ex-Provantbesturen hebben een pensioentoezegging van het type 'vaste prestatie' ('defined benefit'). De werkgever garandeert op de pensioendatum een bepaald eindresultaat, en de betaalde bijdragen

3 Aantal medewerkers VVSG-groep volgens pensioentoezegging

4 Aantal besturen VVSG-groep volgens pensioentoezegging

genaamde 'MIPS' (multi-inrichterspensioenstelsel). Wie dan bijvoorbeeld ontslag neemt bij de gemeente om bij het OCMW van hetzelfde MIPS te gaan werken, wordt geen 'slaper' en behoudt dus het gewaarborgde rendement. Alle besturen die behoren tot één MIPS hebben een identieke pensioentoezegging en zijn onderling financieel solidair voor de financiële verplichtingen ten aanzien van OFP Prolocus.

De mogelijkheid om een MIPS te vormen was populair, want 510 besturen van de VVSG-groep (80,3%) kozen ervoor. Bij de gemeenten ligt dat aandeel met 94,6% nog een stuk hoger. Vandaag telt de VVSG-groep van OFP Prolocus 226 MIPS'en. Daarvan bestaan er 191 uit twee besturen (doorgaans gemeente en OCMW), maar er zijn er ook 27 MIPS'en met drie (vaak gemeente, OCMW en autonoom gemeentebedrijf), en verder enkele met vier, vijf, zes tot zelfs negen besturen.

Van de aangesloten medewerkers werken er 57.137 (75,2%) in een bestuur dat deel uitmaakt van een MIPS. Het is niet uitgesloten dat dit aandeel nog stijgt, wanneer nog meer besturen zouden overwegen om een MIPS te vormen. Zeker voor een gemeente en het eigen OCMW zijn er weinig argumenten om het niet te doen.

Tot zover een blik op wat kerncijfers van het nieuwe OFP Prolocus. Het pensioenfonds wordt door de Vlaamse lokale besturen duidelijk beschouwd als een volwaardig alternatief voor de opgezegde groepsverzekering. Nu komt het erop aan om van deze pensioeninstelling dé referentie te maken voor de Vlaamse publieke sector. De start was in ieder geval veelbelovend. —

JAN LEROY
senior expert data en analyse

BUIKGEVOEL? LAAT JE LEIDEN DOOR DATA

Van manuele Excels naar automatische inzichten.
Rapporten die beleidsmakers ondersteunen bij het nemen van beslissingen.

Meer informatie op www.deltapublic.be

Staf Henderickx stelt in zijn huisartsenpraktijk een sterke toename vast van obesitas, verhoogde bloeddruk, diabetes, ook bij kinderen. 'De voedingsindustrie is meer en meer een chemische industrie geworden die met ultrabewerkte voeding inspeelt op onze natuurlijke drang naar vet, zoet en zout. De gevolgen van dat model worden steeds duidelijker, het zadelt ons op met gigantische gezondheidsproblemen en enorme maatschappelijke kosten.'

'Als jonge huisarts voerde ik in de jaren tachtig met collega's en studenten onderzoek naar de milieuvervuiling door zware metalen in de Noorderkempen, naar de impact op de gezondheid van de arbeiders en naar hoe die metalen via de landbouw in de voeding kwamen. Het leidde tot het boek *De zoete dood*, dat nogal wat ophef veroorzaakte. Later zag ik in mijn praktijk steeds meer mensen met slaap- en vermoeidheidsstoornissen en psychosomatische klachten. Daaruit vloeide een tweede studie voort en het boek *Dokter, ik ben op*, over werkstress. De laatste jaren zie ik meer en meer mensen met obesitas, hoge bloeddruk en diabetes, zelfs jongeren. Op zoek naar de oorzaak kwam ik uit bij de ultrabewerkte voeding. Daarover schreef ik *Van mammoet tot Big Mac*. Ik wil als huisarts niet alleen pillen voorschrijven. Ik wil op zoek gaan naar de oorzaken van gezondheidsproblemen. Mijn vertrekpunt is altijd: wat is goed voor de gezondheid?'

'Gezondheid steunt op vijf pijlers: beweging, contact met de natuur, sociaal contact, slaap en voeding. Op al die vlakken is er sinds de industrialisering heel veel veranderd. Kijken

Lokale besturen hebben ook een grote rol in het stimuleren van de korte keten, waar het aanbod per definitie bestaat uit niet of nauwelijks bewerkte producten.

we naar de voeding, dan zijn we geëvolueerd naar een industrieel systeem van landbouw, productie en distributie. Begrijp me niet verkeerd, industrialisering op zich is niet het grote probleem. Mijn grootouders waren boeren, dat was een bikkelharde stiel. De mechanisering heeft veel verbetering gebracht. Maar er is ook veel verloren gegaan. De landbouw is geëvolueerd naar een Amerikaans model van grote monopolies, gestimuleerd en gesubsidieerd door het Europese en het nationale beleid. Boeren moeten gigantische investeringen doen om in dat systeem mee te kunnen. Het toenemende gebruik van kunstmeststoffen en pesticiden maakt de grond kapot. Ook de voedingsindustrie is in handen van mastodonten. Eigenlijk is het voor een stuk een chemische industrie geworden. Onze smaak wordt voortdurend bedrogen. Aardbeismaak bijvoorbeeld wordt gemaakt met een veertigtal chemische bestanddelen.'

'De voedingsindustrie is razendsnel veranderd. Ons DNA daarentegen evolueert maar zeer traag, dat is nog grotendeels dat van de jager-verzamelaar en het is geprogrammeerd om zoet, vet en zout voedsel lekker te vinden. Voor de jager-verzamelaar was dat maar beperkt beschikbaar, hij at vooral vegetarisch. Nu spelen de voedingsgiganten in op wat we van nature lekker vinden door massaal veel te zoet, te vet en te zout ultrabewerkt

We eten
veel
te zoet,
te vet en
te zout

STEFAN DEWICKERE

Staf Henderickx

is huisarts en auteur. In zijn in 2017 verschenen boek *Van mammoet tot Big Mac* brengt hij inzicht in de gezondheidsproblemen veroorzaakt door ultrabewerkte voeding en in het landbouw- en productiesysteem dat eraan ten grondslag ligt. Hij schrijft regelmatig opiniestukken over dit onderwerp, onder meer voor Knack. Hij is een van de sprekers op de VVSG-voedseldag van 27 september in Leuven.

voedsel te produceren. Dat leidt tot enorme gezondheidsproblemen, nu beginnen we steeds meer de gevolgen te zien van dat scheefgegroeide systeem. We moeten weer naar een veel duurzamer model, gebruik makend van de vele voordelen van de industriële vernieuwing.'

'We moeten beginnen bij de kinderen en hun andere smaak- en voedingsgewoonten aanleren. In Zweden en Finland lopen mooie projecten in scholen. Kinderen krijgen er gratis een gezonde maaltijd, ouders wordt gevraagd te helpen met koken. Zo sla je twee vliegen in één klap: de kinderen leren gezond eten, de ouders leren gezond koken. Het is niet voor niets dat Zweden en Finland de enige landen zijn waar het obesitasprobleem bij kinderen kleiner wordt. Gezonde voeding kost misschien iets meer, maar de maatschappelijke kosten op langere termijn van obesitas en andere gezondheidsproblemen ten gevolge van het massaal eten van ultrabewerkt voedsel zijn vele keren groter.'

'Ook ons koopgedrag aanpassen is belangrijk. Dat geldt voor gezinnen, maar evengoed voor scholen, administraties, bedrijven. We weten dat aan de verleiding van zoet, vet en zout moeilijk te weerstaan is, dus moeten we ze ook niet aanbieden. Haal de zoete dranken uit de automaten, bied water aan. Vergroot het aandeel groenten in maaltijden. Kies voor de originele producten en

Gezondheid steunt op vijf pijlers: beweging, contact met de natuur, sociaal contact, slaap en voeding. Op al die vlakken is er sinds de industrialisering heel veel veranderd.

niet voor bewerkte voeding. We moeten ook weer meer zelf koken. Ik beseft dat dit niet eenvoudig is voor tweeverdieners in een arbeidsmarkt die steeds meer flexibiliteit vraagt. Elke dag koken is voor de meeste mensen niet haalbaar. Maar als je het een paar keer per week doet en telkens iets te veel klaarmaakt zodat je enkele porties in de koelkast of de diepvries kunt steken, dan kom je al een heel eind.'

'Lokale besturen hebben ook een grote rol in het stimuleren van de korte keten, waar het aanbod per definitie bestaat uit niet of nauwelijks bewerkte producten. Zelf kunnen gemeenten zoveel mogelijk lokaal kopen, ze kunnen markten van lokale producenten ondersteunen, ze kunnen de bevolking bewust maken van het belang van gezond kopen en eten. Zo kunnen ze de evolutie van de landbouw in de richting van een meer duurzame en biologische productie ondersteunen.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Een open school, klaar voor de toekomst

De bouw van de gemeentelijke basisschool 't Blokje is vooral een verhaal van 'samen'. Samen met het schoolteam, de kinderen, de buurt en de verenigingen maakte de gemeente Wuustwezel werk van een school voor de toekomst. Het resultaat is een harmonieuze brede school, open voor de hele buurt.

STEFAN DE WICHERE

De gebouwen vallen op in hun openheid met grote raampartijen en zijn volledig ingericht op basis van de visie van het schoolteam.

De eerste plannen voor de bouw van basisschool 't Blokje dateren van 2011, wanneer de gemeentelijke lagere school met de vrije basisschool fuseert. Een scholencampus verspreid over een drietal (verouderde) gebouwen vroeg om een sterkere band en een vernieuwende werking. Onder impuls van een demografische groei en het streven naar goed onderwijs in deelgemeente Loenhout, schoot de gemeente in actie. Al een jaar later, in 2012, diende het gemeentebestuur van Wuustwezel een aanvraag in voor de bouw van de nieuwe school. Samen met de architect gingen alle partijen heel praktijkgericht aan de slag. Zowel de mensen van het schoolteam als de burgemeester en schepenen dachten na over hoe ze voor Loenhout de school van de toekomst vorm konden geven. De bestaande site van de gemeentelijke lagere school leende zich het best om al deze ideeën te realiseren en al snel gingen de initiatiefnemers in gesprek met de buurtbewoners.

De toenmalige campus was al stevig ingebed in de omgeving met een grote sportshuur, een tiendenschuur en open sportterreinen. De stap naar een brede school was snel gezet: deze school van de toekomst moest meer zijn dan een school, het moest een warme plek worden waar andere organisaties en verenigingen terecht kunnen. Het eindresultaat beantwoordt volledig aan deze doelstelling. De bibliotheek, kinderopvang Ferm en een afdeling van de academie voor muziek zijn ook gehuisvest in de gebouwen en verschillende sportverenigingen maken gebruik van de infrastructuur. De schoolkantines kunnen na de schooluren gebruikt worden door de verenigingen van de gemeente. De eerste activiteiten en voorstellingen zijn al een feit. Er is de polyvalente zaal De Pezerik, met de aanpalende kleuterkantine (foyer De Pezerik). Aan de andere kant van de toeg is de kantine van de lagere school of zaal Dahlia.

't Blokje is ook letterlijk van de buurt; na schooltijd blijven de poorten open en worden de speelplaats en de omliggende terreinen openbaar domein. Een kortere route voor fietsers, extra speelruimte en toestellen voor kinderen, sportterreinen voor jongeren, een plek om gezellig samen te komen voor buurtbewoners, het is er allemaal. Samen met de jeugddiensten werkte de school beleid uit voor wat kan en niet kan en in een gemeedelijke sfeer staat de politie in voor controle en handhaving.

Precies een jaar geleden – en vier jaar nadat de eerste spade in de grond ging – was de bouw helemaal klaar. Lange typische schoolgangen zijn er niet in 't Blokje. De gebouwen vallen op in hun openheid met grote raampartijen en zijn volledig ingericht op basis van de visie van het schoolteam. Alle lokalen zijn onderling verbonden door middel van cocons. Zo kan de grootte of indeling van de klas volledig afgestemd worden op het leermoment en de didactische focus. Dit maakt flexibel lesgeven mogelijk en zorgt er ook voor dat de gebouwen kunnen meegroeien met de manier van lesgeven en eventueel andere functies kunnen dragen.

De grote leerkrachtenkamer heeft ook een terras en biedt het team een fijne plek, wat ook de werkbeleving ten goede komt.

STEFAN DEWIKKE

Alle verschillende lokalen zijn geschakeld rond een gemeenschappelijk binnenplein. Zo zijn er drie gemeenschappelijke binnenpleinen en vier aparte bouwblokken met elk een eigen kleur. De grote raampartijen halen niet alleen de omgeving – zowel bomen als voorbijwandelende mensen – visueel naar binnen, ze bieden ook bijzonder veel natuurlijke lichtinval en vermijden dat kinderen en leerkrachten zich opgesloten voelen. Ook in de school zelf kun je dankzij de ramen dwars door het hele gebouw kijken. Leerkrachten zien elkaar lesgeven en dat werkt motiverend. Er is meer openheid en het verhoogt de gedeelde verantwoordelijkheid.

Het team koos voluit voor een prikkelarme school met aandacht voor de essentie, uniformiteit en vooral veel visuele rust. Kleurrijke kindertekeningen en knutselwerkjes zijn niet helemaal verbannen, maar ze sieren de prikborden die daar specifiek voor bestemd zijn.

De buitenruimte is bijzonder divers en biedt voldoende plaats voor de 518 leerlingen en kleuters. De openheid en de vele loopruimte leiden bij de kinderen tot minder conflicten. Daarnaast is er een speelbos en een kleuterbos. Voor dat laatste leverde het oudercomité een grote financiële inspanning voor de aankoop van speeltoestellen die de psychomotorische ontwikkeling van het jonge kind stimuleren. De grote leerkrachtenkamer heeft ook een terras en biedt het team een fijne plek, wat ook de werkbeleving ten goede komt.

Op een van de gebouwen werd een bovenplein ontwikkeld waarop twaalf appartementen aansluiten. Wonen en school gaan goed samen. Werkende bewoners die nood hebben aan rust en open ruimte, komen na schooltijd thuis, terwijl oudere bewoners net genieten van de levendigheid van het schoolplein tijdens de dag.

Wuustwezel deed een aantal ingrijpende aanpassingen om de gemotoriseerde druk weg te nemen uit de directe schoolomgeving. En van bij de start is er een mobiteam: grote groepen van ouders brengen kinderen veilig naar school in zogenaamde fiets- en voetpools.

Ook de gebouwen zijn klaar voor de toekomst. Ze zijn uitgerust met moderne technieken en voldoen aan de hoogste normen. Zonnepanelen, driedubbel glas, goede isolatie, automatisch aangestuurde screens en een modern ventilatiesysteem leveren een BEN (bijna energieneutraal) gebouw op met bijzondere aandacht voor akoestiek en een aangenaam binnenklimaat. —

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Kostprijs:**
11 miljoen euro, waarvan de gemeente 30% zelf heeft bekostigd.
- **Architect:**
Luc Vorselmans van LV-architecten in Wuustwezel
- **Aannemer:**
DCA bouw. Op vraag van het lokale bestuur werkte de aannemer ook samen met een maatwerkbedrijf.
- **Contact:**
Mariëlle Kuypers, schoolleider
't Blokje directie@blokje.be
Mai Van Thillo, schepen voor Onderwijs Wuustwezel
mai.vanthillo@wuustwezel.be

Veel maatschappelijke vraagstukken, beleidskwesties of vormen van dienstverlening vergen samenwerking met partners. De 21ste eeuw wordt ook al vaak de eeuw van de samenwerking genoemd. Maar wat is samenwerking, hoe organiseer je ze, wanneer wordt een samenwerkingsverband een organisatienetwerk, en hoe moet je zoiets managen? En is samenwerken wel altijd nodig of goed? De VVSG publiceerde er recent een boek over en richt ook een opleidingsaanbod in. Lokaal ging praten met professor bestuurskunde **Joris Voets**, die zich al jarenlang met de thematiek bezighoudt.

Netwerkorganisaties zetten lokale besturen positief onder druk

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

‘Er lijkt een soort stilzwijgende consensus te bestaan dat samenwerking per definitie positief is en dat wie niet samenwerkt, eigenlijk niet goed bezig is. Maar die redenering, zo leert onderzoek, zou je beter omkeren: ga pas samenwerken als je niet anders kunt.’

STEFAN DE WICHERE

We hebben vaak wel een intuïtieve voorstelling van waar samenwerking en samenwerkingsverbanden om draaien. Echt structureel samenwerken gebeurt in een 'organisatienetwerk', dat klinkt al een stuk technischer. Onze eerste vraag aan Joris Voets luidt dan ook: Hoe krijgen we de termen en begrippen helder?

'Tja, er zit veel bijeen onder de samenwerkingsvlag. Eén manier om reliëf te brengen is je afvragen met welke intensiteit en met welk doel er wordt samengewerkt. Gaat het puur om informatie-uitwisseling, bijvoorbeeld tussen burgemeesters die geregeld bijpraten op een burgemeestersoverleg, of om meer coördinerend overleg, bijvoorbeeld tussen drie gemeenten die hun subsidiereglementen of cultuurprogrammatie op elkaar afstemmen? Is het de bedoeling hulpbronnen (geld, personeel, kennis, infrastructuur...) bijeen te brengen om gezamenlijk activiteiten te ontplooien die we anders niet – of toch niet even efficiënt of effectief – zouden kunnen ontplooien? Dit laatste is wat een aantal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zoals afvalintercommunales doen. Een andere manier om samenwerking te ontrafelen is op basis van het aantal en de aard van de partners. Je kunt bijvoorbeeld bilateraal en contractueel samenwerken met één publieke of private partner, maar in organisatienetwerken zitten in de regel minstens drie partners, drie organisaties die gezamenlijke relaties ontwikkelen, hulpbronnen verbinden en een lichtere of zwaardere organisatiestructuur opzetten om samen aan een publiek of maatschappelijk doel te werken. In een lichte vorm werken enkele gemeenten en partners dan bijvoorbeeld samen op basis van een overeenkomst, in een zwaardere vorm zetten ze bijvoorbeeld een regionaal zorgbedrijf op of een PPS-constructie om intergemeentelijke zwembadinfrastructuur beschikbaar te stellen. Dat doel kan dus van alles zijn: lokaal sociaal beleid uitwerken en uitvoeren, voor een specifieke wijk of doelgroep werken met maatschappelijke partners, infrastructuur realiseren, een nieuw idee van de Vlaamse overheid doorvoeren, maar tegenwoordig evenzeer crisissituaties lokaal in goede banen helpen leiden, zoals bij de coronamaatregelen of de aanpak van de vluchtelingen crisis.'

'Organisatiewetenschappers onderscheiden verder een drietal ideaaltypes op basis van de netwerkstructuur, al blijkt de praktijk, zoals wel vaker, meer hybride. Ofwel heb je samenwerking waarbij iedereen ongeveer dezelfde inbreng doet en dezelfde positie inneemt, en het managen er

van gedeeld wordt. Ofwel zet je, zoals gemeenten vaak doen, een netwerk op om beleidsambities die zijn afgesproken, uit te voeren: je zoekt partners en neemt daarbij vaak zelf aan het stuur plaats als leidende organisatie, maar dan moet je ook investeren in de omkadering om die sturende taak waar te maken. Ten slotte zijn er organisatienetwerken waar er een aparte structuur gecreëerd wordt om de netwerkambities te realiseren, met ook een zekere autonomie om dat te doen. Denk bijvoorbeeld aan een welzijnsvereniging als W13 in Zuid-West-Vlaanderen: die heeft een zelfstandige structuur, waarin mensen en middelen worden gepoold om gezamenlijke activiteiten te ontplooien met de nodige operationele autonomie, in opdracht van de veertien OCMW's en het CAW als stichtende partners die in de raad van bestuur zitten.'

'Ten slotte verschillen netwerken nog van elkaar in de mate waarin ze meer op rechtstreekse dienstverlening aan burgers/cliënten gericht zijn of meer op beleidswerking, al is die scheiding vaak niet zo helder te maken. In een dienstverlenend netwerk gericht op het aanbieden van betaalbare woonzorg in een gemeente gaat het immers ook om strategische keuzes over waar de voorzieningen moeten komen, in welke diensten de gemeente precies wil voorzien, tegen welke prijzen... Een voorbeeld van een meer beleidsgericht netwerk is dan bijvoorbeeld het Netwerk Gentse Kanaalzone dat al meer dan twintig jaar tracht, vanuit een samen uitgewerkte visie, de ontwikkeling en leefbaarheid van dat gebied in goede banen te leiden.'

Is samenwerken altijd goed? En hoe kan een lokaal bestuur anders afwegen of samenwerken nuttig is?

'Nee, samenwerken is niet altijd goed of nodig. Er lijkt vandaag een soort stilzwijgende consensus te bestaan dat samenwerking per definitie positief is en dat wie niet samenwerkt, eigenlijk niet goed bezig is. Maar die redenering, zo leert onderzoek, zou je beter omkeren: ga pas samenwerken als je niet anders kunt. De vraag die we ons tegenwoordig veel te weinig stellen – ook al omdat er zoveel subsidieprikkels zijn om toch maar te gaan samenwerken – is: kunnen we het niet gewoon zelf? Als je je sociale dienstverlening kunt verbeteren door één extra maatschappelijk werker aan te werven die de werkdruk verlaagt of zich kan toeleggen op een bepaald probleem bij de cliënten, dan is dat wellicht veel eenvoudiger dan er samenwerking met externen voor te moeten opzetten. Ik schets het hier heel zwart-wit en te simpel natuurlijk, maar in eigen huis

met eigen mensen iets doen blijft nog altijd het eenvoudigst op het vlak van coördinatiekosten en aansturing: je rapporteert aan het diensthoofd of de bevoegde schepen en de activiteiten worden ingepast in de werking van de eigen organisatie, in de beleids- en beheerscyclus.'

'Maar vaak is de realiteit, hoor ik bij heel wat gemeenten, dat we het wel zelf zouden willen, maar helaas niet kunnen doen. Voor allerlei dossiers of kwesties ontbreken de juiste hulpbronnen in de eigen organisatie. Dan is de volgende vraag: moet het in een netwerk? Of kunnen we de dienstverlening aanvullen via een goed contract met één partner, of desnoods met een goede openbare aanbesteding? Als het op die manier kan, zou ik zeggen: doen. Pas als je vaststelt dat het met één partner ook niet lukt of dat een ruimer partnerschap meer potentieel heeft, is samenwerking in netwerken aan de orde. Zoals een meer geïntegreerde manier van werken binnen de jeugdhulp bereiken, waarbij naast het eigen OCMW ook externe hulpvoorzieningen, onderwijs en politie nodig zijn. We werken overigens al decennialang samen in allerhande netwerken, maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, zo blijkt steeds opnieuw. Capaciteit om samen te werken wordt volgens mij wel een steeds prangender aandachtspunt. Ik hoor en lees voortdurend dat lokale besturen het moeilijk hebben om de juiste mensen te vinden in steeds meer domeinen, en "netwerkmanager" – denk bijvoorbeeld aan projectcoördinatoren – is ook een knelpuntberoep. Het lijkt een paradox: meer moeten gaan samenwerken als gemeente omdat je iets alleen niet kunt, maar tegelijkertijd vaststellen dat je over onvoldoende capaciteit in de organisatie beschikt om goed te kunnen samenwerken met anderen. We zullen daarom selectiever en economischer moeten zijn in welke samenwerking we aangaan, zodat we over voldoende capaciteit beschikken in en ten aanzien van die netwerken waarin we ons ten volle willen engageren. Een ander risico is dat samenwerken in netwerken als ontsnapingsstrategie of gemakkelijksoplossing wordt ingezet, zowel door lokale besturen als door centrale overheden overigens. Ik zeg niet dat het vaak gebeurt, maar het kan soms verleidelijk zijn om een lastig vraagstuk of een bepaalde dienst, die je als gemeente eigenlijk wel zelf aankunt maar waar je liever niet in beslist of in wilt voorzien, via een netwerk te proberen aanpakken onder het mom dat samenwerken beter is. Levert die samenwerking effectief resultaat op, dan pluk je er toch de vruchten van; blijkt het geen succes, dan is het niet je eigen schuld, maar wel die van de ge-

STEFAN DEWICKERE

faalde samenwerking (lees: van de andere partners). Het is dus opletten met schijnsamenwerking, die veel frustratie en tijdsverlies met zich mee kan brengen.'

Welke rol moet de centrale overheid spelen in het initiëren en stimuleren van samenwerking, en wat betekent dat voor de verhouding met de lokale besturen?

'Heel wat samenwerkingsinitiatieven waarin gemeenten actief zijn, ontstaan inderdaad onder impuls van de federale en vooral de Vlaamse overheid. Soms zullen ze samenwerking louter stimuleren door te "preken". Voorbeelden daarvan zijn beleidsnota's of -verklaringen waarin voortdurend tot samenwerking en partnerschap wordt opgeroepen. Maar soms leggen ze de samenwerking zonder meer op en regelen ze ze zelfs helemaal dicht. Dat zien we bij de verplichte samenwerking in hulp- en politiezones, of bij de samenwerking in eerstelijnszones waarin bijvoorbeeld de governancestructuren in belangrijke mate van bovenaf vastgelegd zijn, zoals welke clusters van betrokkenen in welke verhoudingen in de zorgraden zetelen. Soms lijken deze gedwongen huwelijken volgens lokale besturen zelf behoorlijk te werken, maar tegelijkertijd komt er ook kritiek dat de centrale overheid het niet goed geregeld heeft of afspraken niet nakomt: denk aan het uitblijven van de fe-

---

'Wil je goede afspraken maken, dan moet je eerst en vooral greep krijgen op de inhoud door de verschillende percepties waarmee partners naar de tafel komen, met elkaar te verbinden. Elkaars positie begrijpen, daar begint het mee.'

STEFAN DEWICKERE

‘De gemeentelijke organisatie is steeds meer een open huis. Naarmate ze meer vernetwerkt is, worden de grenzen van de gemeentelijke identiteit en van het lokale management afgetast, wat het soms wel lastig maakt.’

derale belofte omtrent betere cofinanciering van de hulpverleningszones of aan lokale besturen die niet altijd onverdeeld gelukkig zijn met de beperkte vrijheidsgraden om hun eigen plaats te bepalen in de eerstelijnszones.’

‘Tussen die twee uitersten van “preken” en “dichtregelen” heb je natuurlijk de al jarenlang populaire subsidiepraktijk oftewel de “wortel”: de centrale overheid geeft financiële prikkels om bepaalde ambities op het terrein via samenwerkingsprojecten met lokale besturen te realiseren en legt daarbij een aantal voorwaarden vast, bijvoorbeeld: of de samenwerking al dan niet bovenlokaal moet zijn, het minimale aantal partners, het aantal inwoners dat het gebied van de samenwerking moet dekken. De gemeente kan dan nog altijd beslissen om daaraan mee te doen of niet. Maar in het verleden bleek de subsidiewortel van dien aard dat je ze moeilijk kon laten liggen. Al hoor ik vandaag meer dan vroeger dat lokale besturen “foert” zeggen, omdat ze onvoldoende capaciteit hebben om goede projectvoorstellen uit te werken, of omdat ze het beu zijn dat de middelen in hun ogen te tijdelijk en/of toch te ontoereikend zijn. Hier speelt het proeftuinsyndroom steeds meer op: ministers en administraties met om de zoveel jaar een leuk, nieuw en vooral eigen idee voor een subsidieoproep waarin samengewerkt moet worden. Maar mensen op het terrein zijn dat vaak zo beu: onzekerheid, soms te veel verantwoordingslast, vaak wel middelen voor een (deeltijdse) coördinator gedurende enkele jaren, maar niet voor de eigenlijke acties die het netwerk zou moeten ondernemen... Niet zelden heeft dat dan als gevolg dat de projectcoördinator (= netwerkmanager) op den duur meer bezig is met nieuwe projectvoorstellen schrijven en nadenken over toekomstige financiering dan met de werking van de organisatie zelf, terwijl partners zelf soms met de handrem op aan tafel zitten onder het motto “we kijken de kat wel uit de boom”. De redenering van de tijdelijke subsidiëring is dan dat na verloop van tijd het netwerk voldoende matuur is, voldoende draagvlak heeft bij de partners om

zelf in de financiering te voorzien, maar in de praktijk valt dat vaak nogal tegen en dan zakt het hele initiatief als een pudding in elkaar. Dat samenwerking soms faalt, is normaal, maar als dat meermaals gebeurt of als hetzelfde stramien terug lijkt te keren, is er meer aan de hand.’

‘De vraag is of dit stramien houdbaar is. Let wel: van lokale besturen mag je verwachten

dat ze cofinancieren als ze instappen, als teken van engagement, al was het maar via het vrijmaken van arbeidstijd van de ambtenaar of medewerker voor het managen van de samenwerking. En centrale overheden kunnen via subsidies effectief prikkels geven aan samenwerking die anders wellicht moeilijk van de grond zou komen. Maar er mag wat meer duurzame, selectieve en voldoende substantiële financiering naar netwerken gaan dan nu het geval is. Daarnaast horen we de Vlaamse overheid steeds meer zeggen dat gemeenten moeten regisseren, regisseren. Maar dan komen er weer netwerkgerelateerde vragen: regie over wat? Wat heb je nodig om die regie te voeren, welke capaciteit? Daar wringt vaak het schoentje bij de mensen die het moeten uitvoeren. Wat moet de Vlaamse overheid dan zelf nog aanpassen aan de manier waarop ze bijvoorbeeld voorzieningen erkent en financiert, om lokale regie mogelijk te maken? Of levert ze zelf ook capaciteit, bijvoorbeeld door ambtenaren echt decentraal, op het terrein, in te zetten en zo een reële gezamenlijke regie mogelijk te maken? Op heel wat fronten kan (boven-) lokale regie alleen slagen als de Vlaamse overheid zelf effectief kaders uitzet, meewerkt en het eigen instrumentarium inzet. En laten we zeggen dat er hier nog veel werk mee is.’

Het management van een organisatienetwerk, wat houdt dat vooral in?

‘Dat is zeer afhankelijk van de context, maar het vergt altijd inzet op inhoud, proces en structuur (inclusief spelregels). En dat op een professionele en soms zeer praktische manier die we te weinig voor ogen houden, zoals vergaderingen goed voorbereiden en weten naar welke uitkomst van de vergadering je wilt toewerken. Werken aan de inhoud betekent onder andere het gemeenschappelijk doel met partners helder krijgen. Daarbij is het soms eerst nodig om de percepties van elke betrokkene op de thematiek en de mogelijke oplossingen helder te krijgen en wederzijds inzicht te creëren. Onlangs gaf een coördinator van een antiradicaliseringsnetwerk aan dat daar de be-

langrijkste knoop zat: hoe veiligheidsdiensten kijken naar wat radicalisering is, wat de oorzaken zijn en wat de strategie zou moeten zijn, stemt niet noodzakelijk overeen met hoe bijvoorbeeld sociale diensten de thematiek benaderen, of hoe de betrokken personen, families, gemeenschappen, dit ervaren. Elke partner zit er met de eigen probleempceptie, maar ook met eigen belangen, agenda's en hulpbronnen. Wil je dat alles samenbrengen en goede afspraken maken, dan moet je eerst en vooral greep krijgen op de inhoud, door de verschillende percepties waarmee partners naar de tafel komen, met elkaar te verbinden. Elkaars positie begrijpen, daar begint het mee. Management gaat dus over de inhoud, maar ook over het proces eromheen. Netwerkmanagers met wat voeling en ervaring weten dat je om je vruchtbaar toe te spitsen op inhoud ook de juiste setting en structuur nodig hebt: in welk kader en op welke manier organiseer je vergaderingen? Ook dat vergt maatwerk. In een regionaal netwerk met een stad en kleinere gemeenten wil je vermijden dat de stad de samenwerking lijkt te domineren. Dan kun je opteren voor roterende vergaderlocaties, het voorzitterschap bewust niet bij de stad leggen, of de stad vragen niet onevenredig veel medewerkers naar het overleg af te vaardigen. En naast inhoud en proces is er de kwestie van structuur en spelregels: houden we het overleg soepel en informeel of moeten we een structuur oprichten, en is daar dan een decretaal gereguleerde intergemeentelijke samenwerking voor nodig? Vergt de samenwerking dat we structurele hulpbronnen inbrengen? Wat komt op welke manier op de agenda en wat niet? Op welke manier nemen we eventuele beslissingen? Dat zijn enkele vragen die daarbij komen kijken.'

'Ik denk wel dat elk netwerk of samenwerkingsverband een manager nodig heeft, of iemand die feitelijk tijd investeert in het opnemen van de managementtaken. In de praktijk is het meestal de coördinator of projectleider die feitelijk netwerkmanager is. Als de ambities van het netwerk relatief beperkt zijn, is de vereiste inspanning vaak navenant. Maar omdat netwerken vaak ontstaan rond eerder complexe vraagstukken of met het doel om meer geïntegreerde dienstverlening te realiseren over organisatiegrenzen heen, is het snel al meer dan een kleine taak naast de andere dagtaken, en vergt het een gezamenlijke inspanning van meer dan één persoon. En dan wordt het vaak lastig, want willen of kunnen we die extra capaciteit wel vrijmaken? Daarom is het dus een kwestie van goed na te denken welke netwerken er echt toe doen en dan ook voldoende in het management ervan te investeren. Anderzijds is het ook belangrijk om

niet alle heil te verwachten van één netwerkmanager. In succesvolle organisatienetwerken zien we dat het netwerkmanagement – elkaars belangen verbinden, contacten leggen, interessante actoren aantrekken, misschien een lastige actor uit het netwerk krijgen – feitelijk gebeurt door meerdere deelnemers rond de tafel.'

Waarvan hangt het af of lokale besturen een belangrijke rol te spelen hebben in een organisatienetwerk?

'Ook dat is heel variabel. Als je aanschuift als één van vijftien gemeenten in een project in het kader van bovenlokaal sociaal beleid met subsidiëring voor een projectcoördinator, dan is je rol anders dan wanneer je voor een bepaalde beleidsdoelstelling binnen de eigen gemeente zelf het initiatief neemt om andere organisaties uit te nodigen voor samenwerking. In het laatste geval is het niet verwonderlijk dat de netwerkmanagersopdracht in de eerste plaats bij het lokale bestuur zelf komt te liggen. En wie stel je daar dan voor aan? Duid je iemand aan met expertise in de materie – de mobiliteitsambtenaar omdat het gaat over mobiliteit, de omgevingsmedewerker omdat het gaat over omgeving enzovoort – of investeer je in iemand die in de eerste plaats verstand heeft van procesmatig werken? De witte raven combineren dan beide (*lacht*). Het is in elk geval ook zaak om zorgvuldig over de eigen rol en over de benodigde competenties en vaardigheden na te denken en vervolgens gericht binnen of buiten het gemeentelijke huis te rekruteren.'

Wat betekenen al die nieuwe samenwerkingsvormen vandaag voor de interne organisatie van het lokale bestuur, dat vaak nog hiërarchisch gestructureerd is?

'De nieuwe organisatienetwerken zetten het lokale bestuur als organisatie onder druk, maar in positieve zin. Wie enkel redeneert vanuit de interne werking en denkt dat hij alles zelf moet doen, maakt zichzelf wat wijs. De gemeentelijke organisatie is steeds meer een open huis. Naarmate ze meer vernetwerkt is, worden de grenzen van de gemeentelijke identiteit en van het lokale management afgetast, wat het soms wel lastig maakt. Hoe de gemeente daarmee omgaat, hangt af van de cultuur, opstelling en attitude van haar politiek bestuur en haar administratie en van hun onderling vertrouwen. Gemeenten die positief naar organisatienetwerken kijken, zien vooral de mogelijkheden: de eigen doelstellingen verbinden met die van anderen, toegang tot hulpbronnen die je anders niet zou hebben enzovoort. Een stuk van de druk en de spanning zit in de verhouding tussen wat er dagelijks in de eigen gemeentelijke dienstverlening moet ge-

‘Vandaag staan veel organisaties zo sterk onder druk, dat alle tijd en energie in de eerste plaats gericht is op het leveren van de eigen minimale dienstverlening en dat de tijd om zich te engageren in netwerken er steeds meer bij inschiet.’

beuren enerzijds, en de activiteit die je ontplooit aan die netwerktafels anderzijds. Als straks onze maatschappelijk werkers voor 50 procent van hun werktijd bezig zouden zijn met bovenlokale regie, maar er vervolgens vertraging dreigt te ontstaan op de dossierbehandeling in onze eigen gemeente, wat dan? Je moet de balans bewaken tussen de bestuurlijke agenda van de eigen gemeente en de bestuurlijke logica die bij het netwerk hoort: supporter van het netwerk worden, maar tegelijk onthouden dat je voor een bepaalde organisatie mee aan tafel zit. Daar zitten wel wat uitdagingen. Vandaag staan veel organisaties trouwens zo sterk onder druk, dat alle tijd en energie in de eerste plaats gericht is op het leveren van de eigen minimale dienstverlening en dat de tijd om zich te engageren in netwerken er steeds meer bij inschiet.’

Resultaten van organisatienetwerken in kaart brengen is niet evident. Hoe begin je aan netwerkevaluatie?

‘Het pleit in elk geval voor een netwerk als men af en toe de tijd neemt om stil te staan bij de samenwerking. Idealiter gebeurt dat in de vorm van een structurele denkoefening, met de juiste kapstukken en vragen in de hand. Is op het inhoudelijke vlak iedereen nog mee met de uitgangspunten van de samenwerking, zitten we nog op het goede pad, schuiven we de juiste opdrachten naar voren, moeten we bijsturen? Zit het procesmatige aspect goed, hebben we de goede setting, vergaderen we op een adequate manier? Wat structuur betreft: heeft het netwerk een soort kritische massa gecreëerd die functioneel en nuttig is? Ook heel relevant om goed te begrijpen en te evalueren is: wiens belang dient de samenwerking? Verschillende belangen kunnen naast elkaar bestaan, elkaar aanvullen of

met elkaar in conflict treden. In de eerste plaats dient de samenwerking hopelijk het belang van de cliënt of burger. Kijken we daarnaast naar het organisatiebelang, dan zou het kunnen dat de hulp die we met het netwerk bieden aan een specifieke groep cliënten, zeer veel middelen vraagt ten opzichte van de dienstverlening die we zelf bieden voor andere cliënten. Of stel dat je in een organisatienetwerk bent gestapt om regionaal betere hulpverlening te organiseren, maar dat het gevolg wel is dat je twintig procent van je cliënteel verliest aan een partner in het netwerk. Welke directeur gaat dat uitleggen? Derde in het rijtje is het netwerkbelang. Als we bijvoorbeeld de ambitie hadden om regionaal het verschil te maken met een geïntegreerde dienstverlening, hebben we dat dan als netwerk kunnen realiseren? En ten vierde, niet onbelangrijk in een overheidscontext: is het maatschappelijk belang ook gediend met het organisatienetwerk? Regionaal georganiseerde hulpverlening waar de cliënt, de deelnemende organisaties én het netwerk beter van worden, is misschien vanuit maatschappelijk oogpunt toch niet de gewenste ontwikkeling, omdat ze bijvoorbeeld onbetaalbaar is voor de sociale zekerheid. Of creëren we waterbedeffecten: de succesvolle aanpak in de ene regio leidt tot achteruitgang in een andere regio?’

‘Over dat alles bewust nadenken is nodig en nuttig, ook al weten we hoe het in de praktijk gaat: als alles goed gaat, worden de voordelen van evaluatie vaak niet ingezien; loopt het slecht, dan wordt al snel overwogen de samenwerking te stoppen. Samenwerking evalueren begint trouwens al met je vooraf de vraag stellen of ze wel nodig is.’ —

Bekijk het opleidingsaanbod van onze Netwerkkademie via vvsq.be/netwerkkademie

OVER REGIE VOEREN
EN HET OPZETTEN
VAN ORGANISATIE-
NETWERKEN IN LOKAAL
SOCIAAL BELEID

LOKAAL BESTUREN IN DE GENETWERKTE SAMENLEVING

GRIET BRIELS & PETER COUSAERT

Netwerken is belangrijk: de 21e eeuw wordt niet voor niets de eeuw van de samenwerking genoemd. **Zo werk, leer en opereer je in een genetwerkte samenleving en heb je een belangrijke regierol.** Samenwerken en regie voeren mogen dan niet helemaal hetzelfde zijn, ze staan ook niet volledig los van elkaar.

In dit boek bieden we **een handig referentiekader om lokale besturen te helpen bij het vormgeven van hun regierol en organisatienetwerken succesvoller te maken.**

OVER DE AUTEURS

Griet Briels is stafmedewerker lokaal sociaal beleid bij VVSG.

Peter Cousaert is Diensthoofd Samenleven en Beleven bij VVSG.

LOKAAL BESTUREN IN DE
GENETWERKTE SAMENLEVING

ISBN (print): 9782509039217

Formaat: 240 x 160 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Beringen maakt werk van e-inclusie

De stad Beringen wil met haar e-inclusiebeleid de digitale kloof verkleinen en uitsluiting tegengaan. Ze zet in op een ondersteuningsaanbod op maat en werkt daarbij transversaal: sociale en andere diensten van de stad spelen er hun rol in, in samenwerking met lokale middenveldorganisaties, vrijwilligers en onderwijsinstellingen. Het is een verhaal van partnerschappen waarbij de stad de regie voert.

Miet Vandebroek is als medewerker van Oasis vzw ook coördinator van het project Buurtbar en van de digipunten in Beringen. Ze herinnert zich nog goed hoe de e-inclusiewerking van start ging en vorm kreeg. ‘In 2015 begonnen we met de Buurtbar, een mobiele koffiebar waarmee we de wijken in trokken,’ vertelt ze. ‘We wilden oudere, vaak wat geïsoleerde mensen bereiken, verbinden en versterken. Steeds vaker kregen we er echter ook vragen over smartphones. We zijn dan gestart met een maandelijkse “digibabel” in de bibliotheek in samenwerking met PXL Hogeschool en het Spectrumcollege. Studenten

beantwoordden er vragen van de bezoekers.’ Met de coronacrisis steeg het aantal hulpvragen heel snel, omdat zowat alles online ging. Zo ontstond het idee om zogenaamde digipunten op te starten, laagdrempelige plekken waar mensen terecht kunnen met al hun digitale basisvragen. Beringen heeft nu vier vaste digipunten, één in elke deelgemeente. ‘We organiseerden ook al een pop-updigipunt in het stadhuis,’ vervolgt Miet Vandebroek. ‘Daarnaast blijven we met de Buurtbar als steunpunt de eerste noden opvangen en mensen doorverwijzen. Samenwerking is er ook met Ligo en de centra voor volwassenenonderwijs. Zij bieden op-

---

Miet Vandebroek:
‘We verwijzen naar elkaar door en we brengen mensen letterlijk naar elkaar toe, omdat we allemaal op dezelfde campus gelegen zijn in Beringen-Mijn.’

leidingen over digitale vaardigheden aan. We verwijzen naar elkaar door en we brengen mensen letterlijk naar elkaar toe, omdat we allemaal op dezelfde campus gelegen zijn in Beringen-Mijn.’

Steunen op vrijwilligers

De inzet van vrijwilligers is van wezenlijk belang. In de digipunten bieden vrijwilligers hulp bij digitale vragen, in de mobiele koffiebar zijn ze een luisterend oor en verwijzen ze door. Miet Vandebroek staat vanuit Oasis vzw in voor de werving van de vrijwilligers. ‘Onze vrijwilligers moeten zeker geen experts zijn, wat telt is dat ze graag mensen wegwijs maken en antwoord kunnen bieden op de basisvragen,’ legt ze uit. ‘In een maandelijks uitwisselingsmoment kunnen de vrijwilligers elkaar ontmoeten en van elkaar leren. We bespreken ook de veel voorkomende vragen en stemmen het aanbod af op de veranderende behoeften en problemen. Bij de opstart kregen de vrijwilligers een uitgebreide opleiding in samenwerking met LINC vzw en een buurtwerker gaf uitleg over werken met de doelgroep. We boden onze vrijwilligers ook sessies met veel voorkomende vragen, zoals over Itsme. Maar het blijft een uitdaging om hen altijd met de recentste kennis te voeden. Daarom kijken we wel uit naar de opleidingen voor vrijwilligers die er op Vlaams niveau aankomen.’

Outreaching en inbedding in de werking van de stad

Nancy Keuren, armoedecoördinator van Beringen, weet dat vindplaatsgericht werken essentieel is om digitaal kwetsbare mensen te bereiken en om mensen te overtuigen om digitale zaken uit te proberen. ‘Dat lukt omdat we een goed functionerende lokale buurtwerking hebben,’ zegt ze. ‘Vertrouwde gezichten kunnen mensen over de streep trekken. Miet is zo’n vast gezicht zowel in de Buurtbar als in de digipunten. Dat schept vertrouwen en helpt om mensen naar de digipunten door te verwijzen.’

Om de lokale aanpak van e-inclusie transversaal in te bedden in de werking van de stad richtte Nancy Keuren vanuit de dienst Samenleven een werkgroep e-inclusie op met medewerkers van verschillende stadsdiensten en partnerorganisaties. Vanuit de stad zijn naast de dienst Samenleven ook de bibliotheek, het lokaal dienstencentrum, het OCMW, de dienst Ondernemen en de projectmanager dienstverlening vertegenwoordigd. Dankzij de werkgroep e-inclusie zijn er korte lijnen

ontstaan, zo stelt ook burgemeester Thomas Vints vast. ‘De digipunten konden bijvoorbeeld snel inspringen bij de vele hulpvragen die het klantencontactcentrum kreeg naar aanleiding van de CovidSafe-app,’ vertelt hij. ‘We hebben toen een pop-updigipunt georganiseerd om het baliepersoneel te ontlasten. Ook organiseerden we een digisessie “Eerste hulp bij i-Active”, over de toepassing voor inschrijving in buitenschoolse kinderopvang.’ E-inclusie sluit aan bij meerdere doelstellingen van het meerjarenplan, verduidelijkt Thomas Vints nog: ‘E-inclusie gaat zowel over inclusie, talentgericht en krachtgericht werken, toegankelijke dienstverlening als over mensen verbinden, dat is allemaal terug te vinden onder verschillende doelstellingen.’

Waarde van samenwerking

De stad Beringen staat in voor de regie van de e-inclusieprojecten en de beleidsopvolging. ‘We hebben namelijk zicht op de lokale realiteit, we kunnen links leggen over de beleidsdomeinen heen en zien mogelijkheden en hiaten,’ motiveert Nancy Keuren. ‘Als armoedecoördinator breng ik de stuurgroep samen en ben ik het aanspreekpunt voor de partnerorganisaties.’ Met de stuurgroep wordt zowel extern als intern een ruim aantal mensen aangetrokken, weet burgemeester Thomas Vints: ‘Als er een signaal klinkt, wordt het ook echt opgepikt. Zo konden we bijvoorbeeld bij de projectoproep “Gemeente Zonder Gemeentehuis” van in het begin de link leggen met e-inclusie, ervoor zorgen dat de slinger van de digitalisering niet te ver doorslaat en rekening houden met wie digitaal kwetsbaar is.’

Welke externe partners zijn er nu bij de samenwerking betrokken? Nancy Keuren: ‘Oasis vzw coördineert de digipunten, Saamo staat in de buurtgerichte werking, en de centra voor volwassenenonderwijs en Ligo bieden opleidingen digitale vaardigheden aan. PXL Hogeschool ondersteunt de bovenlokale samenwerking, en in de Kringloopwinkel start in september een vijfde digipunt. Ook erg nauw betrokken partners zijn de bibliotheek en het lokaal dienstencentrum. Als we dit najaar ook nog met onze digibank, een e-inclusieproject van het departement Werk en Sociale Economie, kunnen starten, zullen we in totaal met veertien partners zijn.’ De waarde van deze partnerschappen is niet ver te zoeken. ‘Samen met de verschillende partners kunnen we één verhaal schrijven, met een aanbod vanuit ieders expertise en op maat van de verschillen-

---

Nancy Keuren:
‘Vertrouwde gezichten kunnen mensen over de streep trekken. Miet is zo’n gezicht, zowel in de Buurtbar als in de digipunten. Dat schept vertrouwen en helpt om mensen naar de digipunten door te verwijzen.’

de doelgroepen. En het helpt enorm om warm naar elkaar te kunnen doorverwijzen, omdat we van elkaar weten wie wat doet,' aldus nog Nancy Keuren. 'We maken ook afspraken over waar je een grens trekt: wanneer je zelf iemand gauw voorthelpt en wanneer je iemand doorverwijst. Want het is niet de bedoeling dat de digipunten alle problemen gaan oplossen.'

Gebruikersparticipatie

Gebruikersparticipatie is een belangrijk element in het Beringse e-inclusieverhaal. 'We betrekken graag inwoners en gebruikers bij onze activiteiten, zoals we dat ook vanuit ons armoedebeleidsplan doen,' duidt Nancy Keuren. 'Daarbij willen we meer dan alleen verhalen en getuigenissen verzamelen, maar willen we mensen ook sterker maken en echt een bijdrage laten leveren. Voor e-inclusie hebben we bijvoorbeeld een focusgroep samengesteld met deelnemers uit de verschillende werkingen. Ze gaven ons input over hoe de communicatie over het aanbod beter kon, wat er nodig zou zijn om een uitleensysteem van laptops te doen slagen en welke noden er leven. We leerden onder meer dat mensen de oorspronkelijke brochure niet duidelijk vonden en dat de gedachte om een laptop te lenen wel wat angst veroorzaakte. Op basis van hun input pasten we de flyer over de digipunten aan en schreven we ons digibankendossier uit. Voor e-inclusie gaan we bijvoorbeeld ook een *customer journey* uittekenen voor onze eigen stedelijke dienstverlening. We bekijken hoe het voor mensen is om gebruik te maken van onze (digitale) dienstverlening en waarop ze vastlopen. Hiermee kunnen we de dienstverlening toegankelijker maken en onze collega's bewust maken van de problematiek.'

Tips voor het e-inclusiebeleid in je gemeente

Zorg voor een sterke regie met een duidelijke trekker.

Werk transversaal, creëer betrokkenheid binnen de verschillende diensten en beleidsdomeinen.

E-inclusiebeleid voer je niet alleen: goede samenwerking en netwerking van interne en externe partners is essentieel.

Ontwikkel een ondersteuningsaanbod op maat van de verschillende noden die er zijn.

Zet in op outreaching om meer mensen te bereiken.

Betrek de gebruikers zowel bij het uitwerken van activiteiten en aanbod als bij het onderzoeken van de toegankelijkheid van je dienstverlening.

Burgemeester Vints deelt in dat verband nog zijn eigen ervaring met de problematiek van e-inclusie. 'In mijn eigen dienstbetoon merk ik dat het digitale vaak als een snelle oplossing wordt voorgesteld, omdat mensen dan niet hoeven te wachten,' zegt hij. 'Maar niet iedereen kan daarin mee. Mensen komen dan vragen om hen ergens mee te helpen, omdat het hen zelf niet lukt. Voor die mensen moet er altijd in een alternatieve oplossing worden voorzien.' Tijdens de Week van de Vrijwilliger ging Thomas Vints ook zelf een paar uur meedraaien in een digipunt. 'Ik wilde wel eens kijken welk soort vragen er binnenkomen en wat er allemaal op je afkomt als vrijwilliger. Ik merkte dat mensen vooral veel angst hebben om iets fout te doen. Het helpt hen dan om het samen te proberen. Je moet mensen empoweren om het zelf te doen, het niet van hen overnemen.'

Middelen en plannen

Voor de opstart van de digipunten konden de stad en haar partners projectmiddelen voor 'outreaching bereiken van mensen in armoede' van de Vlaamse overheid inzetten. 'Met de middelen uit het actieplan "Iedereen Digitaal" bouwen we samen met Ham en Tessenderlo het e-inclusiebeleid uit en zetten we in op

Thomas Vints:
‘E-inclusie gaat zowel over inclusie, talentgericht en krachtgericht werken, toegankelijke dienstverlening als over mensen verbinden, dat is allemaal terug te vinden onder verschillende doelstellingen van het meerjarenplan.’

customer journeys en de vormgeving van ons aanbod,’ schetst Nancy Keuren. ‘We hopen dit najaar te kunnen starten met onze digibank, samen met veertien partners.’

Welke toekomstplannen zijn er dan nog? Miet Vandebroek: ‘We willen vanaf dit najaar nog laagdrempeliger werken met meer thematische sessies of digibabbels. Mensen hoeven dan niet direct met een concrete vraag te komen, wij zetten dan tel-

kens zelf een interessante app of website in de kijker waarmee ze direct aan de slag kunnen. Een vrijwilliger biedt waar nodig ondersteuning. We willen ook digisessies organiseren die iets minder informeel zijn. Zo proberen we voor elk wat wils te bieden. In oktober zullen we bijvoorbeeld werken rond cyberveiligheid. Om mensen die nog weigerachtig staan tegenover het digitale nog wat aan te moedigen, gaan we met de partners bekijken waar we in de verschillende werkingen kleine “digitale oefenkansen” kunnen inbouwen, om zo mensen te doen ondervinden dat het digitale ook gewoon leuk en handig kan zijn.’

De verschillende partners, vrijwilligers en deelnemers van de focusgroep samenbrengen om elkaar echt te leren kennen is nog een streefdoel voor Nancy Keuren: ‘Als je elkaar kent en weet wie waar voor staat, kun je pas echt warm doorverwijzen.’ Miet Vandebroek vult nog aan: ‘We hopen om samen met Ligo en de centra voor volwassenenonderwijs binnenkort ook korte opleidingen te kunnen organiseren. We kunnen dan meer in een aanbod op maat voorzien met kleine digisessies en proevertjes, waarna de deelnemers dan eventueel kunnen doorstromen naar een langer durende opleiding.’ —

JOKE VAN DYCK

VVSG-projectmedewerker e-inclusie

Is het loonhuis van uw gemeente een **stabiele constructie** of een **fragiel evenwicht** ?

a&s
SOLUTIONS

Werknemers vinden het belangrijk dat ze **correct betaald** worden voor de geleverde arbeid. Ze verwachten een **consistent en fair loonbeleid**. Dankzij **functieweging** kunt u dat als lokaal bestuur bekomen.

A&S Solutions ontwikkelde een juridisch onderbouwde methodiek voor een objectief, transparant en competitief loonmodel. Samen wegen we alle functies binnen uw organisatie en leggen we de fundamenten voor een nieuw, modern loonbeleid.

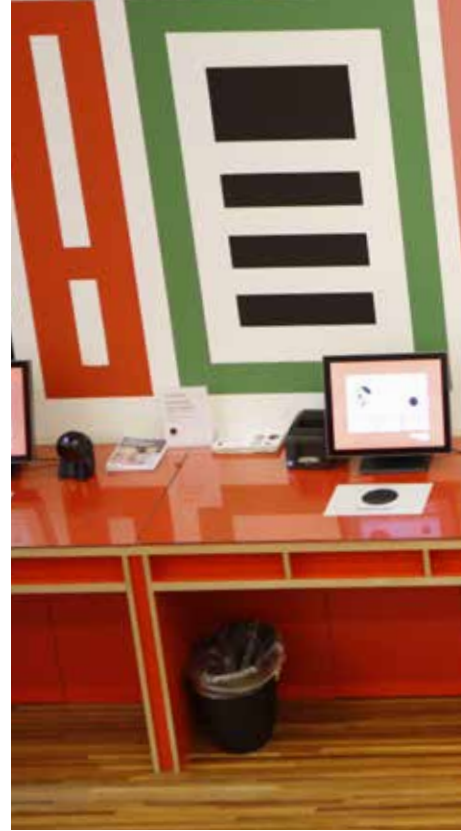
Ondersteuning nodig bij het managen van uw organisatie?

www.assolutions.be

A&S Solutions maakt deel uit van de Cípal Schaubroeck Group.

Digitale inclusie: coaches in opleiding delen hun ervaring

De coronacrisis leidde tot een ongeziene digitalisering van onze maatschappij, maar tegelijk bleek dat veel mensen niet mee zijn met de digitale sneltrein. Veel gemeenten zijn met hun digitale-inclusiebeleid een versnelling hoger geschakeld. Andere zetten hun eerste stappen. Het digitale-inclusiebeleid kent vele aspecten en er zijn momenteel ook veel projectsubsidies beschikbaar, zoals de projecten Iedereen Digitaal, de Digibanken en E-inclusion for Belgium.

Om steden en gemeenten te ondersteunen bij het uitwerken van hun e-inclusiebeleid organiseert de VVSG samen met Mediawijs de opleiding tot digitale-inclusiecoach. Tijdens deze meerdaagse opleiding leren de deelnemers alle kneepjes van het vak: collega's en partnerorganisaties motiveren, een openbare computerruimte opzetten en oog hebben voor een e-inclusieve dienstverlening, tot en met het belang van outreachend werken.

Wegwijs raken en noden in kaart brengen

Isabelle Gheysen is een van de deelnemers aan de eerste opleiding. Zij startte in maart van dit jaar als projectmedewerker digitale inclusie bij het lokale bestuur van Wevelgem, in het kader van het project Iedereen Digitaal in samenwerking met de lokale besturen van Lendeledede en Kuurne. 'Bij mijn research werd al

snel duidelijk dat er veel materiaal over e-inclusie te vinden is, maar ik vond het niet makkelijk om er prioriteiten in te bepalen,' zegt ze. 'Ook voor heel concrete, praktische handvatten en tips vond ik het een goed idee om deze opleiding te volgen.' Daan De Brabandere is office coach bij de ICT-afdeling van de stad Mechelen. Lang voor corona organiseerde hij met zijn IT-collega's van het sociaal huis Mechelen al verschillende activiteiten tijdens de digitale week. 'Toen al was het duidelijk dat er ondersteuning nodig was voor mensen die digitaal niet mee zijn,' merkt hij op. 'Sindsdien ligt e-inclusie mij na aan het hart. Dankzij de start van de Digibank heb ik de draad weer kunnen opnemen. De opleiding digitale-inclusiecoach kwam eigenlijk juist op tijd en heeft me ondergedompeld in het bad van digitale inclusie.'

Na elke sessie keert Isabelle Gheysen terug met een aantal A4'tjes vol met concrete tips en interessante links, namen van instanties, zaken die ze zeker niet mag vergeten te checken. Maar wat ze nog belangrijker vindt, is dat ze telkens opnieuw geïnspireerd wordt door haar medecursisten. 'Het is fijn om rond te tafel

te zitten met mensen die met hetzelfde bezig zijn,' vindt ze. 'En hoewel sommige lokale besturen duidelijk al verder staan, zijn we allemaal op zoek naar goede manieren om digitale inclusie in onze eigen stad of gemeente toe te passen.' Daan De Brabandere knikt instemmend: 'Wat zijn de noden, wie heeft nood aan wat, wat kan je doen, hoe maak je een beleidsnota, hoe werk je samen met partners, hoe werk je outreachend, hoe gaan andere gemeentes en organisaties te werk? Dat zijn enkele thema's die al aan bod kwamen. Stuk voor stuk waren deze onderwerpen goed voorbereid en leerzaam. En daar dan mee bezig zijn, samen met anderen waarmee je fijn kunt netwerken, dat is schitterend.'

Hebben er zaken hen speciaal geraakt of verrast in de opleiding? 'In de eerste sessie werden we al meteen op een heel boeiende en begeesterende workshop getraakteerd over het empoweren van vrijwilligers,' herinnert Isabelle Gheysen zich. 'Daar gingen mijn ogen al snel open: e-inclusiebeleid kun je niet opzetten door in je eentje aan je bureautafel een beleidstekst te schrijven. Zonder de hulp van mensen die er mee hun

---

Isabelle Gheysen:
'Hoewel sommige lokale besturen duidelijk al verder staan, zijn we allemaal op zoek naar goede manieren om digitale inclusie in onze eigen stad of gemeente toe te passen.'

LUCKAERTS

Daan De Brabandere: ‘Eerstelijns werkers die hun ervaringen met ons wilden delen: dat zal me altijd blijven.’

schouder onder willen zetten, kan ons project onmogelijk slagen.’ Voor Daan De Brabandere springen er twee momenten uit. ‘Wat me het meest is bijgebleven, is de outreacher die is komen praten over wat outreachend werken inhoudt, en de ontmoeting met de persoon die het digipunt in de bibliotheek van Gent beheert,’ zegt hij. ‘Twee eerstelijns werkers die hun ervaringen met ons wilden delen. Dat zal ik niet vergeten.’

En dan aan de slag in de gemeente

Isabelle Gheysen denkt ook aan het mapje dat alle cursisten meekregen met de ‘beleidstool digitale inclusie’. ‘Een handig instrument met kaarten die je heel concreet helpen reflecteren over welke stappen je lokale bestuur al gezet heeft en welke er mogelijk nog gezet kunnen worden op weg naar een e-inclusieve werking,’ merkt ze op. ‘Hiermee kun je al heel laagdrempelig starten om een en ander in kaart te brengen. Als “huiswerk” wordt ons ook gevraagd een

beleidstekst te schrijven, niet enkel om in het kader van deze opleiding in te dienen maar vooral om terug te koppelen in de drie gemeenten waarvoor ik momenteel projectmedewerker e-inclusie ben.’ Bij Daan De Brabandere groeit na elke lesdag de zin en het zelfvertrouwen om zich in te zetten voor e-inclusie: ‘Ik hoop hiermee iets te kunnen bijbrengen in onze stad.’

En wat zijn nu in feite de redenen om de opleiding zeker te volgen? ‘Als ik mag antwoorden met het eerste wat in m’n hoofd opkomt, dan ga ik voor “netwer-

ken”,’ zegt Isabelle Gheysen. ‘De andere deelnemers worden op den duur vertrouwd gezichten en dit komt niet enkel van pas om tips en ervaringen uit te wisselen tijdens de vormingsmomenten, maar ook daarbuiten. Wanneer ik over iets twijfel of samenwerking met een bepaalde partner overweeg, kan ik nu gewoon mijn medecursisten opbellen om te vragen naar hun ervaringen in hun eigen lokale bestuur.’ Daan De Brabandere vindt de opleiding gewoon helemaal een aanrader. ‘Laat deze opleiding ook voor jou een reuzenstap zijn in de e-inclusiewereld, zodat je je kunt inzetten om ondersteuning te organiseren in je gemeente,’ zo geeft hij mee aan kandidaat-cursisten. —

JOKE VAN DYCK
VVSG-projectmedewerker
e-inclusie

vvsg

Digitale-inclusiecoach 2023

In 2023 vindt de opleiding digitale-inclusiecoach van de VVSG en Mediawijs plaats op verschillende locaties. Die worden bepaald op basis van interesse. Zet je naam al op de interesselijst en geef aan welke locatie je voorkeur heeft. Je kunt dan ook als eerste effectief inschrijven.

Bekijk alle informatie op vvsg.be/digitale-inclusiecoach

Woonreservegebieden straks onder de stolp

Eind 2020 dienden de meerderheidspartijen in het Vlaams parlement een voorstel van decreet in dat de stolp over woonreservegebieden moet zetten. Dat zou de versnippering van de laatste open gebieden moeten tegengaan. Een goed idee, maar het zou maar een eerste stap mogen zijn.

Het voorstel van decreet dat woonreservegebieden voor twintig jaar onder een stolp plaatst, is klaar voor bespreking in het parlement. Woonreservegebieden staan op het gewestplan meestal als 'woonuitbreidingsgebied' aangeduid. Voor alle duidelijkheid: onbebouwde percelen die gelegen zijn in gebieden met de bestemming 'woongebied' zijn dus géén woonreservegebied. In Vlaanderen zijn zo'n 12.000 hectare woonreservegebieden nog onbebouwd, terwijl er in woongebied nog bijna 22.000 hectare aan onbebouwde bouwgronden beschikbaar is.

Afgelopen mei werd een amendement ingediend dat de originele tekst van het voorstel van decreet Woonreservegebieden volledig vervangt. Deze tekst zal straks behandeld worden in het Vlaams parlement.

De stolp over de woonreservegebieden betekent een belangrijke koerswijziging tegenover de bestaande situatie. Op dit moment kan de ontwikkeling van een woonreservegebied enkel onmiddellijk worden vergund voor een groepswooningbouwproject, een zéér specifieke manier van projectontwikkeling. Daarnaast is de ontwikkeling van het gebied mogelijk wanneer de provincie, na advies van de gemeente, een principiële akkoord geeft over die ontwikkeling. Vanzelfsprekend kan een woonreservegebied ook worden bebouwd als er eerst een ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgemaakt dat de bestemming van het gebied verandert. Die laatste werkwijze is weliswaar de 'koninklijke weg', maar

ze is tijdrovend en kostbaar voor gemeenten.

Als het decreet ook echt wordt goedgekeurd, kan een woonreservegebied in de toekomst niet meer worden bebouwd, tenzij de gemeenteraad alsnog toestemming geeft. De 'stolp' gaat dus over alle woonreservegebieden, terwijl gemeenten de sleutel krijgen om ze eraf te halen, via het zogenaamde vrijgavebesluit. Indien een stuk grond tegen 2040 niet ontwikkeld is, zal de Vlaamse overheid een planinitiatief nemen om de gronden een gepaste bestemming te geven. Natuur- of landbouwgebied bijvoorbeeld. De (nieuwe) planschaderegeling geldt dan voor de betrokken eigenaars.

Goed begin

In 2021 gaf de VVSG een advies over het idee van de stolp. Op zich vinden we het een goed idee: het levert een concrete bijdrage aan de gewenste bouwshift. Maar bebouwing in woonreservegebieden voorkomen is maar één deel van het antwoord. De tweede grote uitdaging zit in de aanpak van de nog niet bebouwde bouwgronden in woongebied. Die onbebouwde woongebieden zijn immers omvangrijker en nog gemakkelijker bebouwbaar dan de woonreservegebieden. Er kan onmiddellijk een vergunning voor worden aangevraagd. Een deel van die onbebouwde woongebieden is echter slecht gelegen of ligt in gebieden met een overaanbod aan bouw mogelijkheden, waardoor ze evengoed beter niet worden bebouwd.

Bovendien vonden we toen dat het voorstel nog verbeterd kan worden. Zo hadden we twijfels of het bijkomende instrument van het 'vrijgavebesluit' wel nodig is. Met dit besluit haalt de gemeenteraad de stolp weer van het woonreservegebied af. Tegelijkertijd kon de gemeente dan inrichtingsprincipes vastleggen, zodat áls er dan toch een woonreservegebied bebouwd wordt, dit echte 'state of the art'-wijken worden. Afhankelijk van de bron blijkt uit onderzoek dat tussen de 2% en 15% van de niet-bebouwde woonreservegebieden zodanig gunstig is gelegen ten opzichte van een kern, dat ontwikkeling ervan toch overwogen kan worden. Omdat de ontwikkeling van een woonreservegebied eerder de uitzondering dan de regel zou moeten zijn én de wens leeft om die gebieden echt als 'state-of-the-art'-wijken te ontwikkelen, is juist de opmaak

van een ruimtelijk uitvoeringsplan interessant. Dát is het gepaste instrument om bestemming, inrichting en beheer van een gebied te regelen en in het voorafgaande proces de verschillende belangen af te wegen en draagvlak te creëren, en het bestaat al. Maar in het voorliggende aangepaste voorstel van decreet is het instrument van het 'vrijgavebesluit' blijven staan.

Het voorstel van decreet verplicht gemeenten het vrijgavebesluit te baseren op onder meer de uitspraken van het Ruimtelijk Beleidsplan, en als er dat niet is, op het gemeentelijk structuurplan. Maar er is nog maar één gemeente met zo'n beleidsplan. Alle andere gemeenten werken nog met structuurplannen. Die zijn opgemaakt in een tijd dat nog niemand van de bouwshift had gehoord. Wat dat betreft zijn ze verouderd. Daarom valt het volgens ons te verwachten dat er met de invoering van het vrijgave-

Nieuw is om te beginnen dat de initiatiefnemers de gemeente kunnen dwingen om een uitspraak te doen over haar interesse om al dan niet een initiatief van vrijgavebesluit op te starten. Daarbij moet ze – volgens de ontwerp teksten – rekening houden met onder meer de criteria die in de ruimtelijke plannen zijn opgenomen. Of het college ook een eigen prioriteitenafweging kan maken om te beslissen of het een vrijgavebesluit-procedure opstart (bijvoorbeeld beschikbaarheid betere bouwlocaties elders in de gemeente of regio, grenzen aan de gemeentelijke plancapaciteit) is onduidelijk. Wenselijk is dit in ieder geval.

Nieuw is ook dat het Departement Omgeving mee aan tafel zit bij het totstandkomingsproces van het vrijgavebesluit. Voorlopig is het ons onduidelijk welke hoedschap deze ambtenaren zullen kunnen brengen. Ook Vlaanderen worstelt immers al lang met het vervan-

Bebouwing in woonreservegebieden voorkomen is maar één deel van het probleem. De tweede grote uitdaging zit in de omgang met slecht gelegen bouwgronden in woongebied.

besluit een resem ontwikkelingen zullen komen op plekken waarvan je (nu) niet meer wilt dat ze bebouwd raken. Als gemeente moet je je immers houden aan de uitspraken in je structuurplan. De VVSG vroeg daarom eerder om op te nemen dat de beslissing over vrijgave gebaseerd moet zijn op het – per definitie – actuele gemeentelijk beleidsplan of op een herbevestigd structuurplan. Ook die suggestie is niet overgenomen in het amendement van het voorstel van decreet. Sterker nog: de mogelijkheid om je beslissing over de vrijgave van een woonreservegebied te baseren op een Beleidsmatig Gewenste Ontwikkeling is in het nieuwe voorstel van decreet geschrapt.

Drie opvallende aanpassingen

Het voorstel van decreet waarover het parlement zal oordelen, is dus inhoudelijk en procedureel aangepast. Waar zitten de opvallendste verschillen met de eerste tekst?

gen van het verouderd Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen door het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Derde wijziging die in het oog springt: als tot ontwikkeling van een woonreservegebied wordt besloten, moeten die nieuwe wijken echte voorbeeldprojecten worden. Het gaat dan bijvoorbeeld over een hoge woningdichtheid, veel groen, (groeps)parkeren en een goede waterhuishouding. Vandaar dat het oorspronkelijke voorstel van decreet het had over 'voorschriften' die in het vrijgavebesluit aan de projectontwikkelaar worden meegegeven en die duidelijk maken aan welk kwaliteitsniveau het toekomstige project moet voldoen. De term 'voorschriften' is in het huidige voorstel vervangen door 'lasten en voorwaarden'. Dit lijkt te gaan over méér dan louter een semantische aanpassing, gelet op de beperkende omschrijving die 'lasten en voorwaarden' hebben in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Wellicht worden daardoor op die plekken ook minder

ambitieuze projecten mogelijk. Ook onze vraag om planbaten in te voeren als een woonreservegebied wordt vrijgegeven om zo als overheid financiële middelen te hebben om de wijk of de toegang ertoe te verbeteren, is niet overgenomen.

Geen aparte regeling voor restgronden en sociale woonorganisaties

De VVSG wees eerder ook op de voorgenomen '90%-regel'. Die houdt in dat als een bestaand woonreservegebied toch al grotendeels bebouwd is (90%), de rest van het gebied verder verkaveld kan wor-

ten voor sociale woningen. Ook met dit punt is in het nieuwe voorstel rekening gehouden.

En de praktijk?

Er zijn nog vragen over hoe de invoering van de stolp zal uitpakken op het terrein. Zo vrezen sommigen een stormloop aan aanvragen tot het initiëren van vrijgavebesluiten. Projectontwikkelaars zullen onder het motto 'eenvoudiger zal het er niet op worden' misschien nog snel hun gronden willen ontwikkelen. We vermelden het al: uit gegevens blijkt dat

het parlement worden behandeld. Belangrijkste aspect is dat de planschaderegeling wel degelijk op de schop gaat, tegen de wil van de VVSG. We vrezen dat de planschadefactuur, de vergoeding die eigenaars krijgen als hun grond door een plan van de overheid in waarde vermindert, hierdoor vele malen hoger zal uitvallen dan nu het geval is. En daardoor wordt de bouwshift onbetaalbaar. De Vlaamse regeringspartijen maakten echter de keuze om de voorgenomen verruiming van de planschaderegeling wel degelijk door te voeren. Ze geven hiervoor verschillende redenen op: ten eerste meent de regering dat het beter is eigenaars volledig voor hun schade te vergoeden. Daarnaast wordt aangegeven dat de Landcommissie die de schade zal vaststellen, wel degelijk rekening zal houden met het feit dat sommige gronden gewoon niet zoveel waard zijn ook al gaat het om bouwgrond, bijvoorbeeld omdat ze 'achterin' zijn gelegen. Tot slot zal de Vlaamse overheid een financiële bijdrage geven als door een ruimtelijk uitvoeringsplan een herbestemming gebeurt naar bos (2/3 van het planschadebedrag) of naar natuur, landbouw of overig groen (de helft). Voor 1.600 hectare natte bouwgronden neemt Vlaanderen zelf een initiatief. Het Instrumentendecreet is natuurlijk veel meer dan de vernieuwde planschaderegeling. Er worden ook andere instrumenten om een grondbeleid te voeren aangepast of in het leven geroepen. De VVSG wees echter vanaf het begin op de complexiteit van deze instrumenten. Daarom verwachten we niet dat deze vanaf het begin volop worden ingezet door gemeenten om de bouwshift te realiseren. —

XAVIER BUIJS

**VVSG-stafmedewerker
ruimtelijke ordening**

Lees meer over de stolp over de reservegebieden, de bouwshift en het VVSG-standpunt in Lokaal 2/2021 (p. 34-38), Lokaal 4/2021 (p. 4) en Lokaal 1/2022 (p. 52-55). Het aangepaste voorstel van decreet vind je via www.vlaamsparlament.be/nl/parlementaire-documenten (zoek op 'amendement woonreservegebieden'). Een analyse van de ligging van de woonreservegebieden vind je via omgeving.vlaanderen.be/nl/woonreservegebieden-in-vlaanderen

Een reactie? Neem contact op met xavier.buijs@vvsg.be.

Er bestaat nog groot scepticisme over hoe de invoering van de stolp zal uitpakken op het terrein. Zo vrezen sommigen een stormloop aan aanvragen tot het initiëren van vrijgavebesluiten.

den, zonder dat hier eerst nog nadere stappen moeten worden gezet. In de huidige situatie kan enkel voor groepswoningbouw onmiddellijk een vergunning worden overwogen, maar straks zouden op basis van de 90%-regel dergelijke restgebieden 'gewoon' bouwgrond worden, waardoor er bijvoorbeeld ook eengezinswoningen op gerealiseerd kunnen worden. Het is dan niet langer nodig dat het over groepswoningbouw gaat of dat er eerst een vrijgavebesluit wordt afgeleverd. De VVSG vroeg deze regeling niet zo in te voeren, omdat ook die 10% gronden waardevol kunnen zijn om onder de stolp te zetten, bijvoorbeeld omdat ze onderdeel zijn van een groen-blauw netwerk. Deze suggestie is wél overgenomen in het huidige voorstel van decreet.

Tot slot pleitte de VVSG ervoor geen aparte regeling in te voeren voor gronden in handen van sociale woonorganisaties. We realiseren ons dat dergelijke gronden in het verleden met overheidsmiddelen gekocht zijn met het idee om er de broodnodige sociale woningen op te realiseren. Ze daar nu niet voor gebruiken kan lijken op het niet goed aanwenden van gemeenschapsmiddelen. Niettemin heeft de doelgroep waarvoor sociale woonorganisaties bouwen, nog meer baat bij een juiste ligging dan andere groepen. Daarom is het geen goed idee slecht gelegen bouwgronden te benut-

ten, maar 2% tot 15% van de woonuitbreidingsgebieden goed gelegen is en dus ruimtelijk gezien wel degelijk voor bouw in aanmerking komt. Het aantal positieve vrijgavebesluiten zou dus eigenlijk heel laag moeten zijn. Zullen gemeenten in staat zijn om ongewenste projecten ook daadwerkelijk tegen te houden? Zij werken immers met vaak verouderde documenten en de druk om wél te ontwikkelen kan hoog zijn. En meer fundamenteel: is het juridisch wel correct om de planschadefactuur door te schuiven naar 2040? En ook: kunnen lokale overheden, net zoals de Vlaamse overheid nu van plan is voor de woonreservegebieden, ook gemeentelijke stolpen invoeren maar dan in woongebied? Dat laatste zou pas echt helpen om de bouwshift mee te realiseren. Elke wijziging van de regelgeving brengt vragen en onzekerheden met zich mee. Maar als het op bouwrechten aankomt, is het zeker aangewezen die zo klein mogelijk te houden.

Planschaderegeling toch verruimd

Het decreet woonreservegebieden hangt nauw samen met het Instrumentendecreet (decreet betreffende het realisatiegericht instrumentarium). In het voorjaar van '22 was daar binnen de Vlaamse regering een akkoord over, maar ook die regelgeving moet nog in

Juridisch advies met beide voeten op de grond

Rasschaert advocaten is een trouwe partner van tal van lokale besturen, andere overheden, verenigingen en publieke instellingen in gans Vlaanderen.

In 2022 heeft Rasschaert advocaten zijn intrek genomen in de **nieuwe kantoren** te Zottegem met **eigen opleidingscentrum**.

SEP
16

Stijgende prijzen en onvoorziene omstandigheden

Eerst de coronacrisis, nu de oorlog in Oekraïne, stijgende prijzen, sputterende materiaalleveringen, ontsporende budgetten...

Werven die geschorst worden, ramingen die niet meer gehaald worden. De onvoorziene omstandigheden zijn nooit eerder zo actueel geweest in overheidsopdrachten!

Wij lichten u heel concreet toe hoe aanbestedende overheden met deze omstandigheden moeten of kunnen omgaan.

Bekijk het programma en **schrijf snel in via:**
www.rasschaertadvocaten.be/opleidingen,
of scan de QR-code:

R | **RASSCHAERT**
ACADEMY

📍 Gentse Steenweg 323
9620 Zottegem (Leeuwergem)

☎ 09 396 81 60

✉ wrasschaert@rasschaertadvocaten.be

🌐 Ontdek alle opleidingen op
www.rasschaertadvocaten.be/opleidingen

Schepen Nathalie Muylle en burgemeester Kris Declercq leggen de eerste stenen. Het moment brengt de buurt, beleidsmakers, aannemer, medewerkers en het ontwerpteam samen.

Roeselare: duurzaam stadhuis wijst weg naar duurzame stad

Het nieuwe stadhuis van Roeselare verenigt verleden en toekomst. Het wordt opnieuw een ontmoetingsplaats pal op de Grote Markt, met fraaie historische referenties en een stevige visie op de toekomst die duurzaam zal (moeten) zijn. Het goede voorbeeld is al buiten de stadsmuren opgemerkt.

‘Het nieuwe stadhuisproject is een huzarenstukje,’ steekt Bart Vandembroucke, directeur ondersteuning van Roeselare, van wal. ‘Sinds jaar en dag bevindt het stadhuis zich in het centrum van Roeselare tussen Grote Markt en Botermarkt. Een deel van de gebouwen stootte al langer op zijn limieten: de moeilijke toegankelijkheid, de ligging van het onthaal, de wachtruimte die op piekmomenten te klein is, loketten op verschillende verdiepingen... De verouderde gebouwen slurpten bovendien energie en waren lastig te onderhouden.’ In 2019 werd beslist om het nieuwe stadhuis op dezelfde locatie te bouwen. Schepen voor Stadsontwikkeling Nathalie Muylle geeft wat meer uitleg: ‘Het nieuwe gebouw zal naadloos aansluiten bij het 18de-eeuwse stadhuis op de Grote Markt, het belfort (UNESCO-werelderfgoed) en de omliggende erfgoedpanden. Het duurzame stadhuis wordt een ontmoetingsplaats voor Roeselarenaars, stadsmedewerkers en stadsbestuur. De geplande binnentuin

geeft ook nog een groene impuls aan de binnenstad.’

Bijzondere eerste steen

Na de sloop en het archeologisch onderzoek was de eerstesteenlegging een mijlpaal in het project. Niet alleen het ontwerpteam, de aannemers en stadsmedewerkers waren daarbij aanwezig. ‘Na de coronacrisis konden voor het eerst een flink aantal inwoners aanwezig zijn. En dat vonden we een goede zaak, want de buurt toonde eerder veel begrip tijdens de sloopwerken,’ zegt schepen Muylle.

De eerste stenen die gelegd werden, zijn ook niet zomaar stenen. Ze zijn afkomstig van het allereerste belfort op de Grote Markt. Ze werden na opgravingen bewaard in het archief van Roeselare. Het oorspronkelijke belfort was een hoektoren aan de stadshal die vermoedelijk in de 13de eeuw gebouwd werd in het midden van de Grote Markt. Ruim driehonderd jaar geleden, in 1704, stortte het gebouw in. ‘We leggen met deze

unieke stenen de link tussen de rijke geschiedenis van onze stad en ons stadhuis. Tegelijk luiden we samen met de buurt een nieuw tijdperk in. We zijn klaar om de komende twee jaar te bouwen aan een nieuw baken voor de mensen in Roeselare,’ zegt Nathalie Muylle.

‘En nog iets bijzonders: we begraven over enkele maanden een tijds capsule onder het atrium van het nieuwe stadhuis. Wat daarin terecht komt, mochten de Roeselarenaars beslissen,’ vertelt Bart Vandembroucke. ‘Toen het archeologisch onderzoek op de werf afgerond was, leek het ons namelijk een uitgelezen moment om na te denken over wat toekomstige archeologen moeten vinden als ze over een aantal eeuwen opgravingen zouden doen. Wat vertelt er iets over het leven in Roeselare van vandaag? Via een online oproep konden ideeën ingestuurd worden. Er volgden veel reacties.’

Voorbeeld van duurzaamheid

De verouderde en energie slurpende gebouwen zijn grotendeels gesloopt. Ze maken plaats voor een duurzaam stadhuis dat in 2024 de deuren opent.

De werf, die zo’n 11.800 m² groot is en begrensd wordt door de Grote Markt, de Botermarkt en de Zuidstraat, start met de kelders en funderingen. De aannemer, Algemene Bouw Maes, is niet aan zijn proefstuk toe. De firma realiseerde onder

In 2024 opent het nieuwe stadhuis, met de iconische ingang opnieuw op de Grote Markt. © THIRD

Zie ginds komt de puinboot. Tonnen steenpuin van de sloop van de oude gebouwen vertrokken per boot. Dat spaarde vele vrachtwagens uit op de weg.

meer het nieuwe zwembad in Roeselare, de Aalsterse bibliotheek Utopia, de Nieuwe Dokken in Gent en de K-Tower in Kortrijk.

Dit najaar beginnen ze aan de bovengrondse delen. Midden 2023 moet de ruwbouw af zijn en krijgen belangstellenden een blik achter de schermen op de Openwervendag. In 2023 volgt ook de aansluiting op het warmtenet, een belangrijke duurzame actie. Daarna werkt de aannemer het interieur volledig af en start de omgevingsaanleg.

Net als tijdens de sloopwerken zijn er duidelijke afspraken gemaakt om de hinder voor de omgeving te beperken en de veiligheid te garanderen. Er is onder meer een verbod op zwaar verkeer tijdens de schoolspits. Ook de uitvoering gebeurt volgens alle wettelijke vereisten en gunningscriteria. Bovendien worden de werken nauw opgevolgd door een werfteam dat overlegt met de buurt en handelaars.

Duurzaam slopen, bouwen en renoveren

In het hele sloop-, bouw- en renovatieproces is duurzaamheid de rode draad. Het afbraakmateriaal werd grotendeels per boot afgevoerd. Dat haalde vele vrachtwagens van de weg en spaarde werkdagen uit. Het gebouw mikt op het BREEAM-label 'Excellent', een duurzaamheidskeurmerk voor gebouwen met minimale milieu-impact. Zo is er het al vermelde warmtenet – zodat er

zonder fossiele brandstoffen verwarmd en gekoeld wordt – en alles wordt volgens de strengst mogelijke normen geïsoleerd. Onder andere dankzij deze plannen dalen de energiekosten van water en elektriciteit fors en denkt Roeselare aan de toekomst en het klimaat.

Het project leverde de stad recent al de Belgian Construction Award 2021 in de categorie Circular Building op. Die prijs gaat telkens naar een bouwproject dat de levenscyclus van de gebruikte bouw- en andere materialen maximaliseert en zo dus zijn ecologische impact vermindert. Deze bekroning is een erkenning voor de inspanningen die de stad Roeselare levert op het vlak van recycling en hergebruik van bouwstoffen, materialen en energie. Nathalie Muylle geeft nog een ander mooi voorbeeld:

‘Niet alleen het sloopafval van het oude gebouw krijgt een nieuw leven, ook allerhande andere materialen worden hergebruikt: van meubels over verlichting, tot zelfs de radiatoren. Die gerecupereerde materialen worden hergebruikt in het nieuwe stadhuis of in andere projecten. Zo gingen bijvoorbeeld meer dan vijftig scholen en verenigingen naar huis met tweedehands keukens, kasten en kantoor materiaal.’ —

ANNEBETH BOUDRY

Projectleider communicatie
Stad & OCMW Roeselare

De duurzame bouw en renovatie volg je online via www.roeselare.be/stadhuivanrsl en via sociale media van de stad (Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn).

Oostende strijdt tegen voedselverspilling

De stad Oostende won in mei de Food Waste Award in de categorie lokale besturen, met een project om voedselverspilling tegen te gaan in haar centrale keuken. Een jaar na de start is het voedselverlies er met veertig procent gedaald, goed voor een verlaging van de CO₂-uitstoot met 112 ton en een besparing van 50.000 euro. De komende jaren wordt het project voortgezet. De stad wil haar ervaringen ook graag delen met andere publieke en private grootkeukens.

In mei 2022 organiseerden het Vlaamse departement Landbouw en Visserij, FoodWIN vzw, Too Good To Go en de OVAM het tweedaagse Food Waste Fest met tal van workshops, lezingen en praktijkvoorbeelden om voedselverspilling tegen te gaan. Aan het eind van de tweedaagse werden prijzen uitgereikt in de categorieën lokale besturen, voedingsbedrijven en change makers. Bij de lokale besturen koos de jury voor een project van de stad Oostende om het voedselverlies in de centrale keuken terug te dringen. Het project past in een ruimere stedelijke visie. Kathy Belpaeme, beleidsmedewerker voeding bij de stad, licht die toe. 'We zijn een van de negen steden die deelnemen aan het Europese Horizon 2020-project Food Shift 2030, dat een verschuiving naar een meer duurzaam voedselsysteem wil realiseren. Daarom hebben we een voedselstrategie uitgetekend: "Oostende Oogst". Het vermijden en in tweede instantie het verdelen van voedseloverschotten is daarin een van de strategische doelstellingen. We willen zelf het

goede voorbeeld geven en daarom zijn we begonnen in onze grootkeuken. Die bereidt dagelijks ongeveer 1400 middagmalen voor heel uiteenlopende klanten: ons personeelsrestaurant, het ziekenhuis, twee woonzorgcentra, negen ontmoetingscentra, vijf kinderdagverblijven, de dienst maaltijden aan huis, heel veel recepties enzovoort. Dat is een zeer ingewikkelde puzzel, de lijst van diëten en allergieën is lang. Om met alles rekening te kunnen houden worden elke dag wel zeventig soorten maaltijden klaargemaakt.'

Schrikwekkend

Om voedselverspilling tegen te gaan moet je eerst weten hoe groot het probleem is. Linda Verhaeghe, verantwoordelijke catering bij de stad: 'We hoorden van onze medewerkers regelmatig dat er behoorlijk wat voedsel werd weggegooid, maar niemand had een zicht op hoeveel dat dan precies was of waar het probleem juist zat. Bovendien hadden wij geen volledig overzicht. Voor ons eigen personeelsrestaurant en

voor het ziekenhuis doen wij ook de afwas, we zien wat er terugkomt, maar van de kinderdagverblijven of de woonzorgcentra komen de overschotten niet terug.' Daarom heeft de centrale keuken samen met de vzw FoodWIN en met financiële steun van de provincie West-Vlaanderen een nulmeting uitgevoerd. Gedurende een week in maart 2021 werden alle overschotten van alle klanten teruggebracht en per component en per klant zorgvuldig gewogen. 'Daar zijn we lelijk van geschrokken,' zegt Linda Verhaeghe, 'we hadden niet gedacht dat het probleem zo groot was. De grootste verliezen in volume zaten bij de soepen en de sauzen, daarvan maakten we veel te veel. Financieel zijn vis en vlees de duurste verliesposten, maar die worden weinig weggegooid.' Kathy Belpaeme wijst erop dat de Oostendse centrale keuken geen uitzondering is. 'In de loop van het traject hebben we contact gehad met andere grootkeukens. Ze hebben allemaal te maken met voedselverspilling. Bij sommige belandt tot de helft van wat geproduceerd wordt, in de vuilnisbak. Wij waren dus zeker geen uitzondering met onze overschotten.'

Meer op maat

In de daaropvolgende maanden nam de stad allerlei initiatieven om het probleem te verkleinen. Een eerste mogelijkheid is de porties veel meer gericht afstemmen op de behoeften van de klanten. In de woonzorgcentra kreeg iedere afdeling vroeger even veel soep. Nu wordt er ge-

Kathy Belpaeme:
'Alle grootkeukens hebben te maken met voedselverspilling. Bij sommige belandt tot de helft van wat geproduceerd wordt, in de vuilnisbak.'

differentieerd, elke afdeling krijgt de hoeveelheid soep die ze op basis van de meting nodig heeft. Dat vraagt een bijkomende inspanning van het team in de keuken om alles goed af te meten en goede afspraken met de klanten. Idem voor de kinderdagverblijven. Een tweede vorm van meer maatwerk is het ontbijt voor patiënten in het ziekenhuis. Vroeger stond het ontbijt standaard aangevinkt, terwijl nogal wat mensen 's morgens niet mogen eten, omdat ze onderzoeken of een ingreep moeten ondergaan. Intussen is 'geen ontbijt' de standaard en moeten de logistiek medewerkers van het ziekenhuis de optie aanvinken als een patiënt 's ochtends wel een maaltijd wil. Er wordt ook met foto's gewerkt van wat een halve, een gewone of een dubbele portie van een middagmaal is: zo kunnen patiënten op voorhand beter aangeven welke portie ze willen. Sommige problemen zijn moeilijker op te lossen. In het personeelsrestaurant bijvoorbeeld kan de centrale keuken niet anders dan op basis van statistieken uit het verleden elke dag schatten hoeveel van welke maaltijd bereid wordt. En voor het ziekenhuis is het vaak pas in laatste instantie duidelijk hoeveel maaltijden er precies nodig zijn. Als de artsen veel patiënten ontslaan, is de grootkeuken de laatste die dat weet, doorgaans pas op het moment dat de maaltijden al klaar zijn.

Soep 's avonds?

Van soep bleek er bij de nulmeting veel overschot te zijn, maar soep is natuurlijk gezond. Hetzelfde geldt voor groenten. Als er in een kinderdagverblijf veel groenten overblijven, is het niet van

Linda Verhaeghe:

'We zullen twee keer per jaar een meting uitvoeren, we willen de voedselverspilling verder doen afnemen. Het vraagt blijvende inspanningen om onze medewerkers warm te maken voor het project.'

zelfsprekend om dan maar die porties te verkleinen. Kathy Belpaeme: 'Het is inderdaad zoeken naar een goed evenwicht tussen gezond eten en zo weinig mogelijk overschotten. In woonzorgcentra gaan we bijvoorbeeld na of de maaltijden niet te snel op elkaar volgen. Als iemand pas om negen uur ontbijt, kun je niet verwachten dat hij anderhalf uur later al veel zin heeft in soep. Misschien zou het beter zijn de soep 's avonds te geven bij het avondmaal. In kinderdagverblijven willen we ook bekijken of kinderen wel altijd voldoende tijd krijgen om te eten.' 'En,' voegt Linda Verhaeghe eraan toe, 'ook de porties vlees en vis zijn kleiner geworden. Het is absoluut onze bedoeling om mensen te stimuleren meer groenten te eten.'

Nooit af

Afgelopen februari vond een tweede meting plaats en werd duidelijk wat alle acties hadden opgeleverd. De voedselverspilling werd verminderd met veertig procent. Daarmee gaat een besparing gepaard van 50.000 euro en wordt de uitstoot van 112 ton CO₂ vermeden. Maar het werk is eigenlijk nooit af. Linda Verhaeghe: 'We zullen ook in de toekomst

twee keer per jaar een meting uitvoeren, we willen de voedselverspilling verder doen afnemen. We kunnen hiervoor rekenen op gemotiveerde teamleiders, die alles in de gaten houden. Het vraagt blijvende inspanningen om onze medewerkers, zeker nieuw personeel, warm te maken voor het project. Ook onze klanten zullen we blijven sensibiliseren. Overigens gaat wat er overschiet niet verloren. Grotere hoeveelheden schenken we aan het sociaal restaurant van de vzw Lichtbaken en we zetten een eigen Too Good To Go-systeem op voor ons personeel dat bereide dagschotels kan kopen voor een verlaagde prijs.' De stad kijkt in het kader van haar voedselstrategie nog verder. 'In mei hebben we een inspiratiemoment georganiseerd voor andere grootkeukens in de iets ruimere regio, zowel publieke als private. In de toekomst willen we ook de horeca in de stad aanspreken. Door zelf het goede voorbeeld te geven willen we uiteraard ook de inwoners inspireren om het voedselverlies thuis tot het minimum te beperken,' besluit Kathy Belpaeme. —

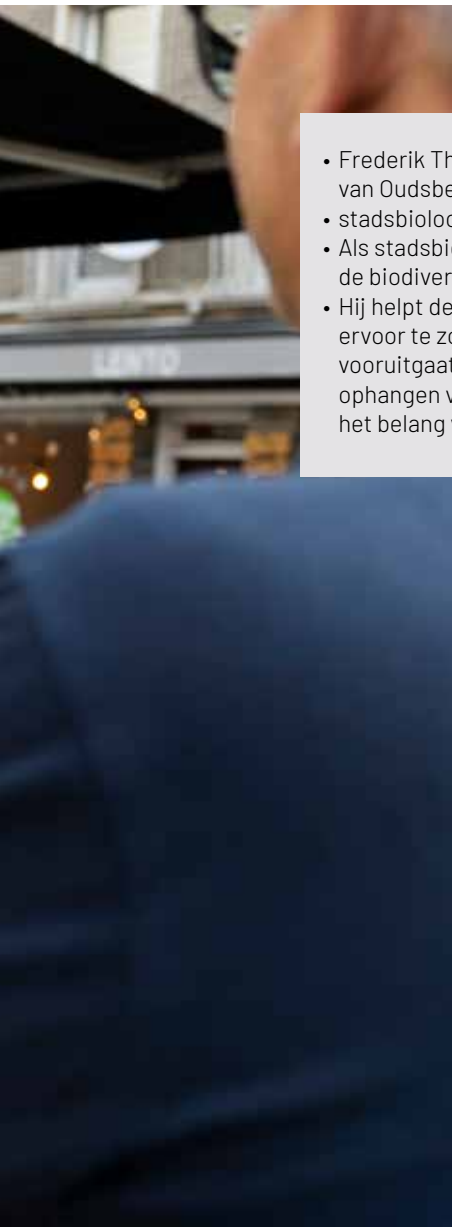
BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

A photograph of Frederik Thoelen, a man with dark curly hair and a beard, wearing a green polo shirt and a camera strap. He is gesturing with his right hand while speaking to a group of people. In the background, there is a large, colorful mural of a bird, possibly a falcon or hawk, with blue and orange feathers. The setting appears to be an indoor space, possibly a museum or a community center.

Frederik Thoelen Minder moeite, meer biodiversiteit

Als Hasseltse stadsbioloog wil Frederik Thoelen de biodiversiteit in de stad bevorderen en de inwoners van Hasselt laten zien wat ze kunnen doen voor al wat leeft, vliegt en kruipt in de stad.

Toen de milieudienst in Hasselt de visie van een stadsbioloog wilde, klopten ze bij Frederik Thoelen aan, die fulltime in het Natuurhulpcentrum van Oudsbergen werkt. 'Als de bermen niet tijdig gemaaid worden, denken sommige mensen dat de groenwerkers van de stad lui zijn, omdat ze niet beseffen dat het niet-maaien een doel dient, namelijk de biodiversiteit bevorderen. Om zulke kritiek in de kiem te smoren is het dus beter om proactief te communiceren. Daarom hebben we ook een filmpje over water gemaakt, om te voorkomen dat water automatisch in de rivieren stroomt. Dat was naar aanleiding van de vloedgolf van vorig jaar. In de stad zijn er inmiddels opvangbekkens zodat het water langzaam kan insijpelen. Er zijn ook poelen, je kunt er meerkoetjes en waterhoenders zien, maar ook libellen en salamanders. Mensen vinden dit interessant om te weten en met zo'n filmpje leg je dat uit aan de Hasseltse bevolking.'

- Frederik Thoelen (36), bioloog in het Natuurhulpcentrum van Oudsbergen
- stadsbioloog van Hasselt sinds januari 2022
- Als stadsbioloog voert Frederik Thoelen promotie voor de biodiversiteit.
- Hij helpt de milieudienst bij de keuze van ingrepen om ervoor te zorgen dat de biodiversiteit in de stad erop vooruitgaat: tegels uitbreken voor tegeltuinen, het ophangen van nestkastjes of het maken van filmpjes over het belang van het traag insijpelen van regenwater.

STEFAN DEWICHERE

Volgens Frederik Thoelen is er in de stad meer natuur dan je denkt. ‘Zelfs een stadskern kan aantrekkelijk zijn voor dieren. Zo kun je door een tegel in het trottoir of in je terras weg te nemen de biodiversiteit bevorderen. Op de plaats van de tegel groeit er spontaan “onkruid”, inheemse plantjes met bloemen die rijk zijn aan nectar en bijen en vlinders aantrekken. Vervolgens wordt het aantrekkelijk voor veel andere dieren. Op planten komen insecten af en op insecten vogels. Als iedereen een beetje meedoet, kan de keten zich voortzetten. En aan de voorgevel kunnen er in zo’n geveltuin klimplanten groeien. Zo kun je veel doen met weinig moeite. Eigenlijk moet je meer moeite doen om het voor insecten onaantrekkelijk te maken, het is dus beter om minder moeite te doen.’

‘Dankzij de actie Maai Mei Niet zijn meer mensen zich ervan bewust geworden dat een gazon maar weinig waarde

heeft en dat je het gras beter laat groeien. Ook in de stad houden we het gras niet meer strak en kort, maar kiezen we voor bloemenvelden. Door de droogte zie je daar deze zomer minder van, maar volgend jaar zijn de omstandigheden misschien beter om er het effect van te zien.’

‘De groenwerkers zijn mee, zij zijn de eersten die de resultaten zien. Enkele maanden na het zaaien zien ze de bloemenweide en vinden ze het zelfs tof. Zij hebben toch ook een connectie met wat er leeft en kruipt.’

‘Nu de parken wilder worden gehouden en vol inheemse planten staan, trekken ze meer insecten en meer vogels aan. Hierdoor zag ik een paar maanden geleden in het begijnhof niet alleen broedende Turkse tortelduiven, roodborstjes en winterkoninkjes, maar ook zwarte roodstaarten. Begroeiing dient om de dieren te beschermen, daarom is het ook belangrijk dat je in een tuin wilde stukjes laten groeien. Daar begint alles mee. Maar ook in een hoopje stenen kunnen insecten wegkruipen. Zulke eenvoudige dingen kunnen zelfs op je dak of terras.’

‘In ons volgende project willen we stadstuinen verbinden, de gaten in een omheining moeten groot genoeg zijn voor een egel bijvoorbeeld. Met een uitgebreider territorium krijgen ze misschien genoeg oppervlakte om te overleven. Vergelijk het met ecoducten. Tussen burens is een haag beter dan een omheining zonder gaten, en als er toch een omheining moet zijn, zorg dan voor gaten die groot genoeg zijn.’

‘Ja, er zijn ongemakken. Ratten komen op voedselresten of koekjes af, laat eten dus niet rondslingeren. Ik zag al steenmarters op de Grote Markt van Hasselt rondlopen, zelfs als grote dierenvriend wil je niet dat ze de bedrading onder de motorkap opeten. Er bestaan efficiënte én diervriendelijke middelen zoals ultrasone geluiden om ervan af te komen. Als stadsbioloog moet ik die propaganderen. Als natuurliefhebbers zijn we blij

met de terugkeer van de wolven, maar we moeten de herders helpen hun schapen te beschermen. Dikwijls is het een kwestie van informeren. Denk aan de kauwen op de schoorstenen. Om ongemakken te voorkomen is het raadzaam om de schoorsteen met een rooster af te dekken, anders zit hij vol takjes en kan de rook er niet uit. Zulke dingen moet je proactief organiseren. Het is mijn taak om hierover te sensibiliseren.’

Maar er is nog zoveel meer. Zo’n twintig jaar geleden vroeg de provincie Limburg elke stad en gemeente een diersoort te adopteren. In Hasselt werd dat de gierzwaluw. ‘Omdat nieuwe gebouwen hermetisch afgesloten zijn, is er vaak geen plaats meer voor een zwaluw. Daarom heeft de milieudienst van de stad nieuwe nestkasten opgehangen. Met succes. Als je ’s zomers door Hasselt loopt, hoor je het gegier boven je hoofd.’

Frederik Thoelen pleit voor tolerantie. ‘Steenmarters kunnen echt wel problemen veroorzaken, maar als mussen wat te hard tsjilpen, moet je dat kunnen verdragen, net zoals een strontje hier of kwakende kikkers daar. Wees blij dat ze er zijn en maak er geen drama van.’ Om zijn liefde voor de natuur over te dragen geeft hij de tip een verrekijker op de vensterbank te leggen. ‘Toen ik daarmee begon, kende ik maar weinig soorten, maar elke keer zocht ik de naam op. Als je naast het koolmeesje en het pimpelmeesje ook het staartmeesje in je tuin kunt aanwijzen, moedigt dat aan om er meer voor te doen. Vogels zijn het meest sprekende voorbeeld, insecten zijn maar klein en zoogdieren lopen vooral ’s nachts rond. Neem de tijd om uit te zoeken wat je ziet, en als het heel warm is, zet dan drinkwaterschaaltjes neer, met een steen erin zodat kleinere dieren weer uit het water kunnen komen.’—

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

september - oktober

Doe-webinar coachingsvaardigheden

Online 14 september

Kunnen we coaching van een collega oefenen? Kunnen we feedback krijgen op hoe we dit doen? Dit webinar onder begeleiding van Ann Moreels biedt antwoorden. We gaan heel actief aan de slag: veel oefenen en leren door te doen!
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Lokaal Afvalbeleid 'Wat rest er nog?'

Brussel 15 september

De Inspiratiedag Lokaal Afvalbeleid verwelkomt politici en ambtenaren die betrokken zijn bij het beleid voor huishoudelijk afval en circulaire economie. Het programma is inspirerend en gevarieerd, met kennissessies en workshops over actuele uitdagingen en concrete voorbeelden.
vvsg.be/opleidingen

Webinar EU-subsidie- programma's doorgelicht

Online 16 september

Het landschap van Europese subsidieprogramma's is vrij complex. Je loopt snel verloren tussen de programma's, oproepen en contactpunten. Tijdens dit webinar bieden we een overzicht van alle relevante EU-programma's voor klimaatbeleid en geven we tips om een projectvoorstel voor te bereiden.
vvsg.be/opleidingen

Decreet BOA: Thematafel visie Brussel start 20 september

Het BOA-decreet legt de verantwoordelijkheid voor de organisatie en afstemming van de buitenschoolse kinderopvang en activiteiten bij de lokale besturen. Daarin heeft het lokale bestuur twee belangrijke taken: beleid ontwikkelen en de middelen verdelen. Hier bekijken we de visievorming en krijg je een overzicht van methodieken, handvatten, tips en kaders. Daarna bespreken we praktijkervaringen.
vvsg.be/opleidingen

Decreet BOA: Thematafel financiering

Gent start 22 september
Brussel start 27 september

In deze thematafel staan we stil bij de financiële middelen om de beleidsdoelstellingen te bereiken.
vvsg.be/opleidingen

Webinar Werken in eigen beheer in technische diensten Online 22 september

In welke mate past je technische dienst goede beheersmaatregelen toe om een degelijke planning te kunnen uitwerken, de beschikbare middelen efficiënt in te zetten en de werking te monitoren en tijdig bij te sturen? Tijdens deze online workshop bespreken we aan de hand van concrete cases mogelijke werkwijzen en

eventuele bijkomende beheersmaatregelen.
vvsg.be/opleidingen

Integer leidinggeven in de zorg Mechelen start 3 oktober

In deze opleiding scherpen leidinggevendenden hun kennis en vaardigheden aan met betrekking tot alle facetten van het managen van integriteit. Na een introductie en een eerste verkenning van hun diverse functies wordt ingezoomd op de specifieke taken van leidinggevendenden: het morele leerproces in de organisatie, regels stellen, integriteitsschendingen voorkomen en zorgvuldig omgaan met signalen en vermoedens van schending.
vvsg.be/opleidingen

Netwerken evalueren Leuven 4 oktober

Hoe monitor en evalueer je samenwerking? Prof. dr. Joris Voets overloopt de hele cyclus van een organisatienetwerk en presenteert wetenschappelijke en praktijkinzichten. De deelnemers gaan naar huis met handvatten om een eigen netwerkevaluatiestrategie uit te werken.
vvsg.be/opleidingen

Evaluatie van de decretale graden

Online 11 oktober

Lokale besturen willen de decretale graden graag professioneel evalueren. Hoe werkt zo'n

evaluatieproces en hoe verloopt de communicatie naar alle betrokkenen? Hoe is het beleid en het managementteam hierbij betrokken? Deze en veel andere vragen en topics behandelen we met veel diepgang en enthousiasme.
vvsg.be/opleidingen

Werktafel werknemersbeleving Nijlen, start 12 oktober Leuven, start 18 oktober *

Een werktafel is een outputgerichte vorming, waar elk bestuur onder begeleiding aan zijn eigen traject of tools werkt. We spitsen ons toe op de medewerker en zijn of haar beleving, motivatie, geluk enzovoort. Er is een vijfdaagse werktafel in iedere provincie.
vvsg.be/opleidingen

De uitdagingen voor lokale besturen in netwerken Leuven 13 oktober

In deze module bespreekt prof. dr. Filip De Rynck de rol van lokale besturen in organisatienetwerken. We kijken naar de interne organisatie, naar het strategische spel dat gemandateerden moeten spelen en naar evoluties en lokale keuzes die effect hebben op de rol van lokale besturen in organisatienetwerken.
vvsg.be/opleidingen

* meer datums/locaties/
thema's online

Klimaatdag

13 oktober 2022 Brugge

#VVSGklimaatdag

vvsg BRUGGE

De Klimaatdag is al enkele jaren hét inspiratie- en netwerkevenement van de VVSG voor iedereen die op lokaal niveau betrokken is bij klimaatbeleid in de brede zin: energie, adaptatie, ruimtegebruik en wonen, duurzame mobiliteit en zo veel meer. Dompel je volledig onder in het klimaatbad. We bieden een informatief programma dat aanleunt bij het werkprogramma van het VVSG Netwerk Klimaat en dat inhoudelijk gekoppeld is aan het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP).

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

Gezien het grote aanbod vacatures hebben we de rubriek lichtjes aangepast. Bij eenzelfde bestuur staan meerdere vacatures gegroepeerd bij de functie met de vroegste sollicitatiedatum.

3 september 2022

VENECO

- Woningcontroleur
- Medewerker energiescans
- Preventieadviseur niveau 2 (4/09)

SOLVA

- Projectleider team bouw en infrastructuur

HAVILAND

- Deskundige ruimtelijke ordening

4 september 2022

ZORG LEUVEN

- HR-consulent

GEMEENTE KORTENBERG

- Mobiliteitsambtenaar
- Projectmedewerker signalisatie

STAD AALST

- Coördinator buitenschoolse kinderopvang
- Dossierbehandelaar ruimtelijke ordening (5/09)
- Coördinator kinderdagverblijf (5/09)
- Teamverantwoordelijke debiteurenbeheer (6/09)
- Landschapsonwerper (7/09)
- Jurist cel bestuurlijke handhaving (12/09)
- Deskundige woonkwaliteit (13/09)
- GIS-coördinator (18/09)
- Coördinator UiTPAS (26/09)

PROVINCIE ANTWERPEN

- Adviseur flankerend onderwijsbeleid

IOK EN IOK AFVALBEHEER

- Woningonderzoeker (4/09)
- Jurist ruimtelijke ordening (11/09)
- Stedenbouwkundig inspecteur (11/09)
- Omgevingsambtenaar (11/09)
- Aankoper IAD (11/09)

5 september 2022

LOKAAL BESTUUR MEISE

- Maatschappelijk werker sociale dienst

STAD SCHERPENHEUVEL-ZICHEM

- Deskundige handhaving
- Theatertechicus
- Diensthoofd HRM (30/09)

5 september 2022

ZORG LEUVEN

- Teamcoördinator administratieve thuiszorg

6 september 2022

GEMEENTE MEERHOUT

- Financieel directeur
- Manager welzijn

7 september 2022

STAD LEUVEN

- Coördinator Woonpunt
- Juridisch stafmedewerker

GEMEENTE BOECHOUT

- ICT-medewerker (7/09)
- Deskundige financiën (22/09)
- Diensthoofd human resources (24/09)

GEMEENTE GRIMBERGEN

- Diensthoofd invorderingen

HAVEN ANTWERPEN-BRUGGE

- Adviseur ruimtelijke ordening

OCMW DILBEEK

- Maatschappelijk assistent sociale dienst (7/09)
- Directeur woonzorgcentrum Breugheldal (14/09)

8 september 2022

IGEMO

- HR-medewerker
- Medewerker communicatie en organisatie
- Projectmedewerker erfgoedcel

GROEP DILBEEK

- Teamcoach volwassenenwelzijn

11 september 2022

GEMEENTE BOECHOUT

- Algemeen directeur

GEMEENTE BERLAAR

- Adviseur openbare werken

VLAAMS PARLEMENT

- Twee medewerkers personeelsadministratie
- Zes niet-permanente redacteurs/eindredacteurs (18/09)

11 september 2022

HULPVERLENINGSZONE WAASLAND

- Dispatcher - calltaker

LOKAAL BESTUUR OLEN

- HR-business partner (11/09)
- Beleidsmedewerker armoede en maatschappelijke integratie (18/09)
- Beleidsmedewerker Huis van het Kind en gezondheid (18/09)

STAD ROESELARE

- Data engineer

11 september 2022

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

- ICT-coördinator bij het departement POLIS (11/09)
- Omgevingsjurist (2/10)
- Sectoringenieur (26/09)

STAD TURNHOUT

- Bouwkundig adviseur
- Beleidsadviseur renovatie
- Communicatiedeskundige stadsontwikkelingsprojecten
- Algemeen directeur (18/09)

12 september 2022

GEMEENTE STEKENE

- Dienstverantwoordelijke groen
- Dienstverantwoordelijke sociale dienst
- Administratief medewerker

LOKAAL BESTUUR BOOM

- Algemeen directeur

13 september 2022

STAD LOMMEL

- Ingenieur technische stafdienst

14 september 2022

KORTENBERG

- ICT-deskundige

GEMEENTE LENNIK

- Afdelingshoofd personeel en organisatie

15 september 2022

OPZOEKINGSCENTRUM

VOOR DE WEGENBOUW - WAYER

- Onderzoeker mobiliteit - verkeersveiligheid

16 september 2022

GEMEENTE KNOKKE-HEIST

- Deskundige omgeving stedenbouw

GEMEENTE WAASMUNSTER

- Deskundige milieu (omgevingsambtenaar)

18 september 2022

GEMEENTE HULDENBERG

- Diensthoofd omgeving
- Deskundige ICT
- Hoofd voor de afdeling vrije tijd en zorg
- Buurtwerker
- Deskundige voor de dienst omgeving
- Hoofddeskundige beleid, lokale economie en onderwijs

25 september 2022

LOKAAL BESTUUR KUURNE

- Beleidscoördinator ICT

30 september 2022

CIPAL SCHAUBROECK

- Productowner CS belastingapplicatie
- Servicedesk medewerker beleid & financiën

1 oktober 2022

WVI

- Projectmanager IT en smart cities
- Intergemeentelijk beleidsmedewerker informatieveiligheid / DPO

www.vvsg.be/vacatures en/of www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 10 (oktober) - 9 september

Lokaal 11 (november) - 7 oktober

Lokaal 12 (december) - 10 november

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

In zijn maandelijkse column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

Mesen-Messines-Messines

Het interview met burgemeester Evrard van Mesen (p. 14) gooide mij Proustgewijs in mijn eigen verleden, à la recherche du temps perdu. In een van mijn eerste jobs werkte ik als plattelandswerker aan de recreatieve ontwikkeling van het West-Vlaamse Heuvelland. Mesen hoorde daarbij. Met horden bussen van het Davidsfonds, KVLV (Ferm) en KAV (Femina) stopten we op de markt van Mesen voor een wandeling door de rijke geschiedenis: gravin Adela en de enorme (verdwenen) Benedictinessenabdij, de crypte van Mesen, het Koninklijk Gesticht van Mesen, opgericht in 1776 door keizerin Maria Theresia en een van onze oudste openbare instellingen (nu met zetel in de Louizalaan in Brussel en dat 'openbare' vergt wel een korreltje zout).

De kleinste stad van Vlaanderen, zo kondigt Mesen zichzelf aan. Pardon / excuus: ik moet Mesen officieel als Mesen-Messines aankondigen, een stad met faciliteiten voor Franstaligen. Dikkoppen (Grosses Têtes), dat is de bijnaam van de pakweg duizend inwoners, zo genoemd naar de opvallende toren van de Sint-Niklaaskerk (église Saint-Nicolas). Ik merk dat wie een column in het faciliteits moet schrijven, sneller aan het toegestane aantal woorden komt. Voor de petite histoire: het grondgebied van Mesen bestaat uit twee niet geografisch aaneensluitende delen: het centrum en dan een lap grond waarvoor je eerst even over het grondgebied van Ploegsteert moet (Komen-Waasten, Comines-Warneton). Dat is (bijna) uniek in ons land.

Ik hield mijn studenten altijd voor dat je de absurde gevolgen van de compromissen rond de staatsvormingen het best kon ervaren vanuit het perspectief van het lokale bestuur. Het artikel over de belastinghervorming (p. 20) is daarvan een illustratie. Ik had het nog scherper moeten formuleren: het absurde in het kwadraat komt in de faciliteitengemeenten samen. Je zult daar maar burgemeester zijn.

De faciliteitengemeenten zijn van fusies uitgesloten. In een recente discussie wierp de burgemeester van Wemmel mij de vraag voor wat er met zijn gemeente moet gebeuren als rond Wemmel fusies tot stand komen. Ik kon daar niets op antwoorden. Mesen telt meer politici dan ambtenaren: er zijn acht medewerkers in dienst, waarvan de algemeen directeur en de maatschappelijk werker van het OCMW er al twee zijn. Ik herinner mij vroegere interviews met de burgemeester waarin hij zelfverzekerd tegen fusie pleitte. Nu lees ik dat hij zijn standpunt heeft gewijzigd en een fusie met Ieper als enig mogelijke toekomst ziet, inclusief een districtswerking (met behoud van faciliteiten dan) in Mesen. Maar dat kan allemaal juridisch dus niet.

Het interview over de faciliteitengemeenten is hallucinant. Hoe voor de (bij hen) rechtstreeks verkozen OCMW-raad en de gemeenteraad niet dezelfde kiezers mogen stemmen. Hoe in het ook rechtstreeks gekozen college geen ruzie mag ontstaan over een omgevingsvergunning, want dan moet het dossier naar de gemeenteraad, die echter niet bevoegd is voor deze vergunningen. Tussen de regels leren we hoe verscheiden deze drie gemeenten de faciliteiten praktisch toepassen. In de ene gemeente moet alle personeel tweetalig zijn, in de andere niet. In de ene gemeente moet je om het jaar faciliteiten aanvragen, in de andere maar om de vier jaar. En dat leidt niet tot problemen, zo belangrijk lijkt het allemaal niet meer. Het interview roept vooral veel vragen op over de relevantie van de taal als basis voor deze archaische organisatie, bijna zestig jaar na het vastleggen van de taalgrens (1963). In Wemmel schat de burgemeester het aantal Franstaligen op 10.000 waarvan er slechts 1300 om de vier jaar een aanvraag indienen. Een indicatie van een urgente behoefte kunnen we dat niet meer noemen. Waarom doen die andere 8700 dat niet? Misschien omdat het niet meer nodig is? In Wemmel wonen ondertussen negentig nationaliteiten. Hoe lang nog spreken we over lokaal bestuur in de taal van historische conflicten? Is het niet stilaan tijd voor een meer relaxte omgang met talen; tijd voor faciliteiten voor meertalige dienstverlening in de dagelijkse praktijk van onze steeds meer diverse lokale besturen?

Even buiten de dorpskern van Mesen ligt het Messines Ridge Cemetery, genesteld op de rug van een prachtig glooiend heuvellandschap maar ook deel van de gruwelijke mijnenlag om Mesen (1916). De Commonwealth War Graves Commission plaatste er het New Zealand Memorial, het kleinste maar daardoor het meest beklijvende van de drie memoriaals in de Westhoek voor soldaten uit de Eerste Wereldoorlog waarvan het lichaam nooit is gevonden. Bij het monument met de in steen gebeitelde namen van 827 jonge mensen uit het Nieuw-Zeelandse Featherston verstomde elke groep, zelfs die van de KAV. Je kon niet van verder ter wereld komen en je hoefde geen Nederlands of Frans te spreken om bij en voor ons te mogen sneuvelen. De taal van de begraafplaats is Engels maar vooral: stilte. Geen betere plaats dan dit No Man's Land om de oude taalstrijd te relativiseren en te begraven: geef de taal van het gezond verstand de nodige faciliteiten. —

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

NIX

g'reen

25+26+27 SEPT '22
FLANDERS EXPO

gelijktijdig met
OPEN SPACES

**VAKBEURS
VOOR DE PRIVATE
EN PUBLIEKE
GROENSECTOR**

**NA 4 JAAR KOMT DE BELGISCHE
GROENSECTOR OPNIEUW
SAMEN TIJDENS GREEN**

- 180 bedrijven
- Green demo park
- Green Night

REGISTREER U NU

met uw online code: **BAAS1000**

VIA **GREEN-EXPO.BE**

OPEN SPACES

Vakbeurs voor inrichting van open(bare) ruimte
gelijktijdig met **g'reen**

27 SEPT '22

Flanders Expo Gent

**1-DAAGS BEURS- EN NETWERKEVENT VOOR DE
INRICHTING VAN UW OPEN(BARE) RUIMTE**

- **Innovatieve leveranciers** met producten om uw openbare ruimte kwalitatief in te richten
- Gratis inhoudelijk programma
- Tentoonstelling "20 jaar stadsvernieuwing"

REGISTREER NU

met uw online code

BAAS1000

Via openspaces-expo.be